

2020-2021

TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU

Hazırlayanlar: İlyas Coşkun, Ülkü Şahin

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN ÖRGÜTLÜ GAZETECİLER VE GÜÇLÜ DAYANIŞMA PROJESİ

TGS Genel Merkez
Basın Sarayı Kat:2 Cađalođlu / İstanbul
Tel: 0212 514 06 94 Faks: 0212 511 48 17

www.tgs.org.tr

TGS Akademi

Abide-i Hürriyet Caddesi No:211 C Blok Kat.1 Şişli-İstanbul

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından sağlanan finansal destek ile hazırlanmıştır.

**İçeriğinden tümüyle TGS sorumlu olup,
Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.**

Teşekkürler...

Raporun hazırlanmasında dayanışma gösteren kişi ve kurumlara teşekkürü bir borç biliriz.

Basın özgürlüğü davalarındaki bilgi paylaşımları ve destekleri için avukat Abbas Yalçın, Ali Deniz Ceylan, Buket Yazıcı, Devrim Avcı, Nuray Özdoğan, Özcan Kılıç, Resul Temur, Sercan Korkmaz, Sevgi Kalan Güvercin, Sezin Uçar, Tolgay Güvercin, Tora Pekin, Yağızcan Veli ve Zelal Pelin Doğan'a; gazeteci Aydın Atay, Alican Uludağ, Cansu Pişkin, Deniz Tekin, Eda Narin, Elif Akgül, Esra Koçak Mayda, Eylem Sonbahar, Ruşen Takva, Seyhan Avşar, Sinan Tartanođlu, Yasin Kobulan, Yeşim Yavuzer ve Zehra Özdilek'e teşekkür ederiz. Değerli katkıları için Gazeteciler Cemiyeti'ne; Çağdaş Gazeteciler Derneği'ne (ÇGD), Gazetecileri Koruma Komitesi'ne (CPJ), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'ne (MLSA), P24 Bağımsız Gazetecilik Platformu'na, Uluslararası Basın Enstitüsü'ne (IPI), Basın Araştırmaları Derneği'ne (Press In Arrest), Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'ne ve İfade Özgürlüğü Derneği'ne (İFÖD) teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	6
SUNUŞ	7
I. GİRİŞ	8
II. METODOLOJİ	9
III. SEKTÖRE BAKIŞ	10
A. Basın Özgürlüğünün İhmal Edilen Ayağı: Ekonomik ve Sendikal Haklar	10
B. İş Kolunun Genel Değerlendirmesi	12
C. Basın Kuruluşlarındaki Çalışan Sayısı	12
D. SGK Verilerine Göre Gazeteci Sayısı	13
E. Basın Kartı Sahibi Gazeteci Sayısı	15
F. Sendikalaşma Girişimleri ve Karşılaşılan Zorluklar	17
G. Kalem Üzerindeki Gölge: İşsizlik Baskısı	18
H. Pandemi ile Artan Sorunlar ve 'Sendikal Aşılama'	19
İ. Türkiye'de Bir İlk: Uzaktan Çalışma Rehberi	20
J. Paydaşlarla İş Birliği: Yıpranma Hakkı Mücadelesi	22
K. Aşıda Öncelik İçin Sendikadan Açık Mektup	23
IV. MEVZUATTAKİ DEĞİŞİKLİKLER	24
A. 3. Yargı Paketi ile Yapılan İnfaz Düzenlemeleri	24
B. Polisin Açık Kaynak Araştırma Yetkisinin İptali	25

C. Basın Kartı Yönetmeliği'ne İlişkin Gelişmeler	25
D. Sosyal Ağ Sağlayıcılara İlişkin Düzenlemeler	28
E. AYM İptal Kararı Sonrası Yıpranma Hakkı Düzenlemesi	30
F. İletişim Başkanlığı Teşkilatında Yapılan Değişiklik	33
G. İletişim Başkanlığı'nın Anadolu Ajansı Üzerindeki Denetim Yetkisinin İptali Kararı	35
H. Millî Güvenliğe Tehdit Oluşturduğu Tespit Edilen Oluşumlarla İlişkili Medya Kuruluşlarının Kapatılması ve Mallarına El Konulması- nı Öngören Kuralın İptali	37
V. CEZAEVİNDEKİ GAZETECİLER, TUTUKLAMALAR VE TAHLİYELER	40
A. Cezaevindeki Gazeteciler	40
B. Cezaevindeki Gazetecilere Yönetilen Suçlamalar	43
C. Tutuklanan Gazeteciler	43
D. Tahliye Edilen Gazeteciler	44
E. Cezaevi Gözlem Raporu	47
VI. SORUŞTURMALAR	52
A. Gözaltına Alınan Gazeteciler	52
B. İfadeye Çağrılan Gazeteciler	60
VII. YARGILAMALAR	67
A. Ceza Yargılamaları	67
B. Tazminat Yargılamaları	67
C. AYM ve AİHM Yargılamaları	68
VIII. GAZETECİLERE YÖNELİK SALDIRILAR	72
A. Fiziksel Saldırıları	72
B. Sözlü Saldırıları	77
C. Gazeteci Cinayetleri	79
1- HRANT DİNK CİNAYETİ	79
2- Cemal Kaşıkçı Cinayeti	80
3- Musa Anter Cinayeti	80
4- Umut Davası	80
5- Yeldana Kaharman'ın Şüpheli Ölümü	81
IX. İNTERNET BASININA YÖNELİK MÜDAHALELER	82
A. Erişim Engelleme ve İçerikten Çıkarma Kararları	82
B. Unutulma Hakkı Kararları	95
X. BASIN KURULUŞLARINA YÖNELİK MÜDAHALELER	96
A. RTÜK Müdahaleleri	96
B. Basın İlan Kurumu Müdahaleleri	96
XI. SONUÇ	99

KISALTMALAR

AA	Anadolu Ajansı
AYM	Anayasa Mahkemesi
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BİK	Basın İlan Kurumu
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ÇGD	Çağdaş Gazeteciler Derneği
DİHA	Dicle Haber Ajansı
IFJ	Uluslararası Gazeteciler Federasyonu
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
ITUC	Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu
İDDK	Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu
İHA	İhlas Haber Ajansı
MA	Mezopotamya Ajansı
RSF	Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TMK	Terörle Mücadele Kanunu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

SUNUŞ

Türkiye basın özgürlüğü konusunda dünya sıralamasının sonlarındaki yerini korumaya devam ediyor. 180 ülke arasında 153. sırada olan Türkiye uyguladığı politikalar nedeniyle bu utanç verici yeri maalesef bir süre daha koruyacak gibi gözüküyor.

Türkiye genelindeki cezaevlerinde 43 meslektaşımız özgürlüğünden mahrum yaşamını sürdürürken, dışarıdaki meslektaşlarımız da adliye koridorlarını mesken tutmuş durumda. Medyanın büyük çoğunluğunu kontrolündeki iş insanlarına satın alıran iktidar bununla da yetinmeyerek RTÜK ve BİK gibi özerk olması gereken kurumlar aracılığı ile bağımsız medya kuruluşlarını baskı altında tutmaya çalışıyor. Buna rağmen engelleyemediği gazetecilik faaliyetini fiziki saldırılar ve dijital engellemeler ile sansürlemeye çalışıyor. Okuyacağınız bu raporda bütün bu baskıların ayrıntılarını bulacaksınız.

Türkiye Gazeteciler Sendikası bu rapor ile basın özgürlüğü mücadelesini zayıflatmak için uygulanan sendikasızlaştırma, güvencesiz çalışma dayatmalarına da dikkatinizi çekmek istiyor.

Basın özgürlüğü elbette tutuklanan, yargılanan, saldırılara uğrayan gazetecilerin varlığı ile ağır darbeler alıyor ancak ekonomik ve sosyal haklar konusunda zayıflatılmış, iş güvencesi ortadan kaldırılmış, işsizlik tehdidi altındaki gazetecilerin çoğunlukta olması da önemli bir sorun teşkil ediyor.

Çok değil 10 yıl öncesine döndüğümüz zaman TGS öncülüğünde kurulan Gazetecilere Özgürlük Platformunun yürüttüğü basın özgürlüğü mücadelesinin başarıya ulaşmasında en büyük etken gazeteciler arasındaki dayanışmanın daha güçlü olmasıydı. Bu durum meslek örgütlerinin de daha etkin mücadele yürütmesine vesile olmuştu.

Türkiye Gazeteciler Sendikası bugün de, sektörde daha etkin hâle gelmek için çalışmalarını sürdürüyor. Geleceğe güvenle bakan, meslektaşını rakip değil omuzdaş gören, işsizlik korkusu yaşamayan, sendikalı, toplu iş sözleşmeli bir medya sektörünün yaratılması ile birlikte basın özgürlüğü mücadelesi de ilerleyecektir.

Demokrasi ve basın özgürlüğü mücadelesi ile güvenceli çalışma mücadelesi birlikte yürütülmeli, birbirine alternatif görülmemelidir. Özgür bir medya ortamı ancak bu iki mücadelenin birleştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Birliğimiz korku duvarlarını yıkacak, güleceğimiz günler gelecektir.

Gökhan Durmuş
Türkiye Gazeteciler Sendikası
Genel Başkanı

I. GİRİŞ

2020-2021 Basın Özgürlüğü Raporu, geçmiş yıllarda olduğu gibi son bir yıllık süreçte basın özgürlüğüne yönelik müdahaleleri ve kaynaklarını tespit etme hedefiyle hazırlanmıştır.

Rapor, "Sektöre Bakış" başlıklı bölümle, basın özgürlüğüne yönelik tartışmaların çoğu zaman dışında bırakılan ekonomik ve sendikal haklara dair bir tartışma ile başlamaktadır. Devam eden başlıklarda genel olarak "Basın, Yayın ve Gazetecilik" iş kolu, özeldense medya sektöründeki endüstriyel ilişkilerin güncel görünümü veriler ışığında sunulmuştur. İşkolundaki örgütlülük düzeyi ve sendikalaşmanın gelişimi, gazetecilik faaliyeti içindeki istihdam oranı ve medya çalışanlarının işsizlik baskısı gibi öne çıkan sorun ve talepleri, pandeminin gazetecilerin çalışma koşullarına olan etkileri ve yürütülen çalışmalar bu başlık altında bir araya getirilmiştir. "Mevzuattaki Değişiklikler" başlığında ise son bir yılda gazetecileri ve medya kuruluşlarını yakından ilgilendiren mevzuat değişiklikleri incelenmiştir.

Türkiye'de basın özgürlüğüne müdahale, farklı alanlarda ve çeşitli yöntemlerle inşa edilmektedir. Bu nedenle ihlallerin kategorilere ayrılarak incelenmesi ve sayısal verilerle ortaya konularak yapının analiz edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda mevzuat değişikliklerinin akabinde başlıklar hâlinde cezaevinde bulunan gazetecilerin güncel listesi sunulmuş, gazetecilere iddianamelerde atılı suçların dağılımı çıkarılmış, son bir yıl içinde ülkemizde yaşanan gazeteci tutuklamalarının durumu, tahliye edilen isimler, gazetecilere yönelik gözaltı ve soruşturmalara ilişkin veriler paylaşılmıştır. Ayrıca Türkiye Gazeteciler Sendikası tarafından cezaevindeki gazetecilere yapılan ziyaretler neticesinde hazırlanan 'Cezaevi Gözlem Raporu'na bu bölümde yer verilmiştir.

"Yargılamalar" başlığında son bir yıllık zaman diliminde gazeteciler hakkındaki hukuki süreçlere dair sayısal veriler aktarılmıştır. Bu yargılamaların detaylarına raporun ekinde sunulan Tablo-8 ve 9'dan ulaşmak mümkündür. Yine aynı başlık altında bir yıl içerisinde AİHM ve AYM tarafından yayımlanan kararlara da özet şekilde yer verilmiştir. Devam eden bölümde gazetecilere yönelik fiziki ve sözlü saldırılar ile gazeteci cinayetlerine ilişkin yargılamalar hakkında bilgiler paylaşılmıştır.

"İnternete Yönelik Müdahaleler" başlıklı bölümde son bir yıl içinde internet medyasına yönelik erişim engelleme, içerik çıkarma ile son dönemde gündeme gelen unutulma hakkı kararlarına değinilmiştir. "Basın Kuruluşlarına Yönelik Müdahaleler" başlıklı bölümde ise basın kuruluşlarına dönük RTÜK ve BİK müdahaleleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca RTÜK müdahaleleri Tablo-10'da detaylı olarak sunulmuştur.

II. METODOLOJİ

Rapor, 1 Nisan 2020 - 1 Nisan 2021 dönemindeki ilgili verileri kapsamaktadır. Raporda kullanılan verilerin birincil kaynağı, doğrudan Sendika'ya ulaşan başvuru, şikâyet, bilgilendirme ve destek talepleridir. Hukuk biriminin yapmış olduğu dava takipleri, cezaevi ziyaretleri sırasında yapılan mülakatlarda elde edilen bilgiler ile bilgi edinme başvuruları rapor için temel kaynak niteliğindedir. Hazırlık aşamasında özellikle iş kolundaki endüstriyel ilişkilerin güncel görünümü için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı başta olmak üzere resmî kurumların, emek ve meslek örgütlerinin verilerinden yararlanılmıştır. Ayrıca gazetecilik emeği ve mesleği üzerine yazılmış akademik metinler ve Sendika'nın ilgili dönemde yaptığı çalışmalar da referans olarak raporda kullanılmıştır. Günlük olarak medya ve sosyal medya taranmış; haber ve paylaşımlar işlenmiştir. Yine çalışma mevzuatına ve yargı içtihatlarına ilişkin güncellemeleri içeren resmî kurumların internet siteleri, TBMM ve Resmî Gazete bu süreçte günlük olarak takip edilmiş ve ilgili veriler rapora dâhil edilmiştir.

Raporun hazırlık sürecinde kimi zorluklarla karşılaşmıştır. Bu ise raporun veri zenginliğini daraltan bir rol oynamıştır. Resmî kurumların sadece kayıtlı istihdamda dair veri sunması, sektöre ilişkin genel değerlendirmeyi görece zorlaştırmıştır. Kaynak taraması sırasında erişilen bilgilerin teyidi, hak ihlali-ne maruz kalan kimi gazetecilere ve dosya bilgilerine erişimdeki zorluklar ve resmî kurumların bilgi paylaşımındaki tutuculuğu, raporda yer alan veri setini daraltan diğer unsurlardır. Özellikle cezaevi ziyaretlerinde gazetecilerin ülkenin farklı cezaevinde bulunmaları, pandemi koşulları, yer değişiklikleri ve hukuki statülerinin değişmesi nedeniyle mekânsal, zamansal ve bürokratik engellerle karşılaşmıştır. Kısıtlılıklar nedeniyle rapor, ulaşabildiğimiz güncel bilgiler doğrultusunda hazırlanabilmiştir. Rapora yansımayan vaka, sorun ve ihlallerin de olması muhtemeldir. Bununla birlikte rapor kapsamında sunulan verilerin, asgari düzeyde sorunların ve taleplerin tespitini gerçekleştirdiği düşünülmektedir.

III. SEKTÖRE BAKIŞ

A. Basın Özgürlüğünün İhmal Edilen Ayağı: Ekonomik ve Sendikal Haklar

Basın özgürlüğü mücadelesi; dengede durabilmeyi ve de ilerleyebilmeyi mümkün kılan iki ayak üzerinde yükselir. Bunlardan ilki editoryal bağımsızlık iken ikincisi ise gazetecilerin ekonomik ve sendikal haklarıdır.

Ülkemizde basın özgürlüğü denince ilk akla gelen editoryal bağımsızlık olmakta, hem patronaj hem de kamu otoritesinden gelen müdahaleler "basın özgürlüğünün ihlali" olarak kaydedilmektedir. Gazetecilerin ekonomik ve sosyal durumları, refah seviyeleri, sendikal haklarını ne derece kullanabildikleri, güvencesiz istihdam gibi başlıklar çoğunlukla, basın özgürlüğünün bir parçası değilmiş gibi görülür. Halbuki makro düzeyde endüstriyel ilişkilerde görülen güvencesizleştirme, esnekleşme ve sendikasızlaştırma pratikleri, gazetecilerin çalışma biçim ve alışkanlıklarını da olumsuz etkilemekte, dolayısıyla bu sayılan hususlar da doğrudan basın özgürlüğünün konuları olmaktadır.

ILO; medyanın, bilgiyi ve fikirleri açıkça erişilebilir kılarak ve kamu ve özel kurumların hesap verebilirliğini sağlayarak demokrasi için hayati bir önem taşıdığını vurgular¹. Gazetecilik yapma biçimi ve gazetecilerin çalışma koşulları ise bir değişim yaşamakta, makro düzeyde ekonomik ve teknolojik yeniden yapılanmadan etkilenmektedir². Çalışma koşullarında görülen kuralsızlaştırma, kısa dönemli iş sözleşmelerinin ve diğer esnek istihdam biçimlerinin yaygınlaşması, teknolojik araç ve imkânların işyerindeki artışı, işgücünün bir bölümünün vasıfsızlaşması ile ilgili başlıklar günümüzde tartışılan hususlar arasındadır³. Esnekleşme ve işin parçalanması güvencesiz istihdamı artırırken, çalışanlar çoğu durumda sendikalar tarafından temsil edilememektedir. Bu ise medya sektöründeki işgücü piyasasında adil çalışma koşulları ve işçi haklarında düzensizliğe işaret etmektedir⁴.

Kimi uzmanlar, medya sektöründeki sosyal koşulların gazetecilik mesleğinin kalitesini de etkilediğini belirtmektedir. Ekonomik ve istihdam ilişkilerindeki istikrar, gazetecilik gibi duyarlı bir mesleğin icra edilme sürecinde özerklik ve bağımsızlığın etkinliğine dikkate değer bir şekilde katkı sunabilir. Endüstriyel ilişkiler bağlamında gazetecilerin daha güvencesiz ve kırılgan bir pozisyonda olmalarının; demokratik bir toplumda onlara isnat edilen rolü üstlenme; kamunun bilgilendirilme hakkı, haber alma özgürlüğü, mesleki ilkeleri savunma ve baskıya karşı direnme şanslarını azaltacağı düşünülmektedir⁵. IFJ tarafından 2006'da yapılan küresel ölçekli bir ankete katılanlar, istihdam ilişkilerinde büyük oranda bir değişim olduğunu, toplu sözleşmelerden bireysel sözleşmelere ve çalışma ilişkilerinde kuralsızlaşmaya doğru bir trend de-

⁵Independent Journalism Center (2008), s.4-10.

ğişimi yaşandığını ifade etmektedir. Ankete göre gazeteci meslek örgütleri, sektörde son beş yılda ortalama ücretlerin ya düştüğünü ya da reel olarak dikkate değer biçimde azaldığını vurgulamaktadır. Yine bu ankete katılanların "istihdam ilişkilerinin doğasının editoryal içeriğin kalitesi üzerindeki etkilerine ilişkin" dile getirdikleri sorunlar, dikkate değerdir⁶:

- 1- Güvencesiz istihdam, korkak haberciliğe neden olur.
- 2- İstihdam değişiklikleri, araştırmacı ve eleştirel gazetecilikte bir düşüşe sebep olur.
- 3- Medya sahipliğinde yoğunlaşma ve hükümet baskısı yumuşak haberlerin yazılmasına yol açar.
- 4- Medya, hükümet ve reklam verenler tarafından ehlileştirilir.
- 5- Düşük ücretler, etik habercilikte bir düşüşe yol açar.

Yukarıda beş maddede özetlenen sorunlar, günümüz Türkiye'sinde hâlâ tartışılmakta olan basın özgürlüğünün geçmişten gelen ekonomik ve sosyal problemlerle yapısal ilişkisini net olarak ortaya koymaktadır. Özellikle hükümet baskısı, medya sahipliğinin iktidarla ilişkisi, reklam ve halkla ilişkiler (PR) şirketlerinin haberciliğe müdahalesi gibi konular güncel çalışmalarda da eleştirilen konular arasındadır⁷.

Çalışanların kolektif bir hakkı olarak toplu sözleşmeler, diğer sektörlerde olduğu gibi medya sektöründe de iyi işleyen bir işgücü piyasası için büyük önem arz etmektedir. Ancak birçok ülkede toplu sözleşme süreçleri giderek zorlaşmaktadır⁸. İşgücü bağlamında medya sektöründeki kuralsızlaştırmanın belki de en dikkat çekici sonucu, gazeteci sendikalarının önemli oranda zayıflaması ve çoğu durumda toptan gözden çıkarılması/tanınmaması olmuştur⁹.

Bazı araştırmacılar; tanınmama, parçalara ayırma ve bireyselleştirme yoluyla sendikaların zayıflamasının, bir kısım işverenin stratejik ve kasti eyleminin sonucu olduğunu ve amacın, yönetim kontrolünü ve sermaye birikim oranını artırmak olduğunu ortaya koymaktadır¹⁰. Diğer yandan sendikaları kilit bir mesleki kuruluş olarak gören ve güçlü sendikalar ile güçlü mesleki standartlar arasında bağ kuran çalışmalar da vardır¹¹.

Özetle, gerçekten gazetecilik yapabilmenin koşulları hem editoryal bağımsızlığa sahip olma hem de gazetecilerin ekonomik ve sosyal olarak yoksunluk duy-

⁶Independent Journalism Center (2008), s.4-10; Bibby (2014), "Employment relationships in the media industry", s.8-11,

https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_249912/lang-en/index.htm

⁷Faruk Bildirici'nin Ayrıntı Yayınları'ndan çıkan "Medyanın Ombudsmanı Saray'ın Medyası Hürriyet'teki Etik Kavgasının Bilinmeyenleri" başlıklı kitabı bu konuda çokça veri içermektedir.

⁸Bibby (2014), s.31.

⁹Örnebring (2009), s.7.

¹⁰Örnebring (2009), s.7-8.

¹¹Örnebring (2009), s.8.

mamaları, sendikal haklarını kullanmaları hâlinde ise bir engelle karşılaşmamasıdır. ITUC her yıl açıkladığı küresel haklar endeksine göre Türkiye, çalışan haklarına saygı bağlamında en kötü 10 ülke arasında yer almaktadır¹². RSF tarafından açıklanan dünya basın özgürlüğü endeksinde ise 2020 yılında 180 ülke arasında 154. sırada bulunmaktadır¹³. Basın özgürlüğü mücadelesi, her iki istatistiği doğru okumayı ve aralarındaki ilişkiyi daha net açığa çıkarmayı gerekli kılmaktadır.

B. İş Kolunun Genel Değerlendirmesi

TGS, 19/12/2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ‘İşkolaları Yönetmeliği’ne göre 8 numaralı iş kolu olan ‘Basın, Yayın ve Gazetecilik’ iş kolu içinde faaliyet yürütmektedir. İlgili iş kolu içinde ise farklı alt sektörleri işaret eden 14 sınıf vardır. Bu sınıflar; ‘Gazetelerin basımı,’ ‘Diğer matbaacılık,’ ‘Kitap yayımı,’ ‘Gazetelerin yayımlanması,’ ‘Dergi ve süreli yayınların yayımlanması,’ ‘Radyo yayıncılığı,’ ‘Televizyon programcılığı ve yayıncılığı faaliyetleri,’ ‘Haber ajanslarının faaliyetleri,’ ‘Ciltçilik ve ilgili hizmetler’ ve ‘Madeni para basımı’ gibi toplamda 14 başlıktan oluşmaktadır. Bu anlamda TGS’nin yasal faaliyet sınırlarını oluşturan ‘Basın, Yayın ve Gazetecilik’ iş kolu, gazetecilik mesleğinin kapsamından daha geniş bir çerçeveye işaret etmektedir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın açıkladığı Ocak 2021 istatistiklerine¹⁴ göre iş kolunda kayıtlı çalışan sayısı 92.350’dir. İş kolundaki kayıtlı istihdam sayısının, geniş bir perspektif ile bakıldığında bir düşüş eğilimi içinde olduğu görülecektir. Örneğin Bakanlığın açıkladığı 2013 Ocak Ayı İstatistiklerine göre iş kolunda kayıtlı çalışan sayısı 104.141’dir. Diğer bir deyişle Ocak 2021 verilerine göre iş kolundaki mevcut kayıtlı istihdam oranı; 2013 Ocak verilerine kıyasla %11,33 daralma göstermiştir.

C. Basın Kuruluşlarındaki Çalışan Sayısı

İş kolu işyeri listesi baz alındığında¹⁵, gazetecilik faaliyeti yürüten basın kuruluşlarının kayıtlı istihdam hacmi aşağıdaki gibidir:

Gazetelerin yayımlanması	: 10.105 kişi
Televizyon programcılığı ve yayıncılığı faaliyetleri	: 8.038 kişi
Haber ajanslarının faaliyetleri	: 4.097 kişi
Radyo yayıncılığı	: 1.184 kişi

¹² ITUC (2020), ‘Global Rights Index 2020’, s.5, <https://www.ituc-csi.org/ituc-global-rights-index-2020?-lang=en>

¹³ Reporters Without Borders (2020), ‘2020 World Press Freedom Index’, <https://rsf.org/en/ranking>

¹⁴ Bakanlık, her yılın ocak ve temmuz aylarında ülkedeki sendikalaşma oran ve sayılarını gösteren raporları kamuoyu ile paylaşır.

¹⁵ Her ay başında Bakanlık tarafından açıklanan bu veriler, sadece sendika genel merkez yöneticileri tarafından görülebilir. Erişimi kamuoyuna kapalıdır. Burada Bakanlığın açıkladığı Nisan 2021 ‘İşkolu İşyeri Listesi’ esas alınmıştır.

Buna göre basın kuruluşlarındaki toplam kayıtlı çalışan sayısı 23.424’dür. Bu sayı içinde gazeteciler ezici çoğunluğu oluşturmakla birlikte, gazetecilik faaliyetinin doğrudan parçası olmayan idari kadrolar¹⁶ da yer almaktadır.

TGS, her ne kadar son yıllarda iş koluna dair hedeflerini büyütmiş olsa da tarihsel olarak gazetecilik mesleğini icra eden bu kitle içinde örgütlenme pratiği ve geçmişi olan bir sendikadır. ‘Basın, Yayın ve Gazetecilik’ iş kolu içinde, gazetecilik mesleğini icra ettiğini düşündüğümüz kayıtlı çalışan sayısının (23.424), toplam kayıtlı çalışan sayısı (92.350) içindeki oranı ise yaklaşık %25,36’dır¹⁷.

D. SGK Verilerine Göre Gazeteci Sayısı

Sendika, Aralık 2020’de SGK meslek kodları üzerinden bir bilgi edinme başvurusu yaparak güncel kayıtlı gazeteci sayısını talep etmiştir¹⁸. Ocak 2021’de gelen yanıtta göre güncel istihdam sayısı ve mesleklere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Meslek Kodlarına Göre Gazeteci İstihdamı

Meslek Kodu	Meslek Adı	Sigortalı Sayısı
2642.01	Gazete Muhabiri	2.984
2642.02	Metin Yazarı	714
2642.03	Muhabir	5.308
2642.04	Radyo ve Televizyon Muhabiri	224
2642.05	Yazı İşleri Müdürü (Gazete)	1.353
2642.06	Gazeteci	367
2642.07	Editör-Gazete, Dergi vb.	2.571
2642.08	Düzeltilmen (Basın Yayın)	110
2642.09	Yazar (Gazete-Dergi)	766
2642.10	Televizyon Muhabiri	211
2642.11	İnternet Editörü	1.362

¹⁶ İdari kadrolardan kasıt; insan kaynakları, muhasebe, temizlik ve ulaşım personeli gibi kurum çalışanlarıdır.

¹⁷ Altı çizilmesi gereken husus: Bakanlığın açıkladığı sayılar ve bu sayılar üzerinden yapılan hesaplamalar, kayıtlı istihdamı dikkate almaktadır. Basın sektöründe hayli yaygın olan kayıt dışı istihdam (sigortasız, freelance vb.) bu hesaplamanın dışındadır.

¹⁸ SGK sisteminde her mesleğin kod olarak bir karşılığı bulunur. Örneğin ‘2642.01’ kodu ‘Gazete Muhabiri’ mesleğine aittir.

2642.12	Yazılı Basın Muhabiri	77
2642.13	Spor Yazarı	2
2642.15	Asistan/Stajyer Muhabir	978
2642.16	Foto Muhabiri	15
2642.17	Haber Editörü	328
2642.18	Haber Redaktörü	25
2642.19	Okur Temsilcisi	3
2642.20	İnternet Medyası Uzmanı	153
2654.02	Radyo-Televizyon Program Yapımcısı (Prodüktör)	359
2654.06	Prodüksiyon Amiri	439
2654.07	Prodüksiyon Amir Yardımcısı	1.218
2654.11	Yayın Şefi (Radyo)	53
2654.12	Teknik Yönetmen (Radyo)	26
2654.14	Kurgu Yönetmeni	204
2654.15	Televizyon Program Yönetmeni	161
2654.16	Teknik Yönetmen (Televizyon)	226
2654.17	Haber Müdürü (Radyo-Televizyon)	141
2654.18	Editör (Radyo-Televizyon)	931
2654.20	Prodüktör	282
2654.21	Yönetmen	869
2656.01	Radyo ve Televizyon Spikeri	595
2656.02	Takdimci	5
2656.03	Anons Görevlisi	36
2656.05	Haber Spikeri	180
2656.06	Televizyon Habercisi ve Programcısı	30
	Toplam Kayıtlı Gazeteci Sayısı	23.306

Yukarıdaki verilere göre 5.308 kişi ile "Muhabir" en fazla istihdamın gerçekleştiği kod olmaktadır. Sonrasında 2.984 kişi ile "Gazete Muhabiri" ve 2.571 kişi ile "Editör-Gazete, Dergi vb." kodu gelmektedir. En az istihdam ise 2 kişi ile "Spor Yazarı", 3 kişi ile "Okur Temsilcisi" ve 5 kişi ile "Takdimci" kodu olmaktadır.

Özetle, farkı meslek kodlarında istihdam edilen toplam gazeteci sayısı (23.306) bize daha nesnel ve güncel bir veri sunmaktadır.

E. Basın Kartı Sahibi Gazeteci Sayısı

Basın kartı sahipliği, gazeteciler için ne yazık ki kolay bir süreç değildir. Kartı vermeye yetkili kurumun gazeteci emek örgütleri yerine İletişim Başkanlığı olması bu zorluğun esas nedenidir. Karta erişim sürecinde nesnel kriterler yerine politik tercihlerin ön plana çıktığına yönelik gazeteciler ve meslek örgütleri tarafından da çok sayıda eleştiri sunulmaktadır.

Yaklaşık iki yıldır artarak devam eden basın kartı sorunu ve basın kartı şartına bağlanan yıpranma hakkı düzenlemesi ile mevcut durumun tespit edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla Sendika, Aralık 2020'de İletişim Başkanlığı'na aşağıdaki iki sorunun cevabını talep eden bir başvuruda bulunmuştur:

1. Sigortalı çalışan gazetecilerin kaçının basın kartı vardır?

2. Bu basın kartlarının kaçısı sürekli basın kartıdır?

Gelen yanıtlar ise şu şekildedir:

1. 02.12.2020 itibari ile göreve bağlı basın kartı sahibi basın mensubu sayısı 9.204'tür.

2. 02.12.2020 itibari ile sürekli basın kartı sahibi basın mensubu sayısı 5.900'dür.

Verilen yanıtlardan da görüleceği üzere göreve bağlı basın kartı sahipleri ile sürekli basın kartı sahiplerinin toplamı (15.104), SGK'nın paylaştığı sayının (23.306) altındadır. Diğer bir deyişle kart sahibi gazetecilerin tamamının aktif olarak çalıştığı düşünülürse, kayıtlı gazetecilerin sadece %64,8'inin basın kartına sahip olduğu görülecektir. Aradaki fark, dikkate değer sayıda gazetecinin basın kartı sahibi olmadığı/olmadığına işaret etmektedir. Bu nedenle resmi basın kartı sahipliğinin gazetecilik faaliyeti açısından bir koşul/ruhsat olarak öne sürülmesi, sektörün gerçekliğinden uzağa düşmek anlamına gelebilir.

Sendika, yıl bazında değerlendirme yapabilmek adına İletişim Başkanlığı'na iki ayrı başvuru daha yapmıştır. Bu başvurularda 2019 ve 2020 yıllarında göreve bağlı ve sürekli basın kartı başvuru sayısı, olumlu ve olumsuz değerlendirilen basın kartı sayısı ve iptal edilen basın kartı sayısı sorulmuştur. Bu başvurulara verilen cevaplara göre aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Basın Kartı Başvuru Sayıları ve İptaller (2019 ve 2020)

Yıl	Toplam Başvuru Sayısı	Göreve Bağlı Başvuru Sayısı	Göreve Bağlı Başvuruların Olumlu Sayısı	Sürekli Basın Kartı Başvuru Sayısı	Sürekli Basın Kartı Başvurularının Olumlu Sayısı	İptal Edilen Kart Sayısı
2019	1.868	1.021	745	847	260	892
2020	1.602	803	641	799	Bilgi yok	322

Göreve bağlı kart başvuruları ile düzenlenen kart sayısı arasındaki farkın bir kısmı, "bir sonraki Komisyon toplantısı için değerlendirme aşamasında" olması gerekçesiyle açıklanmaktadır. Kabul edilmeyen başvurular için ise İletişim Başkanlığı'nın gerekçesi şu şekildedir:

"Bir kısım başvuruların değerlendirme süreci ise; değerlendirme süreci neticelenmeden işten ayrılma, mesleki sürekliliklerini ispat edecek yeterli sayıda mesleki çalışma ibraz edememe, başvuru yapılan kurum ve unvan-dan farklı kurum/unvanda çalışmaya başlama, iş sözleşmesinin Basın İş Kanunu'na uygun tanzim edilmemesi gibi teknik nedenlerden dolayı olumsuz değerlendirilmiştir."

İletişim Başkanlığı, eksiklikler giderildiği takdirde olumsuz yanıt alan başvuru sahiplerinin karta erişebileceğini de belirtiyor. Gerekçe içinde dikkat çeken en önemli husus, 5953 sayılı Basın İş Kanunu kapsamında çalışmayan gazetecilerin, basın kartı sahibi olmamasıdır. Bu da özellikle internet medyasında çalışan gazetecilerin basın kartına erişimini kısıtlamaktadır. Aynı kurumda 5953 sayılı Basın İş Kanunu kapsamında çalışanlar karta erişebilirken, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalışan gazeteciler ise bu haktan mahrum kalmaktadır. Bu durum bir yönüyle ayrımcılığa diğer yönüyle ise yasaların güncellikten yoksun olmasına işaret etmektedir.

İletişim Başkanlığı, sürekli basın kartı başvuru sayısı ile düzenlenen kart sayısı arasındaki farkı, göreve bağlı kart başvuruları için verdiği yanıtta benzer şekilde açıklıyor. Ancak 2020 yılında kaç adet sürekli basın kartı düzenlendiğine dair bir veri paylaşmıyor.

İptal edilen basın kartı sayısı da dikkate değer bir veridir. Tabloda gösterilen sayılara İletişim Başkanlığı, şu gerekçeyi öne sürmüştür:

"Basın kartı iptal işlemleri, Basın Kartı Yönetmeliği hükümler çerçevesinde; işten ayrılma, çalışılan kurumun kapanması, nüfus belgelerinde değişiklik olması, kart süresinin dolması, kartın yıpranması, kartın kaybedilmesi, unvan değişikliği, kurum değişikliği, askerlik, emeklilik, vefat vb. gerekçelerle yapılmaktadır."

Ayrıca İletişim Başkanlığı, "... ölüm dışındaki diğer iptallerde basın mensubunun durumunun Basın Kartı Yönetmeliğine uygunluk kazanması hâlinde kendisine yeniden basın kartı" düzenleneceğini de hatırlatıyor.

F. Sendikalaşma Girişimleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Gazeteciler, basın kartına erişimde olduğu gibi sendikal hak ve özgürlüklerini kullanırken de bir dizi sorunla karşılaşmaktadır. Aşağıdaki tablo, iş kolu içindeki sendikalaşma oranlarının altı aylık dönemler içinde gelişimini ve TGS'nin iş kolu içindeki sendikalaşma oranına sunduğu katkıyı göstermektedir.

Tablo 3: İş Kolunda Sendikalaşma Oran ve Sayıları (2020 ve 2021)

Dönem	TGS	Medya-İş	Basın-İş (TÜRK-İŞ)	Basın İş (DİSK)
2020 Ocak	1.345 / %1,56	2.806 / %3,26	2.410 / %2,8	332 / %0,39
2020 Temmuz	1.318 / %1,53	2.668 / %3,09	2.441 / %2,83	356 / %0,42
2021 Ocak	1.282 / %1,39	2.743 / %2,98	2.315 / %2,51	347 / %0,38

Yukarıdaki tablo basın, yayın ve gazetecilik iş kolunda faaliyet yürüten dört sendikanın üye sayısı/oranlarına dair bilgileri içermektedir. Veriler ışığında, toplu sözleşme imzalama yetkisi olan üç sendikanın üye sayılarında görece bir düşüş olduğu görülecektir. TGS açısından bunun nedeni sendikal çalışmanın yetersizliği veya eksikliği değil, işverenlerin sendika karşıtı tutum ve davranışları, çalışma mevzuatındaki boşluklar ve gazeteciler üzerindeki işsizlik baskısıdır. Mart 2020 ve sonrası bu sorunlara, pandeminin ekonomik ve sosyal hayata olumsuz yansımaları da eklenmiştir. Örneğin TGS, medya sektöründe toplu iş sözleşmeli 8 işletmenin 7'sinde¹⁹ yetkili sendikadır. 2021 yılının başında bir haber ajansında daha çoğunluk sağlanarak toplu pazarlık görüşmelerine geçilmiştir²⁰. Ayrıca 2'si 2019 yılında, 2'si 2020 yılında ve 1'i 2021 yılında olmak

¹⁹ Bu işyerleri şu şekildedir: Reuters haber ajansı, Evrensel, Gazete Duvar, Bianet, Yön Radyo, 9 Eylül ve İz gazete. Refinitiv Enformasyon ile TGS'nin toplu iş sözleşmesi imzaladığı toplam işyeri sayısı 8'dir.

²⁰ Bu kurum, Fransız Haber Ajansı'nın (AFP) Türkiye irtibat bürosudur.

üzere toplam 5 işletmede toplu iş sözleşmesi imzalayabilmek için yeter sayıda üye yapılmış ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na yetki tespiti için başvuruda bulunulmuştur. Bakanlığın olumlu yetki tespiti bildiriminden sonra bu 5 işletmede²¹ de işverenler, sendikal hak ve özgürlüklere saygı duymak yerine yetki belgelerine itiraz ederek süreci yargıya taşımayı tercih etmiştir. İşverenlerin bu olumsuz girişimleri nedeniyle ilgili işletmelerde üye kaybı yaşanmıştır. Endüstriyel ilişkilerdeki çalışanlar aleyhine var olan bu olumsuz hava, yargının pandemi nedeniyle artan iş yükü ve davaların yavaş ilerlemesi ile birleştiğinde daha da ağırlaşmaktadır. Yetki itirazının olduğu beş işletmedeki toplam çalışan sayısının yaklaşık 1.400 olduğu dikkate alındığında, TGS'nin doğru bir örgütlenme stratejisine sahip olduğu ancak sendika karşıtı engellemelerle karşılaştığı görülecektir.

G. Kalemın Üzerindeki Gölge: İşsizlik Baskısı

Gazetecilerin kalemlerini hür bir şekilde kullanmalarını engelleyen faktörlerden bir diğeri, sektördeki işsizlik oranının görece yüksek olmasıdır. TÜİK verilerine göre Türkiye geneli işsizlik oranı 2020 yılında %13,2'dir. En son açıklanan Şubat 2021 işgücü istatistiklerine göre işsiz oranı %13,4; mevsim etkisinden arındırılmış âtil işgücü oranı ise %28,3 olarak gerçekleşmiştir²².

Gazetecilik bölümü mezunları içinde ise işsizlik oranı TÜİK işgücü istatistiklerine göre 2018'de %23,8; 2019'da %21,8'dir. 22 Mart 2021 tarihinde açıklanan TÜİK işgücü istatistiklerine²³ göre ise bu oran 2020 yılında %27,7'ye yükselmiştir. Gazetecilik mezunları, sosyal hizmet bölümü mezunlarından sonra yine en yüksek işsizliğe maruz kalan kesim olmuştur. Gazeteciler arasında hayli yaygın olan güvencesiz ve sigortasız çalışanlar da dâhil edildiğinde gerçek işsizlik oranının %35-40 bandında olduğu tahmin edilebilir.

Olay TV'nin yayın hayatına başlamasının hemen ardından Aralık 2020'de kapanmak zorunda bırakılması hem basın özgürlüğü hem de gazetecilerin iş güvencesi bağlamında dikkatle incelenmesi gereken örneklerden biridir. Kurum bünyesinde ağırlığı gazeteci olan 180 kişinin çok kısa sürede iş ve gelir güvencesinden mahrum kalması, işsizlik sorununun boyutunu ve önemini net olarak ortaya sermektedir. Sektörde işsizliğin görece yüksek olması, gazeteciler içinde güvencesiz çalışma koşullarının yaygınlaşmasına ve iş güvencesinin kırılabilirliğinin artmasına neden olan önemli bir etkidir.

21 Yetki davalarının hâlâ sürmesi nedeniyle bu işletmelerin adını paylaşmayı doğru bulmuyoruz. Bu işletmelerin ikisi ulusal ölçekli yayın yapan gazete, biri yine ulusal ölçekli yayın yapan televizyon kurumu ve ikisi yabancı haber ajanslarının Türkiye irtibat bürolarıdır.

22 TÜİK, İşgücü İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=i%C5%9Fszizlik%20oran%C4%B1>

23 TÜİK İşgücü İstatistikleri, 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isqucu-Istatistikleri-2020-37484>

H. Pandemi ile Artan Sorunlar ve 'Sendikal Aşılama'

Son bir yıldır küresel salgın şeklinde devam eden koronavirüs, sağlık sistemi başta olmak üzere ekonomik ve sosyal alanda ciddi problemlere yol açarken, medya sektöründeki sorunları da artırıyor. Sendikanın toplam 1.206 gazeteci ve basın çalışanı ile yaptığı görüşmelere dayanarak hazırladığı raporda 24 dile getirilen bir dizi benzer sorun ve talepler şu şekildedir:

- Kısa çalışma ödeneğine başvuru alan işletmelerde çalışan gazetecilerin gelirlerinde yaşanan düşüş,
- Kısa çalışma ödeneği kapsamında olmasına rağmen işveren tarafından tam zamanlı çalışmaya zorlanma,
- Kayıt dışı çalışmaya zorlanma,
- Ücretsiz izne çıkarılma nedeniyle gelirden düşüş,
- Ücretsiz izne çıkarılmasına rağmen işveren tarafından tam zamanlı çalışmaya zorlanma,
- Ücretsiz izne çıkarma ile tehdit edilme,
- Kod-29 ile işten çıkarılma tehdidi,
- Evden çalışmaya geçilen işletmelerde iş yükünün artması,
- Evden çalışmaya geçen gazetecilerin gerekli ekipmandan yoksun olması,
- Fazla mesailerin tespiti ve ödenmesi ile ilgili anlaşmazlıklar,
- Tatmin etmeyen ücret seviyesi ve ücret zammı,
- Ücret ödemelerinde yaşanan aksaklıklar,
- Yol ve/veya yemek parası ödemelerinde gecikmeler ya da iptaller,
- İş sağlığı ve güvenliği önlemlerindeki yetersizlikler,
- Pandemi ile daralan ekonomik faaliyetler nedeniyle gazetecilerin iş güvencesinde aşınma,
- Sendikal hak ve güvencelerin kapsamı hakkında bilgi eksikliği.

Raporda salgının, medya sektöründeki ekonomik ve sosyal sorunları daha da ağırlaştırdığı tespit ediliyor. Kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin ödeneğinin işverenler tarafından suistimal edilmesi buna örnektir. İyi bir ücret artışı isteği, fazla mesailerin ödenmesi veya artan iş yükünün çözüme kavuşturulması konularında talepte bulunan gazetecilerin karşısına "ücretsiz izne gönderme" ya da "kod-2925 ile işten çıkarma" tehdidinin konulduğuna dair çokça

24 Medyada COVID-19: Kısa çalışma ve ücretsiz izin suistimal ediliyor, <https://tgs.org.tr/medyada-covid-19-kisa-calisma-ve-uccretsiz-izin-suistimal-ediliyor/>

25 Kod 29 "işçinin ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan davranışlar sergilemesi" durumunda iş akdinin, işverence haklı feshini ifade ediyor. Eleştiriler üzerine SGK, 1 Nisan 2021 tarihinde çıkardığı genelge ile 29 numaralı kodu iptal etmiş ve gerekçeleri daha ayrıntılı şekilde 41-50 kodları arasında düzenlemiştir. Ancak bu düzenleme de tartışmaları sonlandırmaya yetmemiştir. İlgili genelge için: <https://kms.kayis.gov.tr/Home/Goster/175715>

şikâyet dile getirilmiştir. Evden çalışmaya geçişle birlikte artan iş yükü, çalışma düzenine dair belirsizlikler, çalışma saatlerinin uzaması ve ekipman eksikliği de pandemi döneminde öne çıkan sorunlar olmuştur.

Rapora göre görüşmecilerin neredeyse tamamı 2021 yılı için tatmin edici bir ücret zammı konusunda ümitsizdir. İş sağlığı ve güvenliği önlemleri konusunda da eksikliklerin devam ettiği raporda ifade edilmektedir. Salgının ilk döneminde maske, dezenfektan ve diğer tedbirler konusunda yaşanan sorunlar kısmen çözülmüş olsa da bu eksiklikler ne yazık ki hâlâ varlığını sürdürmektedir²⁶. Özellikle televizyon kanallarında gazeteciler, vardiyalı çalışma düzenine geçişteki aksaklıklar ve işyerlerinin yeterli havalandırmadan yoksun olması gibi sorunlarla uğraşmaktadır. Raporun en dikkat çekici noktası ise, "Çözüm Sendikal Aşılama" başlıklı bölümüdür. İlgili bölüm şu şekildedir:

"Özellikle 2020'nin sonuna doğru gazetecilerle yapılan görüşmelerde odak noktası sorunların dile getirilmesinden çok kolektif olarak nasıl çözülebileceğine kaymıştır. Sendika üyelik süreci, toplu pazarlığın kapsamı ve süresi, sendikal hak ve güvenceler hakkında sorular ağırlık kazanmıştır. Bu görüşmelerde "ücret zammı, ikramiye, çalışma süreleri, iş ve görev tanımı" gibi başlıklarda toplu iş sözleşmeleri ile ne yapılabileceğine yönelik sorular yöneltmiştir. Sorun ve taleplerin ortaklaşması kadar, görüşmecilerin de ezici oranda sendikasız işletmelerde çalışıyor olması dikkat çeken diğer bir unsurdur. Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi toplu iş sözleşmeli işyerlerinde bu tür sorunlar doğar doğmaz işyeri temsilcileri ve Sendika yöneticileri vasıtasıyla çözüme kavuşturulması, büyümesinin engellenmesidir. İkinci olarak ise yine toplu iş sözleşmelerinin; ücret miktarı ve zammı, çalışma süreleri, fazla mesai ödemeleri, yol ve yemek yardımı, ikramiye gibi konularda gazetecilere, bir netlik ve güvence sağlama-sıdır. Diğer bir deyişle kolektif mücadele ve sendikalaşma ile elde edilen toplu iş sözleşmeleri, ekonomik ve sosyal alandaki gerilim ve sorunlara karşı bir 'aşı' görevi görmüş ve başarılı olmuştur."

Yukarıdaki alıntıda da görüleceği üzere gazeteciler, pandeminin ilk dönemindeki çekincelerinden sıyrılarak artan oranda ekonomik ve sosyal haklarını iyileştirme çabasına girmektedir.

İ. Türkiye'de Bir İlk: Uzaktan Çalışma Rehberi

Uzaktan ya da evden çalışma, küresel salgın ve teknolojik gelişmelerle birlikte birçok sektörde olduğu gibi medya şirketlerinde de yaygın bir çalışma düzeni haline geliyor. Bulaş riskini azaltma ihtimali nedeniyle tercih edilen bu tür çalışma biçimleri, özellikle yazılı basın ve internet sitelerinde yeni 'normal' olmaya doğru ilerliyor. Diğer yandan gazeteciler için yeni sorun ve sıkıntıları

26 Press Emblem Campaign'in (PEC) verilerine göre pandemi nedeniyle Türkiye'de yaşamını yitiren gazeteci sayısı 22'dir.

da beraberinde getiriyor. Mesai saatlerinin esnekleşmesi, ulaşılamama hakkı, iş ile ilgili yapılan harcamaların kim tarafından karşılanacağı ve özel hayatın gizliliği uzaktan çalışma biçimlerinde öne çıkan sorun ve talepler oluyor.

Gazetecilerden gelen istek, sahada tespit edilen sorunlar ve çalışma mevzuatındaki eksiklikler nedeniyle²⁷ Sendika, uzaktan ya da evden çalışma ile ilgili bir rehber hazırlayarak kamuoyu ile paylaştı. ILO, ITUC, UNI Küresel Sendikası ve IFJ'nin bu konudaki tavsiyelerini dayanak alan Sendika, ülkemizde uzaktan ya da evden çalışma ile ilgili tavsiye listesi açıklayan ilk kurum oldu. Mart 2021'de "Adil Bir Çalışma Düzeni İçin 12 Maddelik Rehber" başlıklı tavsiye listesinde yer alan maddeler ise şöyle²⁸:

1- İlgili kamu kuruluşları, uzaktan çalışma ile ilgili ILO standartlarına uygun düzenlemeleri derhal hayata geçirmelidir. İlgili kanun ve mevzuatlarda çalışanlar aleyhine olacak muğlaklıklara izin verilmemelidir. Bu süreçte sendikaların görüşü alınmalıdır.

2- Uzaktan çalışma gönüllülük esasına dayanmalı, uzaktan çalışmaya geçişte mutlaka çalışanın onayı alınmalıdır. Uzaktan çalışmanın, mobbinge dönüşmesine izin verilmemelidir.

3- Uzaktan çalışan ve diğer personel arasında başta ücret, terfi, eğitim, kariyer gelişimi, çalışma süresi, yan ödemeler gibi hiçbir konuda ayrımcılık yapılmamalıdır.

4- İnsan onuruna yaraşır bir iş ve çalışma koşulları, uzaktan çalışanlar için garanti edilmelidir.

5- Uzaktan çalışanların toplu sözleşme ve örgütlenme özgürlüğünü engelleyecek uygulama ve düzenlemelere izin verilmemelidir.

6- Uzaktan çalışanın mesai saatleri ve ara dinlenme süreleri net olarak belirlenmeli ve bu süreler işverence suiistimal edilmemelidir

7- Mesai saatleri dışında, ara dinlenme sürelerinde ve hafta tatillerinde çalışanın, ulaşılamama hakkına saygı gösterilmelidir.

8- Fazla mesailerin belirlenmesi ve fazla mesai ücretlerinin ödenmesi konusunda uzaktan çalışanlar hak kaybı yaşamamalı, işverenler yasal yükümlülüklerine uymalıdır.

9- Gerekli ekipman, program ve yazılım desteği ve iş ile ilgili yapılan diğer harcamalar (elektrik, su, doğalgaz, internet, cep telefonu faturaları vd.) netleştirilmeli, bu harcamalar işveren tarafından karşılanmalıdır. Uzaktan çalış-

27 Bakanlık tarafından hazırlanan "Uzaktan Çalışma Yönetmeliği" 10 Mart 2021 tarihli 31419 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Çağrı üzerine çalışma ve uzaktan çalışma" başlıklı 14. Maddesine dayanarak hazırlanan yönetmelik, barındırdığı eksiklikler nedeniyle eleştirilmektedir. Yönetmelikte yer alan birçok hususun iş sözleşmesinde belirleneceği vurgulanarak, çoğunlukla işverenin takdirine bırakılmıştır.

28 Uzaktan çalışma yeni sorunlar doğurmasını, <https://tgs.org.tr/uzaktan-calisma-yeni-sorunlar-dogurmasin/>

maya geçiş sonrasında da çalışana yemek ve benzeri ödemelerin yapılmasına devam edilmelidir.

10- Çalışma uzaktan yapılsa da işveren işçi sağlığı iş güvenliğinden sorumludur. İşveren; uzaktan çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hususunda çalışana bilgilendirmekle, gerekli eğitimi vermekle, sağlık gözetimini sağlamakla ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla ilgili yükümlülüğünü sürdürmelidir.

11- İş gereği kullanılan gözetim araçları sınırlandırılmalı, çalışanın özel hayatının gizliliğine saygı gösterilmelidir. Bunun suistimal edilmesi hâlinde cezai yaptırımlar net olarak ifade edilmelidir.

12- Uzaktan çalışmada korunması gereken veriler ve çalışanın bu konudaki yükümlülükleri belirlenirken; öncelikle, işverence verilerin korunması konusunda teknik güvenlik önlemleri alınmalı, siber güvenlik başta olmak üzere diğer güvenlik önlemlerine ilişkin programlar çalışanın kullanımına sunulmalı ve çalışan bilgilendirilmelidir.

J. Paydaşlarla İş Birliği: Yıpranma Hakkı Mücadelesi

Gazetecilerin yıpranma hakkının yeniden yasal güvenceye kavuşması için verilen mücadele de son bir yılda öne çıkan çalışmalardan biridir.

Sendika, AYM'nin 25.12.2019 tarihli 2019/62 E. ve 2019/98 K. sayılı kararının 29.14.2.2020 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanması sonrası hukuki güvenceden yoksun kalan yıpranma hakkının, yeniden yasal güvence altına alınması için Ekim 2020'de TBMM'de grubu bulunan partilere ziyaret gerçekleştirdi²⁹. Meclise yapılan bu ziyaret öncesinde Sendika, meslek örgütleri ile de konunun Parlamento düzeyinde gündeme gelmesi için ortak çalışma yürüttü. Temmuz 2020'de Gazeteciler Cemiyeti, Osmaniye Gazeteciler Cemiyeti, Adıyaman Faal Gazeteciler Cemiyeti, Dicle Fırat Gazeteciler Cemiyeti, Van Gölü Gazeteciler Cemiyeti, Tunceli Gazeteciler Derneği, Tokat Gazeteciler ve Televizyoncular Radyocular Derneği başkan ve yöneticileri ile görüşmeler organize edildi. Eş zamanlı olarak Parlamento Muhabirleri Derneği, Gazeteciler Cemiyeti, Foto Muhabirleri Derneği, Haber Kameramanları Derneği ile birlikte işbirliği geliştirildi ve yıpranma hakkının genişletilerek yasal güvenceye alınması için Meclis düzeyinde lobi faaliyetleri yürütüldü. Sendika tarafından ekim ayında yapılan Meclis ziyaretinde de AKP, CHP, HDP, MHP grup başkanvekilleri ile görüşüldü ve gazetecilerin talepleri yazılı olarak ilgililere sunuldu.

29 Detaylı bilgi için TGS Basın Özgürlüğü Raporu 2019-2020 incelenebilir. <https://tgs.org.tr/tgs-basin-ozgurlugu-raporu-2019-2020/>

30 Gazeteciler 43 yıllık hakları için Meclis mesaisinde, <https://tgs.org.tr/gazeteciler-43-yillik-haklari-icin-meclis-mesaisinde/>

Sendika, ilgili yasa teklifi Meclis'te görüşülmeden önce Türk İş Konfederasyonu'nun da desteğini arkasına aldı. Türk İş Başkanı Ergün Atalay imzasıyla TGS'nin hazırladığı yasa teklifi, Meclis'te grubu bulunan AKP, CHP, HDP, MHP ve İYİ Parti grup başkanvekilleri başta olmak üzere tüm milletvekillerine gönderildi. Paydaşlarla birlikte yürütülen ortak çalışma ve Meclis ziyaretlerine rağmen yasa teklifi, AYM'nin iptal ettiği şekilde yeniden 17.11.2020 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 725 sayılı Kanun ile yasalaştı³¹.

Bu gelişme üzerine Sendika, ilgili yasanın iptali için emek ve meslek örgütlerinden oluşan Medya Dayanışma Grubu'nun diğer temsilcileri ile birlikte CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'na bir ziyaret gerçekleştirdi. Medya Dayanışma Grubu bu görüşmede, "Meclis'te yasalaşan ancak yine basın kartı taşıma koşuluna bağlanan düzenlemenin tüm gazetecileri kapsamı için Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesini" talep etti³².

Basın özgürlüğünü daraltan bu düzenlemenin iptali ve tüm gazetecileri kapsayacak şekilde yeniden yasalaşması için Sendika, girişimlerini sürdürüyor.

K. Aşıda Öncelik İçin Sendikadan Açık Mektup

Koronavirüs salgını, halkın haber alma hakkı için her şart altında görevlerini yapan gazetecilerin sorumluluğunu ağırlaştırdığı gibi, onların sağlık ve yaşam risklerini de artırdı. Sağlık Bakanlığının aşılama programında öncelikli grupları açıklamasının ardından Sendika, Bakan Fahrettin Koca'ya yönelik Ocak 2021'de açık bir mektup yayımladı³³. Bir kamu faaliyeti yürüttüklerini ifade eden Sendika, gazetecilerin diğer öncelikli meslek grupları gibi sahada, toplumla temas hâlinde çalışmak zorunda olduğunu hatırlattı. Bu nedenle gazetecilere de programda öncelik verilmesini talep etti.

Sendika'nın bu açık çağrısı ve Bakanlık bürokratları ile yaptığı bir dizi görüşme sonrası olumlu ancak eksik bir adım geldi. Aşılama programında gazeteciler de öncelikli gruplara dâhil edilirken, bu haktan sadece basın kartı sahibi olanların yararlanabileceği belirtildi. Sendika ise Twitter hesabından yaptığı açıklamada³⁴ gelişmeyi olumlu bulduğunu ve "uygulamanın -kart ya da 212 şartı aranmaksızın- tüm gazeteci ve medya çalışanlarını kapsamı için" girişimlere devam ettiklerini vurguladı. Ayrıca aşılama İletişim Başkanlığı yerine SGK verilerinin esas alınmasının daha kapsayıcı olacağı da bir başka açıklamada vurgulandı³⁵.

31 Detaylı bilgi için "Mevzuat Değişiklikleri" başlığı altında "Anayasa Mahkemesi Kararı Sonrası Yıpranma Hakkı Düzenlemesi" bölümü.

32 Basın kartı koşulu Anayasa Mahkemesi'ne götürülecek, <https://tgs.org.tr/basin-karti-kosulu-anayasa-mahkemesine-goturulecek/>

33 TGS'den Bakan Koca'ya 'aşıda öncelik' mektubu, <https://tgs.org.tr/tgs-bakan-koronavirus-covid-asi-da-oncelik-mektubu/>

34 https://twitter.com/TGS_org_tr/status/1378798290871934980?s=20

35 Bu raporun yazıldığı Nisan 2021 itibarıyla Sağlık Bakanlığı ile yapılan görüşmeler hâlâ devam etmektedir.

IV. MEVZUATTAKİ DEĞİŞİKLİKLER

Son bir yıl içerisinde gazetecileri yakından ilgilendiren çok sayıda mevzuat değişikliği olmuştur. Bunlar ceza ve infaz hukuku ile iş ve sosyal güvenlik hukukuna dair önemli düzenlemelerdir. Bunların yanı sıra yüksek mahkemeler tarafından Basın Kartı Yönetmeliği'ne, İletişim Başkanlığı teşkilatına ilişkin kritik iptal kararları da yayımlanmıştır.

A. 3. Yargı Paketi ile Yapılan İnfaz Düzenlemeleri

2020'nin mart ayında koronavirüs pandemisinin ülkemizde görülmesiyle birlikte virüsün yayılmaya en elverişli olduğu yerlerden olan cezaevlerinin yoğunluğu sorunuyla af tartışması da başlamıştır. Cezaevlerindeki bu yoğunluğu azaltmak için hazırlanan infaz düzenlemesi çalışması, 3. Yargı Paketi adı altında gündeme gelmiş, 31 Mart 2020'de düzenleme, yasa teklifi olarak TBMM'ye getirilmiştir. Ancak teklifte ne gazeteciler ne de ifade özgürlüğü bağlamında suçlananlarla ilgili herhangi bir iyileştirme ve tutuksuz yargılama yönünde hüküm yer almıştır. Meslek örgütleri ve insan hakları kurumları tarafından yapılan kampanyalar dikkate alınmamıştır. Teklifte, Milli İstihbarat Kanunu'na muhalefetten yargılanan altı gazeteci haricinde hiçbir gazeteci kapsama alınmamıştır. Teklif Meclis'te görüşülürken AKP Grup Başkanvekili Bülent Turan ve AKP Milletvekilleri Oya Eronat, Recep Özel, Jülide İskenderoğlu, Ali Özka-ya'nın verdiği önergeyle yapılan değişiklikle Odatv Genel Yayın Yönetmeni Barış Pehlivan, Odatv Haber Müdürü Barış Terkoğlu, Yeni Yaşam Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ferhat Çelik ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Aydın Keser ile gazeteciler Hülya Kılınç ve Murat Ağirel'in tahliyesi MİT Kanunu'nu kapsam dışına çıkarılarak engellenmiştir.

Bununla beraber teklifin 32. maddesinde ceza infaz kurumlarına kabul edilecek yayınlara BİK kısıtlaması getirilmiştir. Teklifte "Basın İlan Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir" düzenlemesi de yer almıştır. Bu düzenlemeye yine meslek örgütlerinden tepki gelmiştir. Bunun üzerine hükme "Ancak ilan ve reklamın geçici kesilmesi hâli bu hükmün dışındadır" cümlesi eklenmiştir.

Teklif 14 Nisan'da AKP ve MHP oylarıyla yasalaşmış ve 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 15 Nisan 2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir³⁶.

17 Temmuz 2020 tarihinde AYM Genel Kurulu, kanunun usul/şekil baki-

³⁶ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200415-16.htm>

mından iptali ve yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin CHP'nin 2 Nisan 2020'de yaptığı başvuruyu reddetmiştir. CHP, cezaevlerinde hükümlü binlerce kişiye tahliye yolunu açtığı için af sonucu doğurduğu gerekçesiyle Anayasa'nın beşte üç çoğunluğa ilişkin usul şartı yerine getirilmediği için düzenlemenin şekil yönünden iptalini istemiştir. AYM üyelerinden yedisi "af kapsamında" ve dokuz üye ise "af değil, infaz düzenlemesi" yönündeki oyu ile CHP'nin talebi oy çokluğuyla reddedilmiştir³⁷. AYM, CHP'nin esastan yaptığı ikinci başvuruya ilişkin henüz karar vermemiştir.

B. Polisin Açık Kaynak Araştırma Yetkisinin İptali

2020 yılında gazetecilerin sosyal medya paylaşımları nedeniyle yargılandığı dosyalarda sıklıkla karşımıza çıkan polis memurları tarafından düzenlenen açık kaynak araştırma raporu konusunda da önemli bir iptal kararı verilmiştir.

30.04.2020 tarihli 31114 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 559 Sayılı Kanun'un Ek 6. Maddesi 18. fıkrası iptal edilmiştir³⁸. Anayasa Mahkemesi'nin 19/2/2020 tarihli ve E.:2018/91 K.:2020/10 sayılı kararı ile AYM, polisin sanal ortamda işlenen suçlarda internet abonelerine ait kimlik bilgilerine ulaşma ve sanal ortamda araştırma yapma yetkisini veren PVSK Ek 6. madde/son fıkrası düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiştir. Kararda, sanal ortamda işlenen suçlar da dâhil olmak üzere suç soruşturmasını yapacak yetkili Cumhuriyet başsavcılığının belirlenmesi ve bu konuya ilişkin uyuşmazlıkların çözümünün yargı makamlarının görevi kapsamında kaldığı ve kanunda yargı mercilerine, anılan görevin yerine getirilmesini sağlayabilecek bilgiler de dâhil olmak üzere suç soruşturmasıyla ilgili bilgilere erişme yetkisinin de tanındığı görülmektedir. Dolayısıyla yalnızca yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı'nın belirlenmesi amacıyla kolluğa, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını sınırlamak suretiyle kuralda belirtilen yetkiyi tanımanın zorunlu bir toplumsal ihtiyaç karşılık gelmediği ve bu yönüyle dava konusu kuralla getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmış ve Anayasa'nın 13. ve 20. maddesi çerçevesinde kişilerin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına aykırı bulunmuştur.

C. Basın Kartı Yönetmeliği'ne İlişkin Gelişmeler

2018 tarihli 30625 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Basın Kartı Yönetmeliği'nin birtakım hükümlerinin iptali talebiyle ÇGD tarafından Cumhurbaşkanlığı'na karşı geçtiğimiz yıl açılan davada iki önemli yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. Kararlar hem sonucu hem de basın kartının niteliğine ilişkin tespitler bakımından son derece önemlidir.

³⁷ https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2020/41?KararAramaRaporu=1&NormunNumarasiAdlar_id=1552

³⁸ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200430-8.pdf>

Bu kapsamda incelenecek olan kararlardan ilki, yönetmelik iptal davalarında ilk derece yargılamasını yapan Danıştay 10. Dairesi tarafından verilen 12/05/2020 tarih ve 2019/646 E. sayılı karar iken, ikincisi ise bu ilk derece kararına itiraz üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) tarafından verilen 04/11/2020 tarih ve 2020/471 E. karardır.

Öncelikle dava kapsamında basın kartının niteliğine dair Yüksek Mahkeme tarafından yapılan tanımlar son derece önemlidir. Gerek 10. Daire gerekse Danıştay İDDK, basın kartını benzer şekilde tanımlamıştır: *“Basın kartı”, basın mensuplarının mesleki faaliyetlerini yürütürken daha etkin çalışmalarını ve sosyal güvenlik hukukundan doğan birtakım ayrıcalıkları elde etmelerini sağlayan, hizmet damgalı pasaport uygulamaları sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan olayları yakından takip etmelerini kolaylaştıran, sektörün her türlü zorlukları karşısında kendilerini savunabilmeleri amacıyla silah ruhsatı işlemlerinde kullanılabilen, devletin üst düzey yöneticilerinin katılımlarıyla gerçekleşenler de dâhil olmak üzere her türlü kamusal faaliyete katılma konusunda akreditasyon vazifesi gören ve özellikle de basın mensubunu tanıtıcı mahiyete sahip resmi bir kimlik belgesidir. Basın kartı sadece bir meslek kartı olmayıp, aynı zamanda basın kartı sahibi olan kişiye; habere, bilgiye, olaya erişebilme imkânında kolaylık sağlayan ve bu doğrultuda toplumun doğru bilgilendirilmesine araç olan bir karttır.”*

Bu tanım ile Yüksek Mahkeme, basın kartını gazeteci kimliğini tanımlayan bir ruhsat gibi değil, mesleki faaliyetlerini sürdürebilmek için belirli yerlere erişimini sağlayan, bir anlamda mesleki faaliyetini kolaylaştırıcı, halkın haber alma hakkı ile de yakından ilişkili bir araç olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Nitekim davalı Cumhurbaşkanlığı'nın verdiği savunma da kartın kolaylaştırıcı olduğu yönündedir. Savunmada şu ifadeler kullanılmıştır. *“Basın kartı, gazetecilik faaliyetini kolaylaştırıcı birtakım imkânlar sağlamaktadır. Daha açık bir ifadeyle, basın kartı; basın mensuplarının mesleki faaliyetlerini yürütürken daha etkin çalışmalarını, iş ve sosyal güvenlik hukukundan doğan birtakım ayrıcalıkları elde etmelerini sağlayan, hizmet damgalı pasaport uygulaması sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan hadiseleri yakından takip etmelerini kolaylaştıran, silah ruhsatı işlemlerinde kullanılabilen, devletin üst düzey yöneticilerinin katılımıyla gerçekleştirilenler de dâhil olmak üzere her türlü kamusal faaliyete katılma noktasında akreditasyon vazifesi gören basın mensubunu tanıtıcı mahiyette resmi bir kimlik belgesidir.”*

Kartın niteliğine dair bu önemli saptamalar doğrultusunda, Danıştay 10. Daire, Basın Kartı Yönetmeliği'nin 6. maddesi uyarınca basın kartı verilecek kişilerde aranan *“sigorta primlerinin çalışma mevzuatı esaslarına uygun olarak yatırılmış olması”* şartının yürütmesini durdurmuştur. Karar gerek-

çesinde sigorta primlerinin ödenmesinin, işverenin yükümlülüğünde olması, işçi pozisyonundaki gazetecilere kendi yükümlülükleri olmayan sigorta primlerinin ödenmemesi durumundan dolayı basın kartı verilmeyerek mesleklerini icra etmelerinin engelleneceği anlaşıldığından, gazetecilere basın kartı verilirken sigorta primlerinin ödenmiş olması şartının aranmasına ilişkin düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dava konusu diğer mevzuat hükümleri yönünden ise bu aşamada telafisi güç veya imkânsız zararlar doğurma ve açıkça hukuka aykırı olması şartlarının bir arada gerçekleşmediği gerekçesi ile yürütme durdurulmamıştır. Bu nedenle ÇGD tarafından söz konusu karara itiraz edilmiştir.

İtiraz üzerine Danıştay İDDK, dava konusu Basın Kartı Yönetmeliği'nin pek çok maddesinin yürütmesini durdurmuştur. İDDK, yukarıda değindiğimiz üzere kararında kartın niteliğini belirledikten sonra kartın ne şekilde verileceği konusunda ve bu kartın verileceği kişilerde aranacak şartları içeren temel ilkelerin, anılan hakka keyfi bir şekilde müdahale edilmesini önleyecek biçimde düzenlenmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Bu doğrultuda maddeler hâlinde karar incelenecek olursa,

İ. “Basın kartı verilebilecek diğer kamu görevlileri ile basın mesleğini temsil edenler” başlıklı 14. madde ile “İletişim Başkanlığı'nda basın kartı verilebilecek unvanlar” başlıklı 15. maddeyi inceleyen Yüksek Mahkeme, İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle, İletişim Başkanlığı'na “basın kartı” düzenleme yetkisi verilmiş ise de, kartın kamu görevlilerine verilmesine ilişkin düzenleme yapma yetkisi verilmediğine dikkat çekmiştir. Bununla beraber yönetmeliğin 20. maddesine göre basın kartı verilmesine ilişkin değerlendirmelerin komisyon tarafından yapılacağı belirtilmesine rağmen dava konusu düzenlemelerde sadece en üst düzey yöneticinin, bakanın ya da başkanın uygun görmesi yeterli görüldüğü ve ayrıca basın kartı verilebilecek personel açısından herhangi bir sayı sınırlaması getirilmediği üzerinde durmuştur. Mahkeme, ilgili maddelerde basın kartı verilebilecek personel açısından herhangi bir şart da aranmadığına, basın kartı verilecek kişilere ilişkin hangi ölçütlerin esas alınacağına somut olarak ortaya konulması; nesnel ölçütlerin dava konusu Yönetmelik ile belirlenmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Mahkeme, düzenlemelerin hukuki belirlilik ilkesine aykırılık teşkil etmekte olduğunun ve aynı zamanda yönetmeliğin 6. maddesinde basın kartı verilecek kişiler için belirli şartlar aranırken dava konusu düzenlemelerde herhangi bir şart aranmadan, kısacası bu kartın sınırlama getirilmeden her konumdaki personele verilebilir olması Yönetmeliğin kendi içerisinde çelişkili hükümler barındırdığının üzerinde durmuştur.

ii. Yönetmeliğin "Sürekli nitelikte basın kartının iptali" başlıklı 25. maddesinin (1). fıkrasının (a) bendinde, sürekli nitelikte basın kartı sahibinin; basın meslek onurunu zedeleyecek işler yaptığı ve davranışlarda bulunduğu veya alışkanlıklar edindiği hâllerde sürekli nitelikte basın kartının iptal edileceği, "Basın kartının iptal edileceği hâller" başlıklı 29. maddesinin (1). fıkrasının (g) bendinde, "Basın meslek onurunu zedeleyecek işler yapması" , (h) bendinde de "Milli güvenlik ya da kamu düzenine aykırı davranışlarda bulunması veya bu tür davranışları alışkanlık edinmesi" hâllerinde basın kartının ve varsa basın trafik kartının derhal iptal edileceği öngörülmektedir. Mahkeme incelemesinde, bu düzenlemelerde yer alan, "basın meslek onurunu zedeleyecek işler yaptığı/yapması", "milli güvenlik ya da kamu düzenine aykırı davranışlarda bulunması" ile "alışkanlık edindiği/edinmesi" ifadelerinin tanımı, dava konusu Yönetmelik'te yer almadığı; , muğlak ifadeler içeren bu düzenlemelerin, "hukuki öngörülebilirlik" ve "hukuki belirlilik" ilkelerine aykırı olduğu gibi, bu ibarelerin yer aldığı düzenlemelerin basın kartı sahibi ilgilileri, mesleğini baskı altında, endişe içinde yerine getirmek zorunda bırakabileceği; bu nedenle de, anılan ibarelerin basının görevini tam olarak yerine getirmesine engel olabileceği sonucuna varmıştır. Bununla beraber bu fiillere ilişkin tespitin hangi usul ile yapılacağı da belli olmadığı, bu sürece ilişkin soruşturma ya da inceleme yapıp yapılmayacağı; ilgililerin savunmalarının alınıp alınmayacağı da belirsiz olduğunun 'savunma hakkı'na aykırılık oluşturacağını tespit etmiştir.

Neticede, Basın Kartı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının (e) ve (g) bentlerinin, 14. Maddesinin (1). fıkrasının (a) ve (b) bentlerinin, 15. maddesinin (1). fıkrasının (c) bendinin, 25. maddesinin, 29. maddesinin 1. fıkrasının (g) ve (h) bentlerinin ve 30. maddesinin (1). fıkrasının (d) bendi ile (3). fıkrasının yürütmesi durdurulmuştur. İDDK tarafından verilen yürütmenin durdurulması kararı kesindir. Bu hükümlerin yürütmesi yargılama sonucunda verilecek karara kadar durdurulmuştur. Ancak verilen bu yürütmenin durdurulması kararlarının gerekçesinin nihai karara da sirayet edeceği kanaatindeyiz.

D. Sosyal Ağ Sağlayıcılara İlişkin Düzenlemeler

Geçtiğimiz yıl sosyal medyaya ilişkin önemli mevzuat değişiklikleri yapıldı. İlk olarak 31 Temmuz 2020 tarihinde 5651 sayılı İnternet Ortamının Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklik yapılmıştır³⁹. 02.10.2020 tarihli Resmi Gazete'de BTK Kararı ile Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar yayımlanmıştır⁴⁰. Bu düzenlemeler ile,

39 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200731-1.htm>

40 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201002-5.pdf>

i. yeni bir aktör olarak "sosyal ağ sağlayıcı" kanuna eklenmiştir. Sosyal ağ sağlayıcı, sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır.

ii. Sosyal ağ sağlayıcıya Türkiye'den temsilci atama zorunluluğu düzenlenmiştir. Atama yapılmadığı takdirde idari para cezası, reklam alma yasağı ve bant genişliğinin daraltılması yaptırımları kademeli olarak uygulanacaktır.

iii. Düzenlemeye göre; kişilerin özel hayatlarının veya kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesi ile içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi için sosyal ağ sağlayıcıya bireysel olarak başvurabilmesi mümkündür. Temsilci bu başvuruya 48 saat içinde olumlu/olumsuz cevap vermek zorundadır. Aksi hâlde idari para cezası uygulanacaktır. Temsilci bu başvurular hakkında 6 aylık raporlar hazırlayıp BTK'ya sunacak yine sunmadığı takdirde idari para cezası uygulanacaktır. Raporlar sosyal ağ sağlayıcının sitesinde de yayımlanacaktır.

iv. Sosyal ağ sağlayıcının Türkiye kullanıcısının verisini Türkiye'de barındırma yükümlülüğü düzenlenmiştir.

v. Günlük erişimi 1 milyondan az da olsa bir sosyal ağ sağlayıcıya başvuru yapıldığı takdirde içeriği çıkarmayan veya erişime engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, dava açılın açılmasın, içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilsin gidilmesin, hukuken tazmin yükümlülüğü getirilmiştir.

vi. Ayrıca kanunda yapılan değişiklikle, internet ortamında yayınlara erişim engellenmesi usulüne ek olarak içeriğin çıkarılması düzenlenmiştir. İnternet ortamında yapılan ve kanunda belirtilen suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlara ilgili olarak veya kişilik haklarının ihlal edildiğini iddiası üzerine içeriğin çıkarılması mümkün hâle gelmiştir.

vii. Unutulma hakkı olarak bilinen içeriğin arama motorlarında listelenmemesini talep etme hakkı düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerin halkın haber alma hakkı üzerinde ciddi sonuçları vardır. Öncelikle yeni medyanın gelişmesiyle sosyal medya platformlarına uygulanacak yaptırımların haber alma hakkına dolaylı da olsa etkisi olacaktır. Bununla birlikte, hukuka aykırı içeriğin kaldırılması talebiyle sosyal medya platformlarına getirilen doğrudan başvuru yolu ise sürecin şeffaflığını yitirerek denetlenmesini güçleştirecektir.

İçeriğin çıkarılması usulü, özellikle haber siteleri açısından basın özgürlüğünü ciddi tehdit altında bırakmaktadır. Zira sulh ceza hakimlikleri tarafından çok kısa sürede itiraz dahi mümkün olmadan alınan içeriğin çıkarılması kararının hukuka aykırılığının tespiti yapıldığında içerik internet ortamından tamamen kaldırıldığı için geri getirilmesi mümkün olmayacaktır. Erişimin engellenmesi usulünde dahi bu mümkün iken içeriğin çıkarılmasında yayın ta-

mamen kaldırıldığından aynı içeriğin siteye tekrar yüklenmesi gerekir ki bu da hayatın akışı içerisinde ancak kısıtlı olarak uygulanabilir. Tüm bunların yanında değişikliğin yürürlüğe girmesiyle beraber unutulma hakkı düzenlemesinin kötüye kullanıldığı, kamu yararı taşıyan haberlere yönelik olarak uygulandığı görülmektedir⁴¹. Bu durum, basına ve halkın haber alma hakkına yönelik yeni müdahale yöntemi olarak önümüzde durmaktadır.

E. AYM İptal Kararı Sonrası Yıpranma Hakkı Düzenlemesi

Bilindiği üzere 2019'un aralık ayında 5953 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun "Fiili Hizmet Süresi Zammı" başlıklı 40. maddesinin 2. fıkrasının (16) numaralı bendinde yer alan "Basın ve gazetecilik mesleğinde Basın Kartı Yönetmeliğine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar için 90 gün fiili hizmet süresi zammı uygulanacağı" yönündeki düzenleme, Anayasa Mahkemesi'nin 14.2.2020 tarih ve 31039 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan, 25.12.2019 T., 2019/62 E. ve 2019/98 K. sayılı kararı ile kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmek üzere iptal edilmiştir. Bu dokuz aylık süreçte Türkiye Gazeteciler Sendikası önemli ziyaretler ve çalışmalar gerçekleştirmiştir⁴².

Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinde özetle, "Kuralla fiili hizmet zammından yararlanacak basın kartı sahibi olanların tespiti Basın Kartı Yönetmeliği'ne bırakılmıştır. Böylece basın kartı sahibi olmak için gerekli şartlar ve dolayısıyla fiilî hizmet zammının uygulanacağı basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların belirlenmesinde temel esaslar ve ilkeler kanunla düzenlenmeyerek bu konudaki düzenleme yetkisi yönetmelik aracılığıyla bütünüyle yürütme organına verilmiştir. Basın ve gazetecilik mesleğinde fiilen çalışanların fiilî hizmet zammından yararlanmaları için kuralda olduğu gibi Basın Kartı Yönetmeliği'ne göre basın kartı sahibi olmaları şartının öngörülmesi yeterli değildir. Kanunilik ölçütünün gerçekleşmesi için sosyal güvenlik hakkının sınırlandırılmasına yol açan söz konusu düzenleme nedeniyle basın kartının niteliği ile ne şekilde verileceği konusunda ve bu kartın verileceği kişilerde aranacak şartları içeren temel ilkelerin anılan hakka keyfi bir şekilde müdahale edilmesini önleyecek şekilde kanunla açık bir şekilde ortaya konulması gerekir" denilerek gazetecilerin yıpranma hakkını düzenleyen kanun hükmü yürürlükten kaldırılmış ve 9 aylık süre içinde yeniden düzenleme yapılmasına karar verilmiştir.

Bu dokuz aylık süre içinde 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanun 32. maddesiyle yeniden düzenlenen (16) numaralı bent ile basın ve gazetecilik mesleğinde fiili hizmet süresi zammı kapsamındaki sigortalılar için "14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar" şartı getirilmiştir.

41 Detaylı bilgi için "İnternet Basınına Yönelik Müdahaleler" başlığında "Unutulma Hakkı Kararları" bölümü

42 Detaylı bilgi için "Sektöre Bakış" başlıklı bölüm "J.Paydaşlarla İş Birliği: Yıpranma Hakkı Mücadelesi" başlığı

Yapılan son düzenleme ile gazetecilerin sosyal güvenlik hakkıyla ilgili, "14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar" denilmek suretiyle teşkilat yapısını düzenleyen cumhurbaşkanı kararnamesine atıf yapılmıştır. Ancak İletişim Başkanlığı bu konudaki yürütme yetkisini yine Basın Kartı Yönetmeliği ile uygulayacaktır. Diğer bir ifadeyle her ne kadar cumhurbaşkanlığı kararnamesine atıf yapılmış ise de gazetecilerin sosyal güvenlik hakkı yönetmelik düzeyinde kanuni güvencelerden yoksun bir şekilde Anayasa 13. maddesine aykırı şekilde sınırlandırılmıştır. Oysa aynı konuda Anayasa Mahkemesi 25/12/2019 tarihli ve E.: 2019/62, K.: 2019/98 sayılı kararında tam da bu nedenle iptal kararı vermiştir.

Yönetmelik düzeyindeki bu sınırlama gazetecilerin sosyal güvenlik hakkının yürütmenin keyfiyetinde öngörülebilirlikten uzak düzenlemelere yol açacaktır ve gazetecilerin sosyal güvenlik hakkı bakımından belirsizlik yaratmaktadır. 14 sayılı cumhurbaşkanlığı kararnamesine yapılan atıf gazetecilerin sosyal güvenlik hakkı açısından maddi kanuni güvenceleri sağlamamaktadır.

Vurgulamak gerekir ki kimlerin basın kartı sahibi olacağı konusundaki düzenleyici tasarrufun Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına bırakılması yasa yetkisinin devri niteliğindedir. Anayasaya 7. maddesine göre, "yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." Anayasa Mahkemesi 11/04/2007 tarihli ve E: 2006/35, K: 2007/48 sayılı kararında "Yasa Koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız, belirsiz bir alanı, yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir." Oysa sosyal güvenli hakkı ile yapılan bu düzenlemede sınırlama rejimi yasa koyucu tarafından tamamen idarenin keyfiyetine terk edilmiş vaziyettedir.

Öte yandan yapılan düzenleme ile basın kartı alabilme ve fiili hizmet süresi zammından yararlanabilme hakkı işverenin keyfiyetine bırakılmıştır. Zira Basın Kartı Yönetmeliği 6. Maddesi (g) bendine göre basın kartı talep edenlerin "5953 sayılı Kanun hükümlerine uygun sözleşme yapmış olması ve sigorta primlerinin çalışma mevzuatı esaslarına uygun olarak yatırılmış olması" gerekmektedir. Ancak bu iki şart, işverenin yetkisi ve keyfiyetindedir.

Öncelikle işverenin işçi üzerinde kurduğu tahakküm gereği işçi işvereni basın iş sözleşmesi yapmaya zorlayabilecek bir pozisyonda yer almamaktadır. Basın yayın sektöründeki işsizlik oranı %35-40 bandındadır. Yüksek işsizlik oranları gazetecilerin iş bulmasını güçleştirmekte ve iş bulduktan sonra da pazarlık etme şanslarını düşürmektedir. İşçi-işveren ilişkisinde kuşkusuz güçlü olan işverenler gazetecilerle basın iş sözleşmesi yapma sorumluluğundan, getirdiği ek mali külfetler nedeniyle kendi maddi çıkarlarını gözeterek kaçınmaktadır. Zira basın sigortası işverenlere mali yükümlülükler getirmektedir. Bu mali yükümlülükler nedeniyle medya işverenleri, gazetecileri çoğu zaman sözleşmesiz veya 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca iş sözleşmesi imzalayarak

çalıştırmaktadır. Bu nedenle gazetecinin basın iş sözleşmesinin ve basın sigortasının yapılıp yapılmamasının uygulamada işverenin keyfiyetinde olduğu görülmektedir.

Öte yandan gazetecilerin basın kartı alabilmesi, sigorta primlerinin çalışma mevzuatı esaslarına uygun olarak yatırılmış olması şartına diğer bir ifadeyle basın sigortasının yapılmış olması şartına bağlıdır. Ancak Danıştay 10. Dairesi 2019/646 E. 12.05.2020 tarihli yürütmenin durdurulması kararı ile Basın Kartı Yönetmeliği 6. maddesi uyarınca aranan basın kartı verilecek kişilerde aranan "sigorta primlerinin çalışma mevzuatı esaslarına uygun olarak yatırılmış olması" şartının yürütmesi durdurulmuştur. Danıştay 10. Dairesi, "5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 88. maddesine göre, sigorta primlerinin ödenmesinin, işverenin yükümlülüğünde olması, işçi pozisyonundaki gazetecilere kendi yükümlülükleri olmayan sigorta primlerinin ödenmemesi durumundan dolayı basın kartı verilmeyerek mesleklerini icra etmelerinin engelleneceği anlaşıldığından, gazetecilere basın kartı verilirken sigorta primlerinin ödenmiş olması şartının aranmasına ilişkin düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. Karar İDDK tarafından verilen karar ile kesinleşmiştir.

Belirtmek gerekir ki, basın kartı gazeteci kimliğini tanımlayan bir kart değildir, mesleki faaliyetlerini kolaylaştıran bir araçtır. Zorunlu değil ihtiyari olan basın kartının gazetecilerin sosyal güvenlik hakkının şartı olarak düzenlenmesi Anayasa'ya aykırıdır. Zira 10. Daire kararında da Danıştay İDDK kararında da basın kartının niteliğini şu şekilde tarif etmiştir; "Bu kartın, gazetecilik faaliyetinde bulunan kuruluşların çalışanlarından, Yönetmelikte aranan diğer şartları da sağlayanların bizzat kendilerine verilen ve mesleği icra edebilmek için gerekli toplantı, etkinlik, basın açıklaması vb. haber kaynaklarına erişimi sağlayan bir kart olduğu anlaşılmaktadır." Danıştay 10. Dairesi basın kartını, gazeteci kimliğini tanımlayan bir ruhsat değil mesleki faaliyetlerini sürdürebilmek için katılması gereken yerlere erişimini sağlayan bir anlamda mesleki faaliyetini kolaylaştırıcı bir araç görmektedir. Nitekim davalı Cumhurbaşkanlığının verdiği savunma da kartın kolaylaştırıcı olduğu yönündedir. Savunmada şu ifadeler kullanılmıştır. "Basın kartı, gazetecilik faaliyetini kolaylaştırıcı birtakım imkânlar sağlamaktadır. Daha açık bir ifadeyle, basın kartı; basın mensuplarının mesleki faaliyetlerini yürütürken daha etkin çalışmalarını, iş ve sosyal güvenlik hukukundan doğan birtakım ayrıcalıklar elde etmelerini sağlayan, hizmet damgalı pasaport uygulaması sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan hadiseleri yakından takip etmelerini kolaylaştıran, silah ruhsatı işlemlerinde kullanılabilen, devletin üst düzey yöneticilerinin katılımıyla gerçekleştirilenler de dâhil olmak üzere her türlü kamusal faaliyete katılma noktasında akreditasyon vazifesi gören basın mensubunu tanıtıcı mahiyette resmi bir kimlik belgesidir."

Görüldüğü üzere Basın Kartı Yönetmeliğine göre basın sigortasının işverenlerin sorumluluğunda olması gazetecilerin basın kartı sahibi olmalarını engellediği gibi basın kartını alamayan gazetecilerin fiili hizmet süresi zammından yararlanmalarını da engellemektedir. Öte yandan basın kartının gazetecilik faaliyeti yapılmasına izin veren zorunlu kimlik değil gazetecilik faaliyetini kolaylaştıran ihtiyari nitelikte bir kimlik olması da Anayasal sosyal güvenlik hakkına ilişkin bir konuda bu türden bir belge üzerinden düzenleme yapılmasını imkânsız kılmaktadır. Gazeteciler arasında "basın kartı sahibi olanlar" ve "basın kartı sahibi olmayanlar" şeklinde suni bir ayırım yaratmaktadır. Aynı işi yapmalarına, aynı mesleki ve sosyal risklerle karşılaşmalarına karşın basın kartı sahibi olan gazeteciler fiili hizmet zammından faydalanırken basın kartı olmayan gazeteciler bu haktan yararlanamamaktadır. Bu durum eşitlik ilkesine ve sosyal hukuk devleti ilkelerine aykırıdır.

Bu düzenlemeye ilişkin olarak Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın da destekleriyle CHP tarafından Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmıştır.

F. İletişim Başkanlığı Teşkilatında Yapılan Değişiklik

18 Eylül 2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 66 sayılı kararname⁴³ ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı teşkilatına ilişkin bazı önemli değişiklikler yapılmış ve Başkanlığın görev alanı genişletilmiştir. Yapılan değişiklik basın özgürlüğünü yakından ilgilendirmektedir.

Değişiklikleri başlıklar hâlinde incelemek gerekirse:

i. İletişim Başkanlığı'nın görevleri hâlihazırda "stratejik iletişim" (ç) bendinde düzenlenmekteyken görev sıralamasında ikinci sıraya (b) bendi olarak stratejik iletişim ve kriz yönetimi konusunda detaylı bir görev maddesi eklenmiştir. Maddenin konumlandırılışı ve detaylandırılışı görevin önemine dair ipucu niteliğindedir. Başkanlığa bu konuda politika belirleme ve kamu kurumları arasında koordinasyon belirleme görevleri verilerek görev alanı genişletilmiştir.

ii. Başkana yardımcı olmak amacıyla "Başkan Yardımcıları" kadrosu düzenlenmiştir. Ancak kadro sayısı ve görev dağılımı gibi hususlara dair bir düzenleme yapılmamıştır.

iii. Kararname ile iki yeni hizmet birimi kurulmuştur: "Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Dairesi Başkanlığı" ve "Özel Kalem Müdürlüğü." Stratejik iletişim görevi daha önce 'Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı'na ait iken ayrı bir daire başkanlığı olarak "Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Dairesi Başkanlığı" kurulmuş ve teşkilat sıralamasına ikinci sıradan girmiştir.

iv. Kararnamede ayrıca "Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü" de kurulmuştur. Ancak "Teşkilat" başlığı altına eklenmemiştir. Kurulan döner ser-

⁴³ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.14.pdf>

mayenin sermaye miktarı genel bütçede tahsis olacak ve beş katına kadar cumhurbaşkanı kararı ile artırılabilir. Döner sermayenin sermaye kalemleri arasında aynı yardım ve bağışlar da yer almaktadır. Yeni düzenlemeye göre döner sermaye bütçesinin nereye harcanacağı belli olmakla beraber kurum dışı hizmet alımı yapılması da mümkündür. Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü yönetmelik ile düzenlenecektir.

v. Basın Yayın Dairesi Başkanlığı'nın "yerli basının güçlendirilmesi amacıyla eğitim programları düzenleme" görevinin kapsamı gerek boyut gerekse de etkinlik olarak "ulusal, bölgesel ve yerel basının güçlendirilmesi amacıyla faaliyetler düzenlemek" şeklinde genişletilmiştir.

vi. İletişim Başkanlığı taşra teşkilatı kurulmuştur. Taşra Teşkilatı, doğrudan merkeze bağlı bölge müdürlüklerinden oluşmaktadır. Bölge müdürlüklerinin merkezleri; Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Bursa, Çanakkale, Diyarbakır, Edirne, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Muğla, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon illerindedir. Ayrıca Başkanlık bölge müdürlüklerine bağlı illeri belirlemeye ve değiştirmeye yetkilidir ve gerek duyulan illerde bölge müdürlüklerine bağlı olarak irtibat büroları kurulabilecektir.

vii. Yabancı basın mensuplarının akreditasyon işlemleri *Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı* tarafından, yerli basın mensuplarının akreditasyonu *Basın Yayın Dairesi Başkanlığı* tarafından yapılacaktır.

viii. Yeni teşkilatlanmada en çarpıcı yenilik ise kuşkusuz Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Dairesi Başkanlığı'dır. Basın özgürlüğünü yakından ilgilendiren konularda görevleri olan Başkanlığın bu görevlerini inceleyecek olursak:

a) Devletin stratejik amaç ve hedefleri ile Devletin ve milletin menfaatleri doğrultusunda gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla **işbirliği yapararak** ulusal ve uluslararası alanda yürütülecek faaliyetlerde uygulanacak stratejik iletişim politikalarını belirlemek.

b) Ulusal ve uluslararası alanda stratejik iletişim ve kriz yönetimi faaliyetlerini yürütmek ve bu kapsamda ilgili kurum ve kuruluşlarla **işbirliği yapmak**,

c) Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik iç ve dış tehdit unsurlarını **analiz ederek** stratejik iletişim ve kriz yönetimi açısından gerekli **tedbirleri uygulamak**.

ç) Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı yürütülen psikolojik harekât, propaganda ve algı operasyonu faaliyetlerini **belirleyerek** her tür manipülasyon ve dezenformasyona **karşı faaliyette bulunmak**.

d) Kriz, afet, olağanüstü hâl dönemleri ile yakın savaş tehdidi, seferberlik ve savaş hâlinde, Devletin belirlediği amaç ve hedeflere ulaşmak için stratejik iletişim ve kriz yönetimi **faaliyetlerinde bulunmak**.

e) Görev alanı kapsamında tüm kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak.

f) Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

ix. Ayrıca İletişim Başkanlığı bünyesinde istihdam edilen İletişim Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının görevlerine, "araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma" görevleri eklenmiştir.

Gerek Başkan Yardımcılığı, gerek Özel Kalem Müdürlüğü'nün gerekse Taşra Teşkilatı'nın kurulması; aslında İletişim Başkanlığı'nın görev alanının ne kadar genişlediğini ve önümüzdeki dönemde de genişlemeye devam edeceğini göstermektedir. Nasıl kullanılacağı belli olmayan, bağış ve aynı yardım da kabul eden Döner Sermaye'nin kurulması da yine mali açıdan büyüme hedefini ortaya koyarak aynı kapsamda değerlendirilmelidir.

İletişim Başkanlığı'nın görev alanı büyümüş ve büyürken de görevleri belirsizleşmiştir. İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un da açıklamasında açıkça belirtildiği üzere; "*stratejik iletişim ve kriz yönetimi alanlarında tüm kamu kurum ve kuruluşlarının koordinasyonunu sağlayarak ulusal ve uluslararası boyutta **savunmacı değil proaktif çalışmalar ortaya koymak***" görevi İletişim Başkanlığı'nın, asli çalışma alanı hâline getirilmiştir. Bu şekilde iletişim faaliyetinin çok ötesinde proaktif çalışmalar yapılacağı belirtilerek, yasal düzenlemede; "*her tür manipülasyon ve dezenformasyona **karşı faaliyette bulunmak***" İletişim Başkanlığı görevleri arasına alınmıştır. Bu düzenlemenin basın özgürlüğü üzerinde ciddi tehdit yaratacağı düşünülmektedir. Zira bilindiği üzere; **propaganda, psikolojik hareket, manipülasyon, dezenformasyon** gibi suçlamalar gazeteciler aleyhine çok sık karşılaşılan suçlamalardır.

İletişim Başkanlığı birçok gazetecinin basın kartı başvurusunu sonuçlandırmamıştır. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve İletişim Başkanı'nın açıklamaları birlikte değerlendirildiğinde, anlaşılmaktadır ki ülkemizde, **basının kontrolü ve yönlendirilmesinde**, İletişim Başkanlığı çok daha aktif bir rol üstlenecektir.

G. İletişim Başkanlığı'nın Anadolu Ajansı Üzerindeki Denetim Yetkisinin İptali Kararı

18.05.2019 tarihli 33 No'lu Kararname 14. maddesiyle İletişim Başkanlığına Anadolu Ajansı üzerinde denetim yetkisi veren düzenleme AYM tarafından 24.02.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile iptal edilmiştir⁴⁴.

İptali talep edilen düzenleme şu şekildedir: "*Başkanlık her yıl kendi bütçe-*

⁴⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210224-8.pdf>

sinin Anadolu Ajansı bölümündeki ödeneği aşmamak üzere Anadolu Ajansı ile en çok 5 yıllık sözleşme yapmaya yetkili olup; Anadolu Ajansı'nın faaliyet, bütçe, örgütlenme ve insan kaynakları yönetimi üzerinde denetim yetkisine de sahiptir. Bu denetime ilişkin usul ve esaslar Başkanlıkça belirlenir. Yapılacak sözleşmede Anadolu Ajansı yöneticilerinin atanma yolları belirlenir.”

Başvuruda kamu yardımı almasına rağmen özel şirket niteliğini haiz olan Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi'nin denetimine dair kanunlarda düzenlemelerin bulunduğu, harcamaların yıllık bütçelerle yapılması nedeniyle Ajans ile sözleşme yapılmasını öngören kuralın kanunla düzenlenmesi gereken bir konu olduğu, kural ile getirilen denetim yetkisinin kurumun özerkliği ve tarafsızlığı ile bağdaşmadığı belirtilerek iptali talep edilmiştir.

AYM incelemesine maddeler hâlinde değinecek olursak:

i. AYM, şekli yönünden yaptığı incelemede cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yapılan düzenlemenin yürütme yetkisine ilişkin olduğuna, bu nedenle cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenmesinin Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmadığına karar vermiştir.

ii. İçerik yönünden incelenmesinde ise Ajans'ın özerk yapıda olduğuna, bu özerkliği korumak amacıyla şirket hisselerindeki Hazine'ye ait pay oranının hiçbir zaman %50'nin üzerine çıkmadığına, bu nedenle Ajans'ın Sayıştay denetimine de tâbi olmadığına, tüm anonim şirketler gibi Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şekilde denetlendiğine dikkat çekmiştir.

iii. Bütçe düzenlemesi yönünden yapılan incelemede Ajans gelirin büyük çoğunluğunu Başkanlık bütçesi içinde yer alan Ajans ödeneğinin oluşturduğu ve bütçe denetiminin merkezi İdare tarafından denetlenmesinin özerkliğini ve tarafsızlığını olumsuz etkileyecek bir yönü bulunmadığı, kamu yararının sağlanmayı amaçlandığı gerekçesiyle düzenleme Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

iv. AYM, Ajans'ın faaliyeti, örgütlenmesi ve insan kaynakları yönetimi üzerindeki Başkanlık denetimine ilişkin düzenlemenin ise Ajans'ın özerkliği ile bağdaşmadığı gibi yayınlarının tarafsızlığını da etkileme ihtimali olduğunu belirtmiştir. Ajans'ın denetimine ilişkin temel ilkeler konulmadan ve çerçeve çizilmeden Başkanlığa sınırları belirsiz bir alanı düzenleme yetkisinin verilmesi, Anayasa'nın Cumhurbaşkanı'na tanıdığı düzenleme yetkisinin idareye bırakılması sonucunu doğurmaktadır tespitiyle Anayasa'ya aykırı bulmuştur.

v. Dava konusu düzenleme ile Başkanlık ile Ajans arasında yapılacak sözleşmede Ajans'ın yöneticilerinin atanma yollarının da belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi, her ne kadar Ajans gelirlerinin çoğunluğunun İletişim Başkanlığı'ndan geldiği kabul edilerek sözleşme serbestisi ilkesini anlamsız kılsa da yöneticilerin atanma yollarının her yıl

yenilenen sözleşme ile belirlenmesinin Anayasa gereğince Ajans'ın sahip olduğu özerkliği anlamsız kıldığı gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiştir.

vi. Anadolu Ajansı'nı, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü'nden İletişim Başkanlığı'na bağlayan düzenleme, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle beraber Cumhurbaşkanlığı teşkilatı içindeki görev ve yetki dağılımına dair mevzuattaki atıfların yeni hükümet sisteminde hangi kuruma yapılmış sayılacağını düzenlediği, yürütme yetkisine ilişkin olduğu ve yalnızca Ajans ile ilişkisi kurulan Başkanlığı tespit ettiği gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

H. Millî Güvenliğe Tehdit Oluşturduğu Tespit Edilen Oluşumlarla İlişkili Medya Kuruluşlarının Kapatılması ve Mallarına El Konulmasını Öngören Kuralın İptali

Anayasa Mahkemesi, 24.12.2020 tarihli 2017/21 E. , 2020/77 K. sayılı kararı ile 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 2. maddesinin (4) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir⁴⁵.

İptal edilen kural *millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine aidiyeti veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı olan özel radyo ve televizyon kuruluşları ile gazete ve dergilerin, yayınevi ve dağıtım kanallarının ilgili bakan tarafından oluşturulacak komisyonun teklifi üzerine ilgili bakanın onayı ile kapatılmasını ve bunların her türlü mal varlığının Hazine'ye devrini düzenlemektedir.*

Kanuni düzenleme öncesinde OHAL döneminde çıkarılan KHK ile İMC TV, Hayatın Sesi TV gibi kanalların da aralarında bulunduğu pek çok televizyon kapatılmıştır. RTÜK, 2016 ve 2017 yıllarında bu düzenleme ile 54 medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ait 37 radyo ve 33 televizyon olmak üzere 70 radyo ve televizyonun kapatıldığını açıklamıştı.

İptal başvurusu, dava konusu kuralın olağanüstü hâl ilanına neden olan darbe girişiminde bulunan terör örgütüyle sınırlı olmaksızın millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı ya da bunlarla irtibatı bulunan ve ekli listelerde yer almayan özel radyo ve televizyon kuruluşlarının, gazetelerin, dergilerin, yayınevi ve dağıtım kanallarının ilgili bakan onayıyla kapatılmasına ve bunların taşınır ve taşınmazlarına el konulmasına imkân tanıdığı; kapatılması öngörülen özel radyo ve televizyon kuruluşlarının, gazetelerin, dergilerin,

⁴⁵ <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2020/77>

yayınevi ve dağıtım kanallarının taşınır ve taşınmazlarına el konulmasının genel müsadere cezası anlamına geldiği; bu itibarla kuralın mülkiyet hakkına aykırı bir düzenleme olduğu; ifade, basın ve haber alma ile süreli ve süresiz yayın hakkının demokratik bir toplumda zorunlu olmayan ölçüde sınırlandırıldığı ve bu durumun hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla yapılmıştır.

AYM incelemesine maddeler hâlinde değinecek olursak:

i. Dava konusu düzenlemede geçen "aidiyet", "iltisak", "irtibat" kavramlarının hukuki niteliğinin ve objektif anlamının yargı içtihatlarıyla belirlenebilecek durumda olduğuna, ancak kavramların içinde bulunan döneme göre farklı yorumlanabilmesinin de mümkün olduğuna değinen AYM, olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikeler gözetilerek olağanüstü hâl döneminde yapılacak değerlendirme ile olağan dönemde yapılacak değerlendirmenin farklı olabileceğinin kabul edilmesi gerektiğine ve bu belirlemenin kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesinin mümkün olmadığına değinmiştir. AYM kararda bunun ancak olgusal temele sahip olan bağlantıların aidiyet, iltisak ve irtibat olarak değerlendirilmesi gerektiğini de belirtmiştir. Bu kapsamdaki değerlendirme ise ilgili bakan tarafından oluşturulacak komisyon ve bakan tarafından yapılacak olup söz konusu değerlendirme sırasında komisyon ve bakan, kendisine yapılan bildirimlerle bağlı olmaksızın her türlü olay, olgu, bilgi ve bulguyu serbestçe gözetecektir.

ii. AYM ye göre Anayasa'nın 28. maddesinin son fıkrasında ise "Türkiye'de yayımlanan süreli yayınlar, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Cumhuriyetin temel ilkelerine, millî güvenliğe ve genel ahlâka aykırı yayımlardan mahkûm olma hâlinde, mahkeme kararıyla geçici olarak kapatılabilir. Kapatılan süreli yayının açıkça devamı niteliğini taşıyan her türlü yayın yasaktır; bunlar hâkim kararıyla toplatılır" denilmek suretiyle süreli yayınların mahkeme kararı olmaksızın kapatılmayacağı belirlenmiştir ve kapatmanın geçici bir kapatma olacağı vurgulanmıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralla ve süreli yayın olan gazete ve dergilerin mahkeme kararı olmaksızın sürekli bir şekilde kapatılabilmesine imkân tanınması ve kapatma işlemi sonrasında yargısal makamların bu konuda kısa sürede karar vermesini sağlayacak bir güvence içermemesi nedeniyle Anayasa'nın 28. maddesine aykırıdır. Kural ölçülülük ilkesinin alt ilkeleri olan gereklilik ve orantılılık ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

iii. AYM, kapatılan kurumların mal varlığının hazineye devrini düzenleyen maddeyi ise kapatmanın Anayasaya aykırılığını tespit ettiği için denetlemeye gerek görmemiştir.

iv. İptal kararı olağan dönemdeki Anayasa'ya aykırılığı tespit etmekle beraber OHAL dönemiyle sınırlı uygulaması yönünde değerlendirmede bulunmamıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin 70 televizyon ve radyonun kapatılmasından yıllar sonra verdiği Anayasa'ya aykırılık tespiti değerli olmakla beraber hukuk devletinin en temel belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesini bertaraf ederek kavramların dönemin konjonktürüne göre değişkenlik gösterebileceği değerlendirmeleri son derece sakıncalıdır. AİHM 'in Türkiye aleyhine verdiği Işıkırık, İmret ve Bakır kararlarında ısrarla belirttiği üzere bu tür "aidiyet," "iltisak," "irtibat" kavramlarıyla madde lafzının geniş yazılması ve yorumlanması ve mahkemelerinde geniş şekilde uygulaması kişileri kamu otoritelerinin keyfi müdahalelerine karşı yeterli korumayı içermemektedir. AYM'nin Anayasa 28. Madde yönünden yaptığı değerlendirmeler yerinde olmakla beraber keyfi müdahalelere kapı aralayan bu tür gerekçelerin kabul edilmesi mümkün değildir.

V. CEZAEVINDEKİ GAZETECİLER, TUTUKLAMALAR VE TAHLİYELER

Son bir yıllık süreçte en az 80 gazeteci cezaevinde bulunmuştur. Bu gazetecilerden bir kısmı tahliye olurken bir kısmı ise hâlen tutuklu veya hükümlü statüsünde cezaevlerinde kalmışlardır. Bu bölümde öncelikle rapor tarihi itibarıyla hâlen cezaevinde bulunan gazeteciler hakkında bilgiler paylaşılacak ardından bir yıllık süreçte tutuklanan ve tahliye edilen gazetecilere dair veriler sunulacaktır. Son olarak Türkiye Gazeteciler Sendikası tarafından cezaevindeki gazetecilerle birebir görüşmelere dair gözlemler aktarılacaktır.

A. Cezaevindeki Gazeteciler

Türkiye Gazeteciler Sendikası tarafından dava dosyaları incelenerek mesleki faaliyeti nedeniyle özgürlüğünden mahrum bırakıldığı tespit edilen gazetecilerin listesi **Tablo-4'te** bilgilerinize sunulmuştur. Bu liste doğrultusunda elimize ulaşan son bilgilere göre,

2 Nisan 2021 tarihi itibarıyla **44 gazeteci** gazetecilik faaliyeti nedeniyle Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır.

Cezaevindeki gazetecilerin **17'si tutuklu** olup **23'ü hükümlüdür**. 4 gazetecinin dosyalarının son durumu hakkında ne yazık ki teyitli bilgi alınamamaktadır.

Cezaevinde bulunan gazetecilerden **biri kadın, 43'ü erkektir**.

Tablo 4: 2 Nisan 2021 Tarihi İtibarıyla Cezaevinde Bulunan Gazetecilerin Listesi

	ADI-SOYADI	KURUMU	GÖREVİ
1	Abdulkadir Turay	Dicle Haber Ajansı (DİHA)	Muhabir
2	Ahmet Altan	Taraf Gazetesi	GYG
3	Alaattin Akkaşoğlu	Kütahya Akis Bölge Gazetesi	İmtiyaz Sahibi
4	Ali Ahmet Böken	TRT	Haber Koordinatörü
5	Ali Ünal	Zaman Gazetesi	Yazar

6	Ayşenur Parıldak	Zaman Gazetesi	Muhabir
7	Beytullah Özdemir	Zaman Gazetesi	Düzce Temsilcisi
8	Cihan Acar	Bugün Gazetesi	Muhabir
9	Cuma Ulus	Millet Gazetesi- Can Erzincan TV	Yayın Koordinatörü
10	Emre Soncan	Zaman Gazetesi	Muhabir
11	Ercan Gün	Fox TV	Haber Editörü
12	Erdal Süsem	Eylül Sanat Edebiyat Dergisi	Editör
13	Erol Zavar	Odak Dergisi	Yazı İşleri Müdürü- İmtiyaz Sahibi
14	Fahri Öztoprak	Zaman Gazetesi	Muhabir
15	Faruk Akkan	Cihan Haber Ajansı	Genel Müdürü
16	Fethi Altun	Zaman Gazetesi- CİHAN	Muhabir
17	Fevzi Yazıcı	Zaman Gazetesi	Görsel Yayın Yönetmeni
18	Gültekin Avcı	Bugün Gazetesi	Yazar
19	Harun Çümen	Zaman Gazetesi	Eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
20	Hasan Taşar	TRT	Muhabir
21	Hatice Duman	Atılım Gazetesi	Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
22	İ.Halil Öztürkeri	TRT	Çalışan
23	Kazım Canlan	Cihan	Ankara Haber Müdürü
24	Kenan Karavil	Radyo Dünya	Genel Yayın Koordinatörü

25	Mahmut Gülecan	Özgür Halk Dergisi	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
26	Mehmet Aslan	Mezopotamya Ajansı	Muhabir
27	Mehmet Baransu	Taraf Gazetesi	Yazar
28	Mehmet Güleş	DİHA	Muhabir
29	Miktat Algül	Mezitli FM	Genel Yayın Koordinatörü
30	Murat Çapan	Nokta Dergisi	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
31	Mustafa Erkan Acar	Bugün Gazetesi	Haber Müdürü
32	Mustafa Gök	Ekmek ve Adalet Dergisi	Ankara Temsilcisi
33	Mustafa Ünal	Zaman Gazetesi	Ankara Temsilci
34	Nedim Türfent	DİHA	Muhabir
35	Nuh Gönültaş	Bugün Gazetesi	Yazar
36	Oğuz Usluer	Habertürk TV	Yayın Koordinatörü
37	Özcan Keser	TRT	Muhabir
38	Özden Kınık	TRT	Çalışan
39	Sami Tunca	Mücadele Birliği Dergisi	Yazı İşleri Müdürü
40	Sertan Önal	Halkın Günlüğü Gazetesi	Muhabir
41	Seyid Kılıç	TRT	Muhabir
42	Turgut Usul	TRT	Muhabir
43	Ufuk Şanlı	Vatan Gazetesi	Yazar
44	Vahit Yazgan	Zaman Gazetesi	Temsilci

B. Cezaevindeki Gazetecilere Yöneltilen Suçlamalar

Tutuklu ve hükümlü gazetecilerin iddianamelerindeki sevk maddelerine baktığımızda yöneltilen suçlamaların sayısal dağılımı **Tablo-5'te** sunulmaktadır. Belirtmek gerekir ki bir gazeteci iddianamesinde birden fazla suçlama ile karşılaşabilmektedir. Elimize ulaşan verilere göre,

■ 2 Nisan 2021 itibarıyla cezaevinde bulunan ve iddianamesine ulaşabilen gazetecilerin **43 (%97,7)'ü "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar"** ile ikisi (%4,5) ise kamu barışına karşı suçlar ile suçlanmaktadır.

■ İddianamelerin **38 (%86)** 'inde Türk Ceza Kanunu (TCK) 314/2 yani **"Silahlı Örgüt Üyeliği Suçu"** ile karşılaşılırken üçünde Terörle Mücadele Kanunu (TMK) 7/2'ye yani **"Terör Örgütü Propagandası"** suçlaması söz konusudur. TCK m. 312/2 yani **"Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs"** suçlaması iddianamelerin üçünde görülmektedir.

Tablo 5: Cezaevindeki Gazetecilere İddianamelerde Atılı Suçların Sayısal Dağılımı

C. Tutuklanan Gazeteciler

Nisan 2020 - Nisan 2021 zaman aralığında en az 9 gazeteci cezaevine girmiştir. Son bir yılda tutuklanan gazeteciler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Nisan 2020- Nisan 2021 Zaman Aralığında Tutuklanan Gazeteciler

	İSİM-SOYİSİM	KURUMU	POZİSYONU	TUTUKLANMA TARİHİ
1	Hakan Aygün	Halk TV	Eski GYY	3.04.2020
2	Müeyesser Yıldız	Oda TV	Ankara Temsilcisi	8.06.2020

3	Adnan Bilen	Mezopotam-ya Ajansı	Muhabir	6.10.2020
4	Cemil Uğur	Mezopotam-ya Ajansı	Muhabir	6.10.2020
5	Nazan Sala	Serbest	Gazeteci	9.10.2020
6	Şehriban Abi	Jinnews	Muhabir	9.10.2020
7	Dindar Karataş	Mezopotam-ya Ajansı	Muhabir	26.11.2020
8	Mehmet Aslan	Mezopotam-ya Ajansı	Muhabir	08.01.2021
9	Berat Gonca	samsunetik-haber.com	Muhabir	04.02.2021

D. Tahliye Edilen Gazeteciler

Son bir yılda **en az 35 gazeteci** cezaevinden tahliye olmuştur. Bu yıl tutuklanan **9 gazeteciden 8'i** de tahliye edilmiştir.

Türkiye'deki gazetecilerin tutuklanması ve makul süreyi aşan tutukluluğu yüksek yargı kararları ile ortaya koyulmuş ve aynı zamanda pek çok uluslararası raporda da işlenmiştir. Bununla beraber tutuklama kadar tahliye şekillerin de basın özgürlüğü konusunda önemli bir veri sağladığı kanaatindeyiz. Tahliye edilen gazeteciler ve tahliye şekilleri **Tablo-7'de** sunulmuştur. Bu verilere göre,

■ Elimize ulaşan bilgilere göre **en az 35 gazeteci** cezaevinden tahliye edilmiştir.

■ Tahliye olan 12 gazeteci yargılandıkları mahkemelerin verdikleri ara karar ile tahliye edildi. Yani **tutuklanan her üç gazeteciden biri ara karar ile tahliye** edilmiştir.

■ Tahliye edilen gazetecilerden **ikisi** hakkında il sınırlarını terk etmeme şeklinde; **sekizi** hakkında yurtdışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar verilirken; **sekizi** hakkında imza şeklinde adli kontrol tedbirine karar verilmiştir.

■ **Yedi gazeteci** haklarındaki mahkûmiyet hükmünün Yargıtay tarafından bozulması ve yargılamanın yenilenmesiyle tahliye edilmiştir. Tahliye edilen gazetecilerin tamamı hakkında ise yurtdışı çıkış yasağı ve imza şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmıştır. Bu tedbirlerden imza şartı yargılamanın ilerleyen aşamalarında kaldırılmıştır.

■ **Dört** gazeteci hakkında verilen hükümlerle beraber tahliye olmuştur. Edindiğimiz bilgiye göre hükümlerle tahliye olanlardan üç gazeteci hakkında yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmaktadır.

■ **12** gazeteci verilen cezasının infazının sona ermesi ile tahliye olmuştur.

Tablo 7: Nisan 2020- Nisan 2021 Zaman Aralığında Cezaevinden Tahliye Edilen Gazetecilerin Listesi ve Tahliye Şekilleri

	İSİM-SOYİSİM	KURUMU	POZİSYONU	TAHLİYE ŞEKLİ
1	Hakan Aygün	Halk Tv	Eski GYY	Ara Karar
2	Hamit Dilbahar	Azadiya Welat Gazetesi	Yazar	İnfazın sona ermesi
3	Ahmet Memiş	Haberdar İnternet Sitesi	Haber Koor-dinatörü	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
4	Cemal Azmi Kalyoncu	Aksiyon Dergisi	Muhabir	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
5	Gökçe Fırat Çulhaoğlu	Türksolu Gazetesi	Yazar	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
6	Ünal Tanık	RotaHaber internet sitesi	Genel Yayın Koordina-törü	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
7	Yakup Çetin	Zaman Gazetesi	Muhabir	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
8	Yetkin Yıldız	Aktif Haber int. sitesi	Genel Yayın Koordina-törü	Yargıtay Bozma Kararı-Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
9	Aydın Keser	Yeni Yaşam Gazetesi	Yazı İşleri Müdürü	Ara Karar- İl Sınırlarını Terk Etmeme + İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle
10	Ferhat Çelik	Yeni Yaşam Gazetesi	Genel Yayın Yönetmeni	Ara Karar- İl Sınırlarını Terk Etmeme + İmza Şeklinde Adli Kontrol Tedbiriyle

11	Barış Terkoğlu	Oda TV	Sorumlu Haber Müdürü	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı+İmza Adli Kontrol Tedbiriyle
12	Rawin Sterk Yıldız	Rudaw	Muhabir	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiriyle
13	Serkan Aydemir	Bitlis Aktüel gazetesi	Muhabir	İnfazın sona ermesi
14	Mümtazer Türköne	Zaman Gazetesi	Yazar	Yargıtay Bozma Kararı- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol
15	Barış Pehlivan	Oda TV	GYG	Hükümlerle Tahliye- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri ile
16	Murat Ağirel	Yeni Çağ Gazetesi	Yazar	Hükümlerle Tahliye- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri ile
17	Hülya Kılınç	Oda TV	Muhabir	Hükümlerle Tahliye- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri ile
18	Aziz Oruç	Dicle Haber Ajansı	Muhabir	Ara Karar- İmza Adli Kontrol Tedbiri
19	Müeyesser Yıldız	Oda TV	Ankara Temsilcisi	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri ile
20	Abdullah Kılıç	Habertürk TV - Meydan Gazetesi	Genel Yayın Koordinatörü	İnfazın sona ermesi
21	Bayram Kaya	Zaman Gazetesi	Muhabir	İnfazın sona ermesi
22	Habip Güler	Zaman Gazetesi	Muhabir	İnfazın sona ermesi
23	Hüseyin Aydın	Cihan Haber Ajansı	Muhabir	İnfazın sona ermesi
24	Dindar Karataş	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri ile

25	Mustafa Gök-kılıç	Habertürk-Radikal	Muhabir	Hükümlerle tahliye- Adli Kontrol Tedbiri
26	Berat Gonca	Samsunetikhaber.cm	Muhabir	İnfazın sona ermesi
27	Muhammet Said Kuloğlu	Şubuo Haber Sitesi	Kurucu-GYY	İnfazın sona ermesi
28	Murat Dağdeviren	Demokrat Gebze Gazetesi	İmtiyaz Sahibi	İnfazın sona ermesi
29	Adnan Bilen	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Adli Kontrol Tedbiri ile
30	Cemil Uğur	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Adli Kontrol Tedbiri ile
31	Nazan Sala	Serbest	Gazeteci	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Adli Kontrol Tedbiri ile
32	Şehriban Abi	Jinnews	Muhabir	Ara Karar- Yurtdışı Çıkış Yasağı+ İmza Adli Kontrol Tedbiri ile
33	Hanım Büşra Erdal	Zaman Gazetesi	Muhabir	İnfazın Sona Ermesi
34	Erdal Şen	Meydan Gazetesi	Yazı İşleri Müdürü	İnfazın Sona Ermesi
35	Mutlu Çölgeçen	Millet Gazetesi	Yazı İşleri Koordinatörü	İnfazın Sona Ermesi

E. Cezaevi Gözlem Raporu

Geçtiğimiz iki yılda olduğu gibi bu yıl da ziyaretler Adalet Bakanlığı'nın izin engeline takılmıştır. 2019 yılı raporunda aktardığımız üzere Sendika Genel Merkez Yönetimi tarafından Adalet Bakanlığı'na toplamda 28 gazeteci ile görüşme talebi içeren dört ayrı başvuru Bakanlık tarafından zımnen reddedilmiştir⁴⁶. Bu durum 2020 yılında da değişmemiştir. 19.06.2020 tarihinde yine tek bir başvuru ile Bakanlığa, 10 Temmuz 2020 tarihinde Mardin E Tipi Kapalı C.İ.K. da Abdulkadir Turay ile; 11 Temmuz 2020 tarihinde Diyarbakır D Tipi Ka-

⁴⁶ 2019 yılında yapılan başvuruların detayları için TGS Basın Özgürlüğü Raporu 2019-2020 s.25-26 incelenebilir. <https://tgs.org.tr/tgs-basin-ozgurlugu-raporu-2019-2020/>

palı C.İ.K. da Rojhat Doğru ile; 13 Temmuz 2020 tarihinde Van T Tipi Kapalı C.İ.K da Nedim Türfent ve Ziya Ataman ile, 14 Temmuz 2020 tarihinde Ağrı Patnos L Tipi Kapalı C.İ.K da Aziz Oruç ile görüşme talebinde bulunulmuştur. Talebimiz yine Savcılık yetkisinde denilerek zımnen reddedilmiştir. 2019 yılında olduğu gibi bu başvuruda da ret yanıtı telefon yoluyla tarafımıza bildirilmiş, yazılı ret yanıtı taleplerimiz ise karşılanmamıştır ve idarenin en temel ilkesine aykırı olarak yazılılık ilkesi ihlal edilmiştir. Savcılıklara yapılan başvurular ise Bakanlığın yetkisinde denilerek yine şifahen **reddedilmiştir**. Bu konuda Adalet Bakanlığı ile şifahen yapılan görüşmelerden sonuç alınamamıştır. Bu nedenle ziyaretler hukuk birimi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Sendika son bir yılda Silivri, Bakırköy, Diyarbakır, Mardin, Van, Ağrı, Ankara Sincan, İzmir Şakran, İzmir Kırıklar, Samsun ve Adana Kürkçüler cezaevlerinde tutulan 35 gazeteciyi ziyaret etmiştir. Cezaevinde ziyaret edilen gazeteciler yargılama süreçlerini, yaşadıkları sorunları ve taleplerini Sendika avukatlarına aktarmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen koronavirüs salgınının ülkemizde de görülmesiyle 25.03.2020 tarihinden 01.06.2020 tarihine kadar cezaevlerinde görüşler kapatılmıştır. Cezaevlerinin görüşe açılmasıyla Sendika avukatları tarafından cezaevi ziyaretlerine başlanmış ve gazetecilerin yaşadıkları sorunlar tespit edilmiştir. Silivri, Bakırköy, Diyarbakır, Mardin, Van, Ağrı, Ankara Sincan, İzmir Şakran, İzmir Kırıklar ve Adana Kürkçüler cezaevlerinde çeşitli tarihlerde yapılan görüşmelerde koronavirüs tedbirleri nedeniyle ateş ölçümü yapıldıktan sonra kapalı görüş alanında telefon ile ya da avukat görüş alanında şeffaf plastik separatörle bölünmüş odalarda görüş gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde derlenen bilgiler doğrultusunda cezaevlerinde tespit edilen sorunlar şöyledir:

■ **Koronavirüs tedbirleri:** Görüşülen gazeteciler cezaevlerinde salgın nedeniyle uygulanan tedbirler nedeniyle sosyalleşemediklerini, aşağıda detaylı olarak anlatılacağı üzere katı şekilde tedbirlerin yeni hak ihlallerine yol açtığını ve bu uygulamaların keyfi bir hâl aldığını aktarmışlardır.

■ **Ziyaretçi Sıklığı:** Normal dönemde mahpuslar aileleriyle ayda üç kez kapalı, bir kez açık görüş yapabiliyorken koronavirüs tedbirleriyle aile ve avukat görüşleri iki buçuk ay süreyle iptal edilmiştir. Ancak daha sonra normalleşme sürecine girilmesiyle birlikte avukat görüşleri serbest bırakılmıştır. Şu anda tutuklu ve hükümlü aileleri ile iki kişiyle kısıtlı olmak kaydıyla ayda bir kez kapalı görüş yapabilmektedir ancak açık görüşler hâlâ yasaklı durumdadır. Bu durum cezaevindeki gazetecilerin sosyalleşmesinin ve rehabilitasyonun önünden önemli bir engel olarak bulunmaktadır.

■ **Telefon Hakkı:** Pandemi nedeniyle açık görüşlerin kapatılması ve kapalı görüşlerin seyrekleştirilmesi üzerine mahkumların haftada bir 10 dakika te-

lefon ile görüşme hakkı haftada iki defa 10'ar dakika şeklinde toplamda yirmi dakikaya çıkarılmıştır. Ancak görüşülen 35 gazeteciden 34'ü bu uygulamanın tek seferde tek bir kişi ile telefon görüşmesi şeklinde kullandırıldığını aktarmıştır. Gazeteciler bu nedenle örneğin ailelerinden yalnız bir kişi ile telefonda görüşebildiklerini, annesi babası ile görüşmeler çocukları ile görüşemediklerini aktarmışlardır. Ziyaret sayısının azalmasına ek olarak telefon hakkının da keyfi şekilde kullanılması cezaevindeki gazetecilerin aileleri ve dışarıyla iletişimini önemli ölçüde kısıtlamıştır.

■ **Sohbet Hakkı:** Sohbet hakkı, sosyalleşme açısından tutuklular için son derece önemli ve vazgeçilmez bir haktır. Bu hak normal dönemde tutuklular spor veya hobi saatinde sohbet ediyor gerekçesiyle cezaevi yönetimleri tarafından kullandırılmamaktaydı. Pandemi tedbirleriyle ise tamamen ortadan kaldırılmıştır.

■ **Koşuş Kapasitesi:** Yaptığımız görüşmelerde gazetecilerin genel olarak üçer kişilik koşuşlarda kaldığı, pandemi tedbirleri kapsamında yoğunlukta önemli bir değişikliğin olmadığı aktarılmıştır.

■ **Karantina:** Görüşme imkânı bulunan gazeteciler tutuklama sonrasında öncelikle karantina koşuşlarına alındıklarını aktarmışlardır. Bu koşuşların bir kısmı tek kişilik hücredir, bir kısım gazeteci ise adli mahkumlarla karma koşuşta karantinaya alındıklarını aktarmıştır. Özellikle tek kişilik hücre uygulamasının Silivri Cezaevinde üç- dört ayı bulan uzun sürelerle uygulandığı, bu durumun pandemi tedbirinden çok, tecride varan bir uygulamaya dönüştüğü bildirilmiştir. Karma koşuşa alınan gazeteciler ise adli mahkumlarla kalmalarının güvenlik kaygısına yol açtığını, sataşmaların olabildiğini ve hijyen yönünden çok kötü durumda olan koşuşlar olduğunu iletilmişlerdir. Ayrıca karantina uygulaması nedeniyle aileleri tarafından bırakılan kıyafetlerin teslim edilmediği, bu nedenle bir haftaya yakın aynı kıyafeti giymek zorunda kaldığını aktaran gazeteciler de olmuştur.

■ **Koşuş Hijyeni:** 10 ayrı cezaevinde yapılan görüşmelerde gazeteciler, hijyen yönünden normal rutin haricinde bir tedbir uygulanmadığı, koşuş hijyenin sağlanması amacıyla dezenfeksiyon işleminin yapılmadığını aktarmıştır. Koşuşların kendi temizliğinin yapılması için de dezenfekte edici çamaşır suyu, sabun gibi maddelerin ücretsiz temininin yapılmadığı anlatılmıştır.

■ **Bireysel Hijyen:** Görüşülen gazetecilerden neredeyse tamamı cezaevi yönetimi tarafından yalnızca maske dağıtımını yapıldığını, bunun da ayda bir gibi sürelerle ve az sayıda yapıldığını aktarmıştır. Gazeteciler; kolonya, dezenfektan dağıtımının ise bugüne kadar hiç yapılmadığını bildirmiştir.

■ **Beslenme:** Normal dönemde yemek kalitesinin kötü olduğu aktarılmıştır. Ancak af sonrasında yemek yapan deneyimli mahkumların tahliye olmasıyla zaten kötü olan yemek kalitesinin daha da kötü hâle geldiği, yemekle-

rin besleyicilikten uzak, tuzlu, yağlı ve çok salçalı olduğu aktarılmıştır. Bunun yanında pandemi koşulları nedeniyle takviye edici gıdaların temin edilmediği belirtilmiştir.

■ **Sağlık Hizmetlerine Ulaşım:** Yaptığımız görüşmelerden edindiğimiz genel izlenim cezaevlerinde sağlığa erişim hakkının son derece sorunlu olduğu yönündedir. Pandemi öncesinde görüştüğümüz gazeteciler, cezaevi doktora görünmek için revire çıkmadıklarını, çıksalar dahi muayenelerin yüzeysel olduğu, hastaneye sevklerin acil durumlarda dahi aylar sonra yapıldığını söylemişlerdir. Bu sorunun salgın döneminde daha çok arttığı, özellikle dış tedavisi sevklerinde ciddi sorun yaşadıkları aktarılmıştır. Pandemi nedeniyle gazeteciler, hastane dönüşlerinde iki haftaya yakın karantina koşullarında kalınması ve bu koşulların hijyen açısından kötü ve adli mahkumlarla karma koşullar olması nedeniyle hastaneye gitmekten de kaçındıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca cezaevindeki gazeteciler tarama amacıyla COVID-19 testi yapıldığını aktarmıştır.

■ **Kantin imkânı:** Kantinde ürünlerin fahiş fiyatla satıldığı, istenen şeylerin gelmediği, satılan meyve sebzelerin çürük olduğu, hijyenik ped, diş macunu gibi temel ürünlerin uzun süre temin edilmediği de aktarılmıştır. Kantinden kalem, kâğıt, mektup zarfı gibi temel kırtasiye ürünlerinin temin edilememesi cezaevindeki gazetecilerin dış dünya ile iletişim kurmasını güçleştirmiştir. Ayrıca dezenfekte edici çamaşır suyu, sabun, maske ve kolonyanın normalden yüksek fiyata satıldığı da aktarılan bilgiler arasındadır.

■ **Hobi ve Spor Saati:** Bu tür gazetecilerin sosyalleşmesine olanak sağlayan haklar, koronavirüs tedbirleri kapsamında tamamen kaldırılmış ve esneklik sağlanmamıştır. Cezaevi yönetimleri ile önlemler alınarak, daha küçük gruplar hâlinde yapılması önerileri dikkate alınmamaktadır.

■ **Koşuş Aramaları:** Bu dönemde de sık sık koşuş araması yapıldığı ve aramalarda kimi zaman infaz koruma memurları tarafından odaların dağıtılarak eşyaların yerlere döküldüğü aktarılmıştır.

■ **Kitap Sınırlaması:** Yapılan tüm görüşmelerde koşuşta 10'dan fazla kitap bulundurma yasağının katı bir biçimde uygulanmaya devam edildiği bildirilmiştir. Kimi gazeteciler kitaplarına postada el konulduğunu aktarmışlardır. Görüşülen gazetecilerin tamamı, yakınları tarafından getirilen kitapların, pandemi tedbirleri gerekçe gösterilerek uzun süre kendilerine teslim edilmediğini söylemiştir.

■ **Yayın Sınırlaması:** Gazeteciler normal dönemde Yeni Yaşam, Jineoloji, Özgür Gelecek, Özgürlükçü Demokrasi ve Yeni Asya gazetelerinin hiçbir şekilde verilmediği ancak BirGün ve Evrensel'i nadir de olsa alabildiklerini bildirmişlerdir. Fakat 2020 nisan ayında yürürlüğe giren infaz düzenlemesinin ilk taslağında Basın İlan Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayımlama hakkı bulunmayan gazetelerin kabul edilmeyeceği düzenlenmiştir. Bu düzen-

lemeye gelen tepkiler üzerine hükmünün ilan ve reklamın geçici kesilmesi hâlini kapsamadığı hususu eklenmiştir. Ancak cezaevi yönetimleri eklenen bu maddeyi gözardı ederek Evrensel ve BirGün gibi ilan yasağı bulunmayan gazetelerin temin etmemektedir. Bu durum gazetecilerin haber alma özgürlüklerine müdahale niteliğindedir. Ayrıca gazeteciler koronavirüs tedbirleri gereği temin edebildikleri gazetelerin bir iki gün sonra verildiğini, bu nedenle gündemi geriden takip ettiklerini aktarmışlardır.

■ **TV Kanalları:** Gazeteciler koşullarda bulunan televizyonlardan ancak cezaevi yönetiminin izin verdiği ATV, Beyaz TV gibi belli kanalları izleyebildiklerini aktarmışlardır.

■ **Denetimli Serbestlik Uygulaması:** Görüşme yapılan hükümlü gazeteciler, infaz süresinin son bir yılına girmelerine karşın denetimli serbestlik başvurularının keyfi ve gerekçesiz şekilde reddedildiğini bildirmişlerdir.

■ **Mektup Hakkı:** Görüştüğümüz bazı gazeteciler, giden ve gelen mektuplarına cezaevi idaresi tarafından keyfi şekilde elde konulduğunu ve mektuplarının kendilerine teslim edilmediğini aktarmıştır.

VI. SORUŞTIRMALAR

Önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da gazeteciler hakkında haberleri, fotoğrafları, sosyal medya paylaşımları nedeniyle çok sayıda soruşturma açılmıştır. Bu soruşturmalar kapsamında gazeteciler, haber takibi sırasında sokakta ya da sabaha karşı evlerinden gözaltına alınmıştır. Bu bölümde ilk olarak gazetecilere açılan soruşturmalara ilişkin sayısal veriler ortaya konulacak devamındaysa önce son bir yılda gözaltına alınan gazeteciler ve maruz kaldıkları muameleler üzerinde durulacaktır. Ardından da gözaltına alınmayan ancak hakkında soruşturma açılan gazeteciler hakkında bilgiler aktarılacaktır.

Nisan 2020-Nisan 2021 arasında elimize ulaşan verilere göre toplamda,

- ✓ En az 57 gazeteci gözaltına alınmıştır.
- ✓ En az **101 gazeteci** hakkında **116 soruşturma** açılmıştır.
- ✓ Gazeteciler en az **60 ayrı gözaltı** işlemine maruz kalmıştır.
- ✓ Son bir yılda gazeteciler en az **144 gün gözaltında** kalmıştır.
- ✓ 6 gazeteci gözaltındayken darp edildiğini beyan etmiştir.
- ✓ Gözaltı işlemlerinden **14'ü sabaha karşı 5'i ise gece saatlerinde** gerçekleşmiştir.

- ✓ Gazetecilere yönelik gözaltı işlemlerinin **28'i konutta** gerçekleşmiştir.
- ✓ **18 gazeteci haber takibi sırasında** gözaltına alınmıştır.
- ✓ 9 gazeteci kimlik kontrolü sırasında, 2 gazeteci kamu kurumlarına girişlerinde, 2 gazeteci ise havaalanında gözaltına alınmıştır.
- ✓ **En az 18 arama ve 11 el koyma** işlemi gerçekleştirilmiştir.
- ✓ Gözaltına alınan **16 gazeteci tutuklamaya sevk edilmiş, 9'u tutuklanmış, 7'si ise adli kontrole serbest bırakılmıştır.**
- ✓ İfade alımının ardından 14'ü adli kontrole sulh ceza hakimliğine sevk edilen gazetecilerin tamamı hakkında adli kontrol tedbiri kararı alınmıştır.
- ✓ 2 gazeteci gözaltı aracından serbest bırakılmıştır.
- ✓ 27 gazeteci ifade alımının ardından emniyet veya savcılıktan serbest bırakılmıştır.

A. Gözaltına Alınan Gazeteciler

■ 3 Nisan 2020 tarihinde gazeteci **Hakan Aygün**, sosyal medya hesabındaki 'Ey İBAN edenler' paylaşımı nedeniyle sabah saatlerinde teknesinden gözaltına alındı. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama ve hakaret suçlamasıyla gözaltına alınan Aygün'ün teknesinde arama yapıldı ve bilgisayarına el konuldu. Emniyette ifadesi alınan Aygün öğlen saatlerinde adliyeye sevk

edildi. 'Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılamak' ile 'hakaret' suçlarını işlediğine ilişkin kuvvetli suç şüphesinin varlığı gösterir somut delillerin varlığı, delillerin toplanmasının tamamlanmadığı ve kaçma şüphesinin varlığı adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağı gerekçesiyle tutuklandı.

■ 17 Nisan 2020 tarihinde Kocaeli Cumhuriyet adli internet sitesinin sahibi ve yöneticisi **Bülent Karagöz** gözaltına alındı. Karagöz'ün, daha önce Ankara Büyükşehir Belediyesi eski Başkanı Melih Gökçek ile ilgili haberi nedeniyle açılan davada, hakkında verilen 1700 TL para cezasını ödemediği gerekçesiyle gözaltına alındığı öğrenildi. Yakınlarının para cezasını ödemesinin ardından Karagöz, serbest bırakıldı.

■ 24 Nisan 2020 tarihinde Kocaeli Koz haber sitesi yayın yönetmeni **Gökhan Karabulut**, Kocaeli İl Sağlık Müdürü Şenol Ergüney ve Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimi Hüseyin Şaşkın'ın sağlık çalışmalarını eleştiren yazılar kaleme aldıktan sonra gözaltına alındı. Gökhan Karabulut'un Güvenlik Şubeye ifade için çağrıldığı burada ifade verilirken savcılık talimatı ile gözaltı işleminin uygulandığı öğrenildi. Karabulut, ifade alım işleminin ardından savcılık makamı tarafından adli kontrol istemi ile mahkemeye sevk edildi. Sulh Ceza Hakimliği, adli kontrol talebini reddederek serbest bırakılmasına karar verdi.

■ 1 Mayıs 2020'de gazeteci **Ferhat Akgün** hakkında pandemi hastanesi olarak kullanılan Tekirdağ Devlet Hastanesi'ne izinsiz girerek "işyeri dokunulmazlığını ihlal ettiği" iddiasıyla soruşturma başlatıldı. Soruşturma kapsamında gözaltına alınan Akgün'e "soruşturma tamamlanana kadar" ev hapsi cezası verildi. Akgün sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada evinde gece yarısı arama yapıldığını, telefon ve laptopuna el konulduğunu, kelepçelendiğini, geceyi nezarethanede geçirdiğini ifade etti. Karakolda ifade verip ayrıldıktan sonra hakkımda yakalama kararı çıkarıldığını belirten Akgün kelepçelenerek savcılığa sevk edildiğini ifade etti. Akgün hakkında sulh ceza hakimliği tarafından konutu terk etmeme şeklinde adli kontrol tedbiri kararı alındı.

■ 12 Mayıs 2020'de Yenişehir ilçesine bağlı Kirazlıyayla Köyü'nde bir mendencilik şirketince yapılmak istenen atık havuzu köy sakinleri tarafından protesto edildi. Bölgeye sevk edilen jandarma özel kuvveti ile köylüler arasında hararetli bir tartışma yaşandı. CHP Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu iş makinelerinin önünde durdu. Bursa Yeni Dönem gazetesi yazarı gazeteci **Yusuf Kayışoğlu** bu anları görüntülerken jandarma görevlilerince gözaltına alındı. Karakola götürülen Kayışoğlu ifadesinden sonra serbest bırakıldı.

■ 17 Mayıs 2020 tarihinde sosyal medyada "İsimsizler" adlı hareket başlatıldığı iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında gazeteci **Hakan Gülseven**, suç işlemeye tahrik ve suçu ve suçluyu övme iddiasıyla gözaltına alındı. 19 Mayıs'ta serbest bırakılan Gülseven, savcılık itirazı üzerine 21 Mayıs'ta tekrar ifade verdi ve ikinci kez adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ Gazeteci **Rojhat Doğru**, Mezopotamya Ajansı'nda yer alan habere göre 2014 yılında 6-7 Ekim Kobani eylemlerinde çektiği görüntülerden dolayı 4 ay Silivri Cezaevi'nde tutuklu kalmıştı. Tahliyesinin ardından cezaevinde bulunan arkadaşına iki kez para gönderdiği gerekçesiyle soruşturma açılan Doğru, 22 Mayıs 2020 tarihinde Diyarbakır'da "silahlı terör örgütü üyesi olmak" iddiasıyla gözaltına alındı. Ertesi gün Gazeteci Doğru, çıkarıldığı Diyarbakır Adliyesi'nde savcılık ifadesinin ardından tutuklama talebiyle mahkemeye sevk edildi. Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi (SEGBİS) üzerinden sorgusu yapılan Doğru, "örgüt üyeliği" iddiasıyla tutuklandı.

■ 8 Haziran 2020 tarihinde sabah saatlerinde Odatv Ankara haber müdürü **Müeyesser Yıldız** ve Tele1 TV Ankara Temsilcisi **İsmail Dükel** "askeri casusluk" iddiasıyla başlatılan soruşturma kapsamında gözaltına alındı. Polisler, Müeyesser Yıldız'ın evinde arama yaptığı ve bütün dijitallere el koydu. Polisin, Yıldız'ın eşinin bilgisayarını ve telefonuyla birlikte oğlunun da bütün dijital materyallerini aldığı ifade edildi. Dükel, 4 gün sonra çıkarıldığı Sulh Ceza Hakimliği tarafından adli kontrol ile serbest bırakılırken, Müeyesser Yıldız tutuklandı.

■ Avukatlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un, Meclis Genel Kurulu'nda görüşüldüğü günlerde baro başkanları Atatürk Bulvarı TBMM Çankaya Kapısı önünde oturma eylemi yaptı. Emniyet tarafından 3 Temmuz 2020 tarihinde, oturma eyleminin yapıldığı alana yalnızca parlamento kartı olan gazetecilerin girişine izin verildi. Basın kartı olan muhabirler de dâhil birçok gazetecinin eylemi izlemesi engellendi. Eylem alanına girmek isteyen Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şube Yöneticisi ve Artı TV Ankara Temsilcisi olan gazeteci **Sibel Hürtaş**'ı basın mensubu olduğunu defalarca belirtmesine rağmen gözaltına alındı, zorla polis otosuna bindirildi ve darp edildi. Polis otosunda polis memurları tarafından boğazı sıkıldı, nefessiz bırakılmak istendi ve "öl, öl, öl, adi iğrenç kadın öl, ölmeni istiyorum," "Seni öldürmek istiyorum" diye hakaret ve tehdide maruz kaldı. Yaklaşık 6 saat boyunca Kavaklıdere Polis Merkezinde alıkonulan Hürtaş'ın işkence ve kötü muameleden şikâyetçi olması üzerine gözaltında olmadığı ancak hakkında Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'na muhalefet ve "Sosyal Mesafe İzolasyon Kurallarına Uymamaktan" dolayı idari para cezası kesildiği bildirildi ve serbest bırakıldı.

■ 14 Temmuz 2020 tarihinde Mezopotamya Kadın Gazeteciler Platformu Sözcüsü ve sadece kadın gazetecilerin çalıştığı Jinnews haber ajansının editörü **Ayşe Güney**, Diyarbakır'da evine yapılan polis baskınıyla gözaltına alındı. Toplamda 26 kadının gözaltına alındığı operasyonun ardından gazeteci Ayşe Güney 17 Temmuz 2020 tarihinde adli kontrol tedbiri ile Sulh ceza hakimliğine sevk edildi. Güney adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

■ 13 Ağustos 2020 tarihinde Mezopotamya Ajansı muhabiri **Eylem Akdağ**, Ankarada İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin yapılmak istenen "Yaşam Zinciri" eyle-

mine polis müdahalesi ardından gözaltına alındı. 30 kadınla beraber gözaltına alınan Akdağ hakkında 2911 sayılı kanuna ve polise mukavemet gerekçesiyle işlem yapıldı.

■ 'Ey İBAN edenler' paylaşımı nedeniyle nisan ayında gözaltına alınıp tutuklanan gazeteci **Hakan Aygün**, 16 Ağustos 2020 tarihinde aynı paylaşım nedeniyle bir kez daha teknesinde gözaltına alındı. İfadesinin ardından serbest bırakıldı.

■ 3 Eylül 2020 tarihinde Bitlis'in Tatvan ilçesinde Kızılay'a ait etleri AKP Bitlis Milletvekili Cemal Taşar'ın ve kardeşi Kızılay Tatvan Şube Başkanı Battal Taşar'ın ortak olduğu Taşar Otel'in restoranında görüntüleyen gazeteci **Sinan Aygül** sabah saatlerinde oturduğu binanın asansöründe gözaltına alındı. Gözaltı sebebinin gündemde olan Kızılay skandalı olduğu zannedilen Aygül'ün Bitlis 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden bir dosyasında ifade vermesi gerektiği için alıkonulduğu öğrenildi. Aygül'ün Bitlis 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden bir yargılama kapsamında ifade vermesi gerektiği için gözaltına alındığı öğrenildi. İfade alınmasının ardından serbest bırakıldı.

■ 8 Eylül 2020 tarihinde gazeteci **Oktay Candemir** sosyal medyada hesabında, TRT'de yayımlanan "Diriliş Ertuğrul" dizisiyle ilgili yaptığı eleştirel bir paylaşım üzerinden Van'da gözaltına alındı. Candemir TCK m. 130. kişinin hatırasına hakaret etme suçu ile suçlandı. Bir gece gözaltında kalan Candemir, yurt dışına çıkış yasağı ve kolluk birimine haftada bir gün imza vermek şeklindeki adli kontrol şartlarıyla serbest bırakıldı.

■ 25 Eylül 2020 tarihinde "İsimsizler Hareketi" adlı sosyal medya hesabına yönelik başlatılan soruşturma kapsamında RED dergisi Genel Yayın Yönetmeni **Hakan Gülseven** gözaltına alındı. Gülseven evine yapılan baskınla gözaltına alınırken, aynı soruşturma kapsamında gazeteci **Zeynep Kuray**'ın da evine baskın düzenlendiği, ancak Kuray'ın evde olmadığından dolayı gözaltına alınamadığı belirtildi. Gülseven, ifade verdikten sonra aynı gün içinde serbest bırakıldı. Gülseven, "Cumhurbaşkanı'na hakaret" suçlamasıyla da ifade verdiğini açıkladı.

■ 30 Eylül 2020 tarihinde gazeteci **Hakkı Boltan**, Diyarbakır'da yürütülen bir soruşturma kapsamında sabah saat 05.00'te evinde polis baskını ile gözaltına alındı. Evde yapılan arama yapıldı. 3 Ekim 2020 tarihinde ifade işleminin ardından tutuklama talebiyle Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliğine sevk edilen Boltan adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ 1 Ekim 2020 tarihinde Kars'ta yürütülen bir soruşturma kapsamında Demokrat Haber muhabiri gazeteci **Selda Manduz** gözaltına alındı. İfade işleminin ardından Manduz adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

■ Van'ın Çatak ilçesinde güvenlik güçlerince gözaltına alınan iki vatan-
daşın işkenceye uğradıkları iddiasını haberleştiren Mezopotamya Ajansı

muhabirleri **Adnan Bilen** ve **Cemil Uğur** ile Jinnews muhabirleri **Şehriban Abi** ve **Nazan Sala** 6 Ekim 2020 tarihinde sabah saatlerinde evleri basılarak gözaltına alındı. Baskınlarda evleri didik didik arayan polisler, gazetecilerin fotoğraf makinelerine, kamera ve teknik malzemelerine el koydu. 4 gazeteci gözaltına alındıktan sonra 24 saatlik avukat kısıtlaması getirildi. Ayrıca Ajans kapısını çilingirle açan polis içeride saatlerce arama yaptı. Aramaya eşlik etmek isteyen ajans çalışanlarına izin verilmezken, gerekçe belirtilmedi. Yapılan aramaların ardından MA ve Jin News'in teknik malzemelerine el konuldu. Gözaltına alınan gazeteciler İl Emniyet Müdürlüğüne götürüldü. Dört günlük gözaltı sürecinin ardından dün akşam ifade işlemleri tamamlanan gazeteciler daha sonra adliyeye götürülen gazeteciler, savcılık tarafından "örgüt üyeliği" iddiası ile tutuklama talebiyle mahkemeye sevk edildi. Mahkeme, haklarında tutuklama kararı verdi.

■ 7 Ekim 2020 tarihinde Etkin Haber Ajansı (ETHA) muhabiri **Pınar Gayıp** gözaltına alındı. İfadesinin alınmasının ardından serbest bırakıldı. Serbest bırakıldıktan sonra Gayıp sabaha karşı kaldığı evin kapıları kırılıp, ev dağıtılarak gözaltına alındığını, evde ters kelepçe yapılarak Vatan Caddesi'nde bulunan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne getirildiğini aktardı. 3 gün boyunca gözaltında kaldıktan sonra savcılık tarafından adli kontrol talebiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilen Gayıp, yurtdışı çıkış yasağı adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

■ 8 Ekim 2020 tarihinde Şırnak'ın Güçlükönak ilçesinde haber takibi yaptığı sırada Mezopotamya Ajansı muhabiri **Zeynep Durgut**, gözaltına alındı. Jandarma karakolunda ifade işlemlerinin ardından görüntüleri silinen Durgut, sağlık raporu için Güçlükönak Devlet Hastanesi'ne götürüldü. Alınan sağlık raporunun ardından Durgut serbest bırakıldı. İfade verme işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

■ 8 Ekim 2020 tarihinde İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in basın danışmanı ve Yeniçağ gazetesi yazarı **Murat İde**, 2015'te yazdığı bir yazı nedeniyle Giresun'da kaldığı otelde gözaltına alındı. İde hakkında bu yazıya ilişkin 2018'de dava açıldığı öğrenildi. İde, ifadesinin alınmasının ardından serbest bırakıldı.

■ 14 Ekim 2020 tarihinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG), İbni Sina Hastanesi önünde "7. ayında COVID-19" raporunu açıkladığı sırada bir polis memuru, amirinin talimatı üzerine basın açıklamasını çeken Anayurt gazetesi muhabiri gazeteci **Demet Aran**'ın üzerine yürüdü, kamerasına fiziksel müdahalede bulunarak görüntü almasına engel oldu. Gazeteci olduğunu belirtmesine rağmen Aran gözaltına alındı ve ters kelepçe yapıldı. Aran, bir süre sonra serbest bırakıldı ancak haber çekimi yapılan telefonuna el konuldu. Ayrıca ters kelepçe uygulanarak hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alınmaya çalışılan Demet Aran'ın vücudunda yaralanmalar meydana geldi.

■ 25 Ekim 2020'de Kadıköy'de yapılmak istenen bir basın açıklamasına polis müdahalesi sırasında haber takibi yapan Dokuz8 Haber muhabiri **Fatoş Erdoğan**, darp edilerek gözaltına alındı. Polis, Erdoğan'ı gözaltı aracına götürdükten sonra serbest bıraktı.

■ 10 Kasım 2020 tarihinde Tele 1 televizyonu dış haberler editörü, gazeteci-yazar **Çağlar Tekin**, bir duruşma için geldiği adliyede gözaltına alındı. Tekin, ifadesi alınıp serbest bırakıldıktan sonra Twitter hesabından gözaltı gerekçesini, "AA'nın Suriye'de IŞİD militanlarının TSK araçlarını kullandığına ilişkin önce yayımlayıp ardından kaldırdığı haberini paylaşmak" olarak aktardı.

■ 10 Kasım 2020'de Ankara'nın Çankaya ilçesi Mahmut Esat Bozkurt Caddesi üzerinde gözaltına alınan Yeni Yaşam gazetesi çalışanı **Hamdullah Bayram**, tutanak tutulmasının ardından serbest bırakıldı. "Sizi de gazetenize de biliyoruz. Sizi de, gazetenizi de, ajansınızı da yakacağız" diyerek tehdit ettiği iddia edilen polisler, hakkında "polise mukavemet" gerekçesiyle tutanak tutuktan sonra Bayram'ı serbest bıraktı.

■ 24 Kasım 2020 tarihinde Mezopotamya Ajansı Van muhabiri **Dindar Karataş**, evine düzenlenen polis baskınıyla gözaltına alındı. Evinde arama yapılan Karataş'ın telefonuna ve fotoğraf makinesinde bulunan hafıza kartına el konuldu, ayrıca evde bulunanlar yere yatırıldı. Öte yandan Karataş'ın çalışma yeri olduğu gerekçesiyle ajansın Van bürosuna da polis baskını düzenlendiği ve büroda arama yapıldığı bildirildi. Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında Karataş, Van'dan Erzurum'a götürüldü ve dosyaya gizlilik kararı getirildi. Karataş, 26 Kasım 2020 tarihinde emniyetteki ifade işlemlerinin ardından adliyeye çıkarıldı. Yapılan savcılık sorgusunda haber kaynaklarıyla yaptığı telefon görüşmeleri ve yaptığı kimi haberler sorulan Karataş, "terör örgütü üyesi olmak" suçlamasıyla sevk edildiği mahkemece tutuklandı.

■ 9 Kasım 2020 tarihinde gazeteci **Cihan Ölmez**'in, Şırnak'taki evine yapılan polis baskınıyla gözaltına alındığı duyuruldu. Ölmez'in evinin kapısının polis tarafından kırıldığı ve sürüklenerek gözaltına alındığı belirtildi. İfade alımı sonrasında 12 Kasım 2020'de serbest bırakıldı.

■ 20 Kasım 2020 tarihinde Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı bir soruşturma kapsamında 75 kişiyle birlikte, JinNews Kürtçe haber editörü ve Pen üyesi **Roza Metina**, sabah 07.30'da gözaltına alındı. Metina, 23 Kasım'da ifade işlemlerinin ardından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ 26 Kasım 2020'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında, gazeteciler **Davut Uçar** ve **Kesire Önel** gözaltına alındı. "Silahlı terör örgütü üyesi olmak" iddiasıyla hakkında yakalama kararı çıkarıldığı öğrenilen gazeteci Davut Uçar, 29 Kasım 2020 tarihinde ifadesinin ardından, adli kontrol şartı ile serbest bırakıldı. Kesire Önel, ise altı gün gözaltında kaldıktan sonra 2 Aralık 2020 tarihinde adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ 27 Kasım 2020 tarihinde Mezopotamya Ajansı'nın stajyer muhabiri **Hakan Yalçın**, Ankara'daki evine düzenlenen polis baskısıyla gözaltına alındı. Polisler, Yalçın'ın evinde uzun süre arama yaptıktan sonra bilgisayarına el koydu. "Terör örgütü üyesi olmak" iddiasıyla gözaltına alınan Yalçın, İl Emniyet Müdürlüğüne götürüldü. Yalçın, ifade verdikten sonra 30 Kasım 2020 tarihinde adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ 3 Aralık 2020 tarihinde iki Rus gazeteci gözaltına alındı. İstanbul'da bulunan İnsansız Hava Aracı (İHA) AR-GE Merkezi'nin bulunduğu alanı "izinsiz bir şekilde görüntüledikleri" ve "akreditasyonsuz" oldukları ileri sürülen Rusya merkezli NTV kanalı muhabiri **Alexei Petrouchko** ve kameramanı **Ivan Malychkin**e gözaltına alındı. Rus NTV kanalı ise gazetecilerin Türkiye'de hazırlanan yeni yıl programı için gönderdiklerini açıklamıştı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde dört gün gözaltında tutulan muhabirler, İstanbul Savcılığı'na çıkarıldıktan sonra 7 Aralık 2020 tarihinde serbest bırakıldılar.

■ 10 Aralık 2020'de ücretleri ödenmeyen Atlas Global çalışanlarının İstanbul'da ETS Genel Müdürlüğü önünde düzenledikleri eylemi takip eden Medyascope muhabiri **Ufuk Çeri**, polis müdahalesi sırasında protestocularla birlikte gözaltına alındı. Çeri, savcılıkta verdiği ifadenin ardından serbest bırakıldı.

■ 17 Aralık 2020'de Mezopotamya Ajansı muhabirlerinin içinde bulunduğu aracı Cizre'de durduran polis, ajans muhabiri **Zeynep Durgut**'u gözaltına aldı. Durgut hakkında, Osman Şiban ve Servet Turgut'un helikopterden atılması iddialarıyla ilgili yürütülen bir soruşturma kapsamında gözaltı kararı olduğu ifade edildi. "Örgüt üyeliği" gerekçesiyle tutuklama istemiyle Van 2. Sulh Ceza Hakimliği'ne sevk edilen Durgut'a fotoğraf makinesinde yer alan hafıza kartındaki Özgür Kadın Hareketi (TJA) etkinliğine ait haber fotoğrafları soruldu. Kimi televizyon programlarındaki haber aktarımlarının sorulduğu ifade verilen Durgut, 22 Aralık 2020 tarihinde ifadesinin ardından, yurtdışı yasağı konularak adli kontrolle serbest bırakıldı.

■ Mezopotamya Ajansı İstanbul muhabiri **Mehmet Aslan**, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturma kapsamında 5 Ocak 2021 günü İstanbul'daki evinde gözaltına alındı. Aslan'ın evinde yaklaşık bir buçuk saat süren polis aramasında, gazetecinin dijital materyalleri ile çok sayıda dergi ve kitaba el konuldu. Yapılan aramanın ardından ters kelepçelenerek gözaltına alınan Aslan, İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. 8 Ocak 2021 tarihinde Antalya Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği tarafından "Örgüt üyesi olmak" iddiasıyla tutuklandı.

■ 5 Ocak 2021'de Ankara Sakarya Caddesinde bulunan Çankaya Belediyesi önünde yapılan "Gülistan Doku Nerede?" eylemi için haber takibi yapan Jinnews muhabirleri **Habibe Eren** ve **Öznur Değer** gözaltına alındı. Darp edilerek gözaltına alınan kadın gazeteciler farklı hastanelere götürülerek sağlık

kontrolünden geçirildi. Sincan Devlet Hastanesi'ne götürülen kadınlara polis eşliğinde sağlık kontrolü yapılmak istendi. Duruma tepki gösteren kadınlar muayene olmayı reddetti. Kadın gazeteciler emniyet ifadelerinin ardından serbest bırakıldı ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanuna muhalefet gerekçesiyle gözaltına alındıkları bildirildi

■ 14 Ocak 2021 tarihinde İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturma kapsamında Etkin Haber Ajansı (ETHA) Muhabiri **Pınar Gayıp**, İstanbul'daki evine yapılan baskında gözaltına alındı. Gayıp, 18 Ocak 2021 tarihinde ev hapsi şeklinde adli kontrol uygulanarak serbest bırakıldı.

■ 4 Şubat 2021 tarihinde Mezopotamya Ajansı muhabiri **Rojin Altay** ve Özgür Gelecek Gazetesi muhabiri **Taylan Öztaş**, Kadıköy'de Birleşik Mücadele Güçleri (BMG) kuruluş deklarasyonu basın açıklamasını takip ettikleri sırada polislerce gözaltına alındı. Altay ertesi gün savcılık ifadesinin ardından serbest bırakılırken Öztaş, 4 gün boyunca gözaltında kaldı. 9 Şubat 2021 tarihinde Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından alınan Öztaş ifadesinin ardından toplantı ve gösteri yürüyüşlerine silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama suçlaması ile tutuklamaya sevk edildi ve adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

■ 8 Şubat 2021 tarihinde Evrensel gazetesi yazarı **Ayşen Şahin**, gece 22 sularında evine gelen polislerce gözaltına alındı. Şahin, götürüldüğü İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde ifadesi alındıktan sonra aynı gece serbest bırakıldı. Şahin'e "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek" suçlaması yöneltildi.

■ 8 Şubat 2021 tarihinde Korkusuz gazetesi yazarı **Ahmet Takan**, 10 polis tarafından gözaltına alındı. Takan hakkında Türkiye'nin IMF ile görüştüğüne dair yazdığı yazı nedeniyle BDDK şikâyetiyle açılan ve Bakırköy 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam eden davada yakalama kararı çıkarıldığı, ancak kararın tebliğ edilmediği öğrenildi. Takan, Ankara Adliyesi'nde çıkarıldığı nöbetçi mahkeme tarafından ifadesi alınarak serbest bırakıldı.

■ 12 Şubat 2021 tarihinde Melih Bulu'nun, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanmasının ardından gerçekleştirilen protesto gösterilerini takip eden Bursa Muhalif sorumlu yazı işleri müdürü ve aynı zamanda ÇGD Bursa Şubesi Başkan Yardımcısı **Ozan Kaplanoğlu**, muhabirler **Nur Derya** ve **Gökay Küpeli** Bursa'da gözaltına alındı. Bursa Muhalif'in yaptığı habere göre gözaltına alınırken darp edilen Kaplanoğlu'nun omzu çıktı. Gazeteciler, emniyet ifadeleri ardından 14 Şubat 2021'de serbest bırakıldı.

■ 6 Mart 2021 tarihinde fotomuhabiri **Şener Yılmaz Aslan**, 8 Mart Kadın Platformu'nun Kadıköy Beşiktaş İskelesi'nde gerçekleştirdiği "Büyük Kadın Buluşması" eylemini takip ederken polis tarafından tokatlandı ve ters kelepçelenerek gözaltına alındı. Aslan, Vatan Caddesi'ndeki İstanbul Emniyet Mü-

dürlüğü'ne götürüldü ve uzun süre avukatlarıyla görüştürülmedi. 7 Mart 2020 tarihinde tutuklama istemiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilen Aslan, adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

■ 10 Mart 2021 tarihinde gazeteci **Zekeriya Güzüpek**, Diyarbakır'dan Van'a giderken Siirt'in Baykan ilçesine bağlı Veysel Karani Beldesi'nde yol kontrolünde gözaltına alındı. Hakkında yakalama kararı bulunduğu gerekçesiyle gözaltına alınan Güzüpek, alınan ifadesinin ardından serbest bırakıldı.

■ 16 Mart 2021 tarihinde gazeteci-yazar **Enver Aysever**, Twitter'da paylaştığı bir karikatür nedeniyle açılmış olan bir soruşturmayla ilgili olarak gözaltına alındı. Aysever, ifadesinin alınmasının ardından aynı gün içinde serbest bırakıldı.

■ 25 Mart 2021 tarihinde gazeteci, yazar ve belgeselci **Ruhi Karadağ**, Londra'dan İstanbul'a gelirken gözaltına alındı. Karadağ'ın, "Yaralı Yonca" kitabı gerekçesiyle "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla açılan soruşturma kapsamında gözaltına alındığı öğrenildi. Emniyet işlemleri tamamlanan Karadağ, çıkarıldığı savcılık tarafından 26 Mart 2021'de yurtdışı çıkış yasağı şartıyla serbest bırakıldı.

■ 26 Mart 2021'de gözaltındaki Boğaziçi Üniversitesi öğrencisine destek için Çağlayan'da bulunan İstanbul Adliyesi önünde bir araya gelen Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine polis müdahalesinde yaşananları takip eden Artı Gerçek muhabiri **Yağmur Kaya** darp edilerek gözaltına alındı. 13 saat gözaltında kalan Kaya, ifade alınmasının ardından serbest bırakıldı.

■ 20 Mart 2021 tarihinde Fransız gazeteci **Sylv Mercadier**, Diyarbakır'daki Newroz'u takip etmek için geldiği İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nda gözaltına alındı. Twitter hesabından gözaltına alındığını duyuran Mercadier, havalimanında 2 saat boyunca sorgulandığını yazdı. Sınır Tanımayan Gazeteciler (RFS), Türkiye'ye girişine izin verilmeyen gazeteci Mercadier'in, Paris uçağına bindirilerek sınır dışı edildiğini duyurdu. Mercadier'e iletilen Kabul Edilmeyen Yolcu Bilgi Formu'nda, sınır dışı edilmesine, "Türkiye'ye girişi sakıncalı görülmesi" gerekçe gösterildiği bildirildi.

B. İfadeye Çağrılan Gazeteciler

■ 1 Nisan 2020 tarihinde Mezopotamya Ajansı Mardin muhabiri **Ahmet Kanbal** hakkında, Mardin Devlet Hastanesi'nde testleri pozitif çıkan üç çocuk ile testleri negatif yedi çocuğun aynı üniteye karantinaya alındığı iddiasına ilişkin haberi nedeniyle "halkı kin ve düşmanlığa sevk etme ve tehdit" iddiasıyla soruşturma açıldı. Soruşturma, suçun unsurlarından biri olan tehdit unsurunun bulunmaması nedeniyle takipsizlik kararıyla sonuçlandı.

■ 7 Nisan 2020 tarihinde gazeteci **Mustafa Hoş**, suikast kurbanı Mesut Mevlevi'nin ölümünden önceki röportajından alıntı yaptığı için Özdemir Bayraktar ve damadı Selçuk Bayraktar'ın şikâyeti üzerine İstanbul Cumhuriyet

Basın Savcılığı'na ifadeye çağrıldı. Hoş, "Son röportajında Bayraktar için çalıştığını söylüyordu. Ben bunu anlattım. Hepsi bu. Muhatapları aslında Mesut Mevlevi. Ne suçlamam var ne başka bir şey. Ama öyle bir senaryo yazmışlar ki benim anlattıklarımla ve gerçeklerle hiç alakası yok" dedi.

■ Van'da serbest gazetecilik yapan **Oktay Candemir** 2020 nisan ayında üç ayrı soruşturma kapsamında ifade verdi. Bunlardan ilki "Çaldıran'da yetersiz karantina" başlıklı haberi nedeniyle başlatılan, halk arasında korku ve panik yaratmak iddialı soruşturmaydı. Diğeri "Güvenlik soruşturması ile işten çıkarılan ve bir daha iş bulamayan genç intihar etti" haberi ve son olarak Twitter'da İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun istifa tartışmaları sonrası yazdığı mesaj nedeniyle açılan soruşturmalar. Candemir üç soruşturmaya ilişkin olarak emniyette ifade verdi.

■ ÇGD Rize Şube Başkanı ve rizenabiz.com haber sitesi İmtiyaz Sahibi **Gençağa Karafazlı** ve site editörü **Doğan Can İlek**e "ÇAYKUR'da paket paket korona" başlıklı 11 Nisan 2020 tarihli haber nedeniyle soruşturma açıldı. Ayrıca habere erişim engeli getirildi. Rize Cumhuriyet Savcılığı, daha önce de "Umreden Rize'ye dönen 500 vatandaş karantina altına alınmadı" haberi nedeniyle Karafazlı hakkında "halka korku ve panik yaymak" gerekçesiyle soruşturma açmıştı.

■ 13 Nisan 2020 tarihli habere göre Mezopotamya Ajansı muhabiri **Ahmet Kanbal** hakkında, "Batacak olan gemiyi ilk önce fareler terk eder. Evrensel bir sözdür. Fareler gidince gemi de batar" paylaşımıyla ilgili İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya "kamu görevlisine hakaret" ve "devletin kurum ve organlarını aşağılama" gerekçesiyle soruşturma açıldı.

■ Can TV muhabiri **Faruk Siyahkoç** hakkında 2015 yılında yaptığı iddia edilen sosyal medya paylaşımları nedeniyle propaganda suçlamasıyla soruşturma başlatıldı. 16 Nisan 2020 tarihinde emniyette ifade veren Siyahkoç hakkında yeterli şüphe oluşmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı verildi.

■ 27 Nisan 2020 tarihinde İstanbul Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı, gazeteci **Zülal Koçer** hakkında takip ettiği "8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü" haberinin görüntülerini Twitter'da paylaştığı gerekçesiyle soruşturma açtı.

■ 5 Mayıs 2020 tarihinde yazar **Ragıp Zarakolu**'nun Evrensel ve Artı Gerçek'te yayımlanan "Makus Kaderden Kaçış Yok" başlıklı yazısı nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ile İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un suç duyurusu üzerine 7 Mayıs'ta Zarakolu hakkında "darbe mesajı vererek Anayasal düzeni hedef almak" suçlamasıyla soruşturma başlatıldı. Zarakolu yurtdışında olduğundan Evrensel gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **Fatih Polat** ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **Görkem Kınacı** ifade verdi.

■ 6 Mayıs 2020 tarihinde Tekirdağ'ın Saray ilçesi belediye başkanlığı tarafından Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamı ile ilgili sosyal

medyada yapılan paylaşım nedeniyle açılan soruşturmayı haberleştiren Saray gazetesi hakkında soruşturma başlatıldı. Gazetenin imtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü **Alper Karahan**, savcılıkta ifade verdi.

■ 5 Haziran 2020 tarihli habere göre Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, "Ayrımcılık virüs dinlemedi: Camiler dezenfekte edildi, cemevi ve kiliseler edilmedi" haberi nedeniyle gazeteci **Lezgin Akdeniz** hakkında soruşturma başlatıldı ve ifadeye çağrıldı.

■ 26 Haziran 2020 tarihli habere göre Adapazarı Akşam Haberleri gazetesi, "Medya güzellikleri yansıtmıyor" diyen Adalet ve Kalkınma Partisi Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz'a yanıt olarak 'İyi ki varsın!' manşetiyle çıkmış, gazetenin birinci sayfasındaki tüm haberler Ali İhsan Yavuz'a ithafen ironi ile yazılmıştı. Ali İhsan Yavuz'u hicveden gazetenin imtiyaz sahibi, yazı işleri müdürü **Sedat Balta** ve haber müdürü **İsmail Erken** "Görevi başındaki kamu görevlisine hakaret ve iftira" iddiasıyla ifade verdi.

■ 26 Haziran 2020 tarihli habere göre Aydın Nazilli'de gazeteciler **Veysel Karahan** ve **M.Ali Cintosun**, CHP Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün şikayeti üzerine başlatılan soruşturma kapsamında ifade verdi.

■ 29 Haziran 2020 tarihinde Mezopotamya Ajansı İstanbul muhabiri **Sadiye Eser** hakkında, 2019 yılında yaptığı "Öcalan'ın İmralı'daki 20 yılı" röportajı gerekçesiyle soruşturma açıldı. Eser, Yeni Yaşam'ı kaynak göstererek kullandığı haber nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na ifade verdi.

■ Sözcü yazarı **Yılmaz Özdil** hakkında Meclis Başkanlığı'nın suç duyurusu üzerine, 4 Temmuz 2020'de kaleme aldığı "Baroların ne işi var Tbbm'de..." başlığıyla yayımlanan köşe yazısında TBMM kısaltmasındaki son 3 harfi küçük yazdığı için TCK'nın 301'inci maddesince "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılamak" suçu gerekçe gösterilerek soruşturma açıldı. Adalet Bakanlığı'ndan soruşturma izni bekleniyor.

■ 14 Temmuz 2020 tarihli habere göre Artı Gerçek haber sitesinin yazarı **Nurcan Kaya**'ya, sosyal medya hesabında paylaştıkları gerekçe gösterilerek "terör örgütü propagandası yapmak" suçlamasıyla soruşturma açıldı. Kaya, Twitter'dan yaptığı paylaşımında "Hakkımda örgüt propagandası suçlamasıyla soruşturma açılmış. Sosyal medya paylaşımlarımdan bir kokteyl hazırlamış emniyet. Cumartesi anneleri eylemine, Gezi anmasındaki polis şiddetine, Yiğit Aksakoğlu ile görüşme dair paylaşımlarım, profil fotolarım bile var dosyada" ifadelerini kullandı.

■ Sözcü gazetesi muhabiri **Can Özçelik**, 13 Şubat 2020 tarihinde yayımlanan "İşte FETÖ Borsası iddiasına konu olan köşk" başlıklı haberi nedeniyle hakkında açılan soruşturma kapsamında 14 Temmuz 2020 tarihinde ifade verdi. Özçelik, soruşturmanın işadamı Ahmet Taçyıldız'ın şikâyetinin ardından açıldığını söyledi.

■ Gazete Kadıköy yazı işleri müdürü **Semra Çelebi**, Onur Haftası yıldö-

nümünde LGBTİ+ bayrağını paylaşarak "Bayrakları bayrak yapan velev ki ibnelerdir" paylaşımı hakkında Kenan Kiran tarafından hedef gösterildi ve AKP Kadıköy İlçe Başkanı tarafından yapılan şikâyet üzerine TCK m. 301'den soruşturma başlatıldı. Çelebi, Temmuz 2020 tarihinde emniyete giderek ifade verdi. Çelebi hakkında paylaşımında Türk bayrağını kastettiğine ilişkin yeterli şüphe bulunmadığından takipsizlik kararı verildi.

■ 18 Temmuz 2020 tarihli habere göre Manisa'da yayın yapan Manisa Son Haber isimli internet sitesinin imtiyaz sahibi **Mustafa Temiz**, "çekmediği fotoğraf yüzünden 'bu haberi yapabilir' iddiasıyla Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadeye çağrıldığını" duyurdu.

■ 21 Temmuz 2020 tarihinde gazeteci **Emel Armutçu**, sosyal medya hesabından, hakkındaki soruşturma kapsamında ifade vermeye çağrıldığını, dizanteri hastalığı nedeniyle birkaç gün sonra ifade vermek istediğini olumsuz karşılandığını ve yakalama kararı çıkarmakla tehdit edildiğini duyurdu. Armutçu, 5 yıl önce yaptığı sosyal medya paylaşımları üzerinden ifade verdi.

■ 6 Ağustos 2020 tarihli habere göre Batman Cumhuriyet Başsavcılığı, Siirt'te İ.E. isimli kadına tecavüz ettiği, ölümüne neden olduğu iddia edilen uzman çavuş Musa Orhan'ın 374 ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldığını haberleştiren Jiyan Haber İmtiyaz Sahibi **İdris Yayla** hakkında "halkı kin ve düşmanlığa ve sevk etmek" suçlaması yaparak soruşturma başlattı. Yayla, "Batman'da uzman çavuşun bir kadına tecavüz edip 20 gün alıkoyduğu ortaya çıktı!", "Batman'da çocuğa tecavüz eden uzman çavuş gözaltına alındı", "Batman'da cinsel saldırıya uğrayan genç kadının intihara teşebbüs ettiği ileri sürüldü" haberleriyle suçlanarak, 4 Ağustos'ta Batman İl Emniyet Müdürlüğü'nden ifade verdi.

■ Gazeteci **Mehmet Erol**, ağustos ayında bir dönem basın danışmanı olarak çalıştığı Demokratik Bölgeler Partisi'nin (DBP) sosyal medya hesabından yapılan paylaşımlar gerekçe gösterilerek, ifadeye çağrıldı. Erol, aynı gerekçeyle yargılanmış ve beraat etmişti. Erol, avukatı eşliğinde verdiği ifadesinde paylaşımların kendisinin DBP'deki görevinden ayrıldıktan sonra yapıldığını belirttikten suçlamaları kabul etmedi.

■ 2 Eylül 2020 tarihinde Batman Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Cumhuriyet yazarı **İşıl Özgentürk** hakkında soruşturma başlatıldı. Gerekçenin Uzman Çavuş Musa Orhan'ın cinsel istismarı sonrası intihar ettiği iddia edilen İpek Er'den bahsettiği yazısındaki ifadeleri olduğu öğrenildi.

■ 4 Eylül 2020 tarihinde **OdaTV**, Akyazı Cumhuriyet Savcılığı'nın, Uşşaki tarikatının lideri Fatih Nurullah adıyla bilinen Eyyüp Fatih Şağban'ın 12 yaşındaki bir kız çocuğunu istismar ettiği iddiasına ilişkin haberler sebebiyle "gizliliği ihlal" gerekçesi ile haklarında soruşturma başlatıldığını duyurdu. OdaTV, Akyazı Sulh Ceza Hakimliği'nin de habere erişim engeli getirdiğini açıkladı.

■ 4 Eylül 2020 tarihli habere göre Şırnak Cizre Cumhuriyet Başsavcılığı, 2014 ile 2018 arasında yaptığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle “terör örgütü propagandası” suçlamasıyla Mezopotamya Ajansı muhabiri Gökhan **Altay** hakkında soruşturma başlattı. Altay’ın Diyarbakır Adliyesi’nden SEGBİS aracılığıyla ifadesi alındı.

■ 8 Eylül 2020 tarihli habere göre, Mardin’den fındık toplamak için Sakarya Karasu’ya giden mevsimlik tarım işçilerine yapılan saldırıyı Facebook hesabından paylaşan Adıyaman Gerger Fırat gazetesi Haber Müdürü **Özgür Boğatekin** hakkında soruşturma açıldı. Boğatekin konu hakkında ifade verdi.

■ 28 Eylül 2020 tarihinde **TELE1 TV Genel Yayın Yönetmeni ve BirGün köşe yazarı Merdan Yanardağ**, düşününden sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı ziyaret eden Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman ile ilgili haberler gerekçe gösterilerek başlatılan soruşturma kapsamında ifade verdi. Yanardağ hakkında, yurt dışına çıkış yasağı konuldu.

■ 2 Ekim 2020 tarihinde gazeteci **Ayşenur Arslan**, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Soruşturma Bürosu tarafından “şüpheli” sıfatıyla ifadesinin alınması için savcılığa çağırıldı.

■ 28 Ekim 2020 tarihinde Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Diyarbakır Baro Başkanı Cihan Aydın ile tartışması nedeniyle Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi Hakim’inin kimliğini içeren 53 baro yönetimi tarafından yapılan ortak açıklamayı haberleştirdiği için **Mezopotamya Ajansı** aleyhine, sorumlu yazı işleri ve imtiyaz sahibi hakkında soruşturma başlattı.

■ Gazeteci **Cengizhan Çelik**, 5 Kasım 2020 tarihinde sosyal medya hesabından ifadeye çağırıldığını duyurdu. Çelike emniyet ifadesinde bazı sosyal medya paylaşımları soruldu. Çelik, hakkındaki soruşturmanın, Serhat Albayrak hakkında yaptığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle Boğaziçi Küresel İlişkiler Merkezi’nin (Bosphorus Global) şikâyeti üzerine başlatıldığını açıkladı.

■ 10 Kasım 2020 tarihinde Nusaybin’de aralarında 2. Hudut Tabur Komutanı bir binbaşının da olduğu dokuz kişinin “göçmen kaçakçılığı” ve “rüşvet” suçlamasıyla tutuklanmasını haberleştiren gazeteci **Ahmet Kanbal**’a soruşturma açıldı.

■ Yeniçağ gazetesi yazarı **Murat Ağirel** hakkında, Yeni Şafak gazetesinin sahibi Nuri Albayrak’ın şikâyetiyle açılan “hakaret” davasından beraat ettiği hâlde “İstanbul Baronu” isimli aynı yazı nedeniyle 19 Kasım 2020 tarihinde İbrahim Karagül’ün şikâyeti üzerine yeni bir soruşturma açıldı. Ağirel, İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne ifadeye çağırıldı.

■ 31 Aralık 2020 tarihli habere göre OdaTV Genel Yayın Yönetmeni **Barış Pehlivan** ve OdaTV Haber Müdürü **Barış Terkoğlu** hakkında ortak kaleme aldıkları “Metastaz 2: Cendere” kitabı ve haberleri nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı bünyesinde 14 ayrı soruşturma açıldığı ortaya çıktı. Gazete-

ciler hakkında Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın da avukatlığını yürüten Ahmet Özel ile Mustafa Doğan İnal ve Antalya Savcısı Gürkan Kütük’ün suç duyurularında bulunduğu kaydedildi.

■ 5 Ocak 2021 tarihli habere göre, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı YouTube yayınında “Tayyip Erdoğan’ın artık seçimle bu ülkenin başından gitmesi bana pek mümkün görünmüyor” diyen **Can Ataklı** hakkında “Kardeşlik Derneği” tarafından “Halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek” iddiasıyla yapılan suç duyurusunun ardından soruşturma başlattı.

■ 6 Ocak 2021 tarihli habere göre, 21 Eylül 2020’de çıkan “ABD bankalarından suçlama” haberi nedeniyle Aktifbank’ın şikâyetiyle gazeteci **Pelin Ünker** ve DW müdürü **Peter Limbourg**’a soruşturma açıldı. Ünker’in, İstanbul Emniyeti Mali Suçlarla Mücadele Müdürlüğü’nde ifadesi alındı.

■ Mezopotamya Ajansı muhabiri **Ahmet Kanbal**’ın 2019 yılı mayıs ayında Urfa’nın Halfeti ilçesindeki bir ev baskınında aralarında çocukların da olduğu çok sayıda kişinin polisler tarafından darp edilip ellerinin arkadan kelepçelendiğine ilişkin haberleri sosyal medyada paylaşması gerekçesiyle açılan soruşturmada 28 Ocak 2021 tarihinde ikinci kez takipsizlik kararı verildi. Urfa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla başlatılan ve Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderilen soruşturmada 2020 yılında “kovuşturmaya yer yok” kararı verilmişti.

■ 16 Şubat 2021 tarihli habere göre Özgür Gündem Gazetesi İmtiyaz Sahibi **Kemal Sancılı** ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **İnan Kızılkaya** hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma açıldı. Gazeteye ait olmayan bir sosyal medya hesabının yaptığı paylaşımları gerekçe gösterilerek açılan soruşturma kapsamında gazeteciler hakkında gözaltı kararı çıkartıldığı öğrenildi. Kızılkaya, dün görülen Özgür Gündem ana davası sonrası hakkında gözaltı kararı olduğu belirtilerek savcılığa çıkarıldı. Söz konusu sosyal medya hesabının kendilerine ait olmadığını belirten Kızılkaya, ifade işlemlerinin ardından telefonuna el konularak serbest bırakıldı. Durumu öğrenen gazetenin imtiyaz sahibi Kemal Sancılı ise avukatı ile birlikte Çağlayan’da bulunan İstanbul Adliyesi’ne giderek ifade verdi.

■ 16 Şubat 2021 tarihinde Nevşehir Hacıbektaş ilçesi Karaburç ve Karaburna köyleri arasında işletilen bazalt ocağına karşı köylülerin verdiği mücadeleyi haberleştiren Evrensel muhabiri **Özer Akdemir** hakkında maden şirketi patronunun şikâyeti üzerine soruşturma açıldı. Aynı zamanda hemşerileri olan Akdemir’e köy sakinlerinden dayanışma açıklamaları yapıldı. Akdemir, şikâyetle ilişkin SEGBİS yoluyla Hacıbektaş Cumhuriyet Başsavcısına ifade verdi.

■ 1 Mart 2021 tarihinde BirGün gazetesinin Haber Müdürü **Uğur Şahin**, aralık ayında yayımlanan, üst düzey bir yargı mensubu olan eşinden şiddet gördüğü için şikâyetçi olan bir kadınla ilgili bilgilere ve bu yargı mensubu

hakkında yolsuzluk ve rüşvet iddialarına yer veren bağımsız İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın sosyal medya paylaşımını haberleştirdiği gerekçesiyle, savcı İrfan Fidan'ın şikâyetiyle ifade verdi. Şık'ın paylaşımlarında da, iddialara dayanılarak yapılan haberlerde de bir isim belirtilmemişti.

■ İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Cumhuriyet ve Olay TV eski muhabiri ve aynı zamanda Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şube Yöneticisi **Alican Uludağ** hakkında gazeteciler Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Murat Ağirel ve Hülya Kılınç'ın tutukluluk incelemesinin bu gazetecilerin haberi olmadan yapılmasını "hukuksuzluk" olarak eleştirmesini gerekçe göstererek, Uludağ için hakaret suçundan soruşturma başlattı. Uludağ, 5 Mart 2021 tarihinde ifade verdi.

■ Sözcü gazetesi yazarı **Yılmaz Özdil**'e, Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğretim üyesi Ebubekir Sifil'in kendisi hakkında yaptığı bir paylaşımına cevaben yazdığı "Yobazın tehdidi" başlıklı köşe yazısı nedeniyle "hakaret" ve "halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılama" iddiasıyla soruşturma açıldı. Özdil, Sifil'in şikâyeti üzerine açılan soruşturma kapsamında 10 Mart 2021 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Bürosu'na ifade verdi.

VII. YARGILAMALAR

Bu başlık altında incelenen yargılamalar, hâlihazırda ilk derece aşamasında devam eden, basına yansıyan veya Türkiye Gazeteciler Sendikası'na gelen başvurular üzerine derlenen yargılamalardır. Ancak bu yargılamaların buz dağının görünen ucu olduğunu, özellikle İstanbul dışında, yerelde devam eden çok sayıda dava bulunduğunu, fakat bunların basına yansımadığını tahmin ediyoruz. Öte yandan yargılamanın kanun yolu aşaması denilen istinaf, temyiz aşamalarıyla bir bütün olduğu düşünüldüğünde, yer verebildiğimiz katbekat fazlası yargılamanın devam ettiği kanaatindeyiz. Bu başlık altında ceza ve tazminat yargılamalarına ilişkin sayısal verilere yer verdikten sonra geçtiğimiz sene yayımlanan AİHM ve AYM kararlarına özet olarak değinilmiştir.

✓ Geride bıraktığımız bir yılda elimize ulaşan verilere göre en az **128 yargılamada 274 gazeteci yargılandı**. Bu yargılamaların **115'i ceza yargılaması** iken, **13'ü tazminat** talepli özel hukuk davasıdır.

✓ Yargılamalardan 69'u İstanbul'da; 17'si Diyarbakır'da; 7'si Van, 7'si Ankara, 4'ü İzmir'de görüldü. Adıyaman, Bodrum, Muş, Erzurum, Kars, Tekirdağ gibi çeşitli illerde çok sayıda yargılama yapıldı.

A. Ceza Yargılamaları

✓ Geçtiğimiz yıl görülen 115 ceza yargılamasında **226 yıl 8 ay 25 gün hapis cezası** kararı çıktı.

✓ **42 dava ise beraat** ile sonuçlandı.

✓ Toplam **13.780 TL adli para cezasına** hükmedildi.

*Ceza yargılamalarına, raporun hacmini artırmaması amacıyla ekte yer verilmiştir. Detaylı bilgiye **Tablo 8: Nisan 2020- Nisan 2021 Zaman Aralığında Gazetecilere Açılan Ceza Davaları ve Yargılama Süreçleri (EK-1)** başlığından ulaşabilirsiniz.*

B. Tazminat Yargılamaları

✓ Bu dönemde elimize ulaşan son bilgilere göre, **13 tazminat talepli yargılama** görüldü. Bu davalarda **9 gazeteci ve 2 gazete** yargılandı.

✓ Toplam **75 bin TL tazminata** hükmedilirken 3 tazminat davası ise reddedildi.

*Tazminat yargılamalarına raporun hacmini artırmaması amacıyla ekte yer verilmiştir. Detaylı bilgiye **Tablo 9: Nisan 2020- Nisan 2021 Zaman Aralığında Gazetecilere Açılan Tazminat Davaları ve Yargılama Süreçleri (EK-2)** başlığından ulaşabilirsiniz.*

C. AYM ve AİHM Yargılamaları

■ 9 Nisan 2020 tarihinde Oda TV Genel Yayın Yönetmeni **Barış Pehlivan** ile Sorumlu Haber Müdürü **Barış Terkoğlu**'nun 2011 yılında tutuklanmalarına ilişkin tutuklamanın hukuk aykırılığına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) bireysel başvuru kararı yayımlandı. Karara göre Hükümet dostane çözüm yoluna gitmek istediğini bildirdi ancak başvuru bu teklifi reddetti. AİHM ise **hükümetin tutuklamanın hukuk aykırılığını bizzat kabul ettiği gerekçesiyle** tek taraflı deklarasyonuna kabulüne karar vererek her bir başvuru için **450 Euro tazminata** mahkûm etti.

■ AİHM, 15 Eylül 2020 tarihinde yayımlanan **Ragıp Zarakolu v. Türkiye** başvurusunda, Ekim 2011-Nisan 2012 arasında tutuklanan başvuru sahibinin tutuklanmasının keyfi olduğuna **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ve ifade basın özgürlüğünün ihlali** olduğuna karar verdi. Mahkeme, Türkiye'nin yaklaşık 5 ay tutuklu yargılanmış olan Zarakolu'na **6 bin 500 euro tazminat** ödemesi gerektiğine karar verdi. Karara hakim Saadet Yüksel muhalefet şerhi yazdı.

■ 9 Ekim 2020 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanan Enis Berberoğlu bireysel başvuru kararı ile AYM, 4 Haziran 2018 genel seçiminde CHP İstanbul Milletvekili olan Enis Berberoğlu'nun Anayasa'dan kaynaklanan dokunulmazlığına rağmen Cumhuriyet gazetesinde 2015 yılında yayımlanan MİT tırları haberleri nedeniyle ceza almasını ve cezaevinde tutulmasını Berberoğlu'nun **seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı ile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine** oybirliğiyle karar verdi.

■ AYM, hukuka aykırı olduğu iddia edilen **sendika.org** sitesindeki içeriklerin çıkarılmasının değil, tümüyle ve 61 defa sitenin erişime engellenmesi hakkında verilen 8 ayrı mahkeme kararında müdahâlenin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığı, gecikmesinde sakınca bulunan bir hâlin ortaya konulmadığını, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu konusunda ilgili ve yeterli gerekçe sunulmadığından bahisle 04 Kasım 2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan kararda **ifade ve basın özgürlüğünün ihlaline ve yeniden yargılama yapılmasına** karar verdi.

■ 10 Kasım 2020 tarihinde yayımlanan kararla AİHM, **Sabuncu ve diğerleri v. Türkiye kararı** ile başvuru Cumhuriyet gazetesi eski yönetici ve yazarlarıyla ilgili, **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakları ile ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine** karar verdi. 2016 yılında örgüt üyesi olmamakla beraber örgüt adına suç işlemek iddiasıyla gözaltına alınan başvuru sahipleri hakkında gözaltı kararlarının makul şüpheye dayanmadığı bu nedenle tutuklamanın hukuk aykırı olduğu sonucuna varan AİHM, başvuru sahipleri **Murat Sabuncu, Turhan Günay, Akın Atalay, Önder Çelik, Kadri Gürsel, Hakan Karasinir, Musa Kart, Güray Tekin Öz ve Bülent Utku**'ya ayrı ayrı **16 bin euro** manevi tazminat ödenmesini karar verdi. Karara hakim Saadet Yüksel muhalefet şerhi yazdı.

■ Van'da iki yurttaşın gözaltında işkenceye uğradığı haberini yapmalarının ardından tutuklanan gazeteci **Cemil Uğur ve Şehriban Abi** adına olumsuz sağlık koşulları nedeniyle tedbiren tahliye edilmelerine yönelik yapılan başvuruda AYM, 20 Kasım 2020 tarihinde tutuklu gazetecilerin sağlık hizmetlerine erişim imkânına sahip olduğu, ceza infaz kurumunda tutulmasının yaşamına ya da maddi ve manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike oluşturduğuna dair bilgi ya da bulgunun olmadığı gerekçesiyle **tedbir talebinin reddine** karar verdi. Esas hakkındaki başvuruda ise henüz karar çıkmadı.

■ 24 Kasım 2020 tarihinde yayımlanan **Ahmet Şık v. Türkiye (no.2)** kararında, yaptığı haber ve röportajları nedeniyle 2016 yılında ikinci kez tutuklanan gazeteci Ahmet Şık'ın, **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakları ile ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine** ve **16 bin euro** manevi tazminat hükmetti. Karara Hakim Saadet Yüksel muhalefet şerhi yazdı.

■ Taraf gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **Ahmet Altan**'ın 3 yıla yakındır süren tutukluluk hâlinin sona ererek tahliyesinin ardından 2019 yılında savcılık itirazıyla yeniden tutuklanması karar verilmişti. Altan ikinci tutuklamanın hukuka uygun olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasıyla AYM'ye bireysel başvuruda bulundu. AYM, 2 Aralık 2020 tarihli kararıyla Anayasa'nın 19. maddesinin mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi olarak değerlendirilerek başvurunun **kabul edilemez** olduğuna karar verdi.

■ AYM, **Estetik Yayıncılık A.Ş. (2)** bireysel başvuru kararında, Basın İlan Kurumu (BİK) tarafından Korkusuz gazetesine verilen bir günlük ilan kesme cezasının ifade ve basın özgürlüğünün ihlali olduğuna karar verdi. Başvuru konusu olayda, gazetede yayımlanan "Milletin Parasını Böyle Çarçur Ediyorlar!" başlıklı yazı nedeniyle BİK tarafından 31/3/2017 tarihli Yönetim Kurulu kararıyla başvuru sahibi hakkında resmî ilan ve reklamlarının iki gün süre ile kesilmesine, ancak gazetenin resmî ilan ve reklam yayımlama hakkı bulunmadığından verilen cezanın şimdilik uygulanmamasına karar verilmişti. Yerel mahkeme, gazetenin BİK kararına itirazını reddetmişti. AYM kararında başvuru sahibine savunma ve delillerini sunma imkânı tanınmadığı, resen de herhangi bir araştırma yapılmadığından bahisle, BİK'in maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen bu kararı dayanak alarak ilave hiçbir değerlendirme yapmaksızın otomatik olarak cezalandırma gerekçesi yaptığı, BİK kararına itirazı inceleyen derece mahkemesinin de bu kararla ilgili bir değerlendirmede bulunmaksızın itirazın reddine karar verdiği gerekçesiyle maddi bir yaptırıma maruz kalma endişesinin kişiler üzerinde kesintiye uğratici bir etkisi olduğundan ve sonunda kişinin bu etki altında ileride düşünce açıklamalarından veya basın faaliyetlerini yapmaktan imtina etme riski (caydırıcı etki) bulunduğundan bahisle, **ifade ve basın özgürlüğünün ihlaline ve yargılamanın yenilenmesine** karar verdi.

■ 19 Ocak 2021'de yayımlanan **Atilla Taş v. Türkiye** kararında AİHM, köşe yazarı **Atilla Taş**'in sosyal medya paylaşımları ve köşe yazılarıyla nedeniyle tutuklanmasını **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ve ifade ve basın özgürlüğü-nün ihlali olduğuna** karar verdi ve **12 bin 275 euro manevi tazminata** hükmetti.

■ 18 Şubat 2021 tarihli Resmi Gazete'de AYM'nin **Beyza Kural** bireysel başvurusu kararı yayımlandı. Beyza Kural, 2015 yılında YÖK'ün kuruluş yıldönümünü protesto etmek amacıyla İstanbul Fen Edebiyat Fakültesi'nde düzenlenen yürüyüşü gazeteci olarak takip ederken polisler tarafından çekim yapması engellenmiş, gazeteci olduğunu belirtmesine ve elinde basın mensubu olduğunu ispat eder kart tutmasına rağmen kendisinden ısrarla sarı basın kartı istenmişti. Kendisine yapılan müdahale sırasında gazeteci olduğunu yüksek sesle ifade etmesine karşın ters kelepçe takıldı ve bir polis memurunun *"Hiçbir şey eskisi gibi değil artık, bunu öğreteceğiz size"* sözlerine maruz kaldı. Yaklaşık dört dakika ters kelepçeli bir şekilde bekletildikten sonra gözaltına alınan göstericilerin konulduğu araçta yer kalmaması nedeniyle araçta bindirilemedi; kendisinin gazeteci olduğunu anlayan bir başka kolluk amiri tarafından serbest bırakıldı. Kural hakkında ceza soruşturması açılmadığına AYM kararında değinildi. Beyza Kural, olay anında kamerası ile çekim yapmış ve bunu da dosyaya sunmuştu. Ters kelepçeleme nedeniyle bileğinde oluşan kızamık ve kolunda oluşan hassasiyete ilişkin darp raporu da aldı. Bu delillerle polisler hakkında şikayetçi oldu, ancak suçun yasal unsurları oluşmadığı gerekçesiyle soruşturma takipsizlikle sonuçlandı. En nihayetinde AYM, üzerinde ayırt edilmesine sağlayacak aksesuarları ve sarı basın kartı olmayan Beyza Kural'ı basın mensubu olarak kabul etti. Başvurucunun sürekli olarak basın mensubu olduğunu dile getirmesine karşın şüpheli polislerin zor kullanmalarını gerektirecek somut bir neden takipsizlik kararında ortaya konulmadığı için insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele oluşturan eylemlere yönelik olarak sorumluların belirlenmesi ve gerekiyorsa cezalandırılması yönünde etkili bir ceza soruşturması yürütülmediği sonucuna vararak **kötü muamele yasağının ihlal edildiği** sonucuna varıldı. Bununla beraber ısrarla basın mensubu olduğunu söylemesi, elinde mesleğini ispat eden bir kart taşıdığı için ve kamu makamlar tarafından gazeteci değil gösterici olduğuna benzer polis müdahalesini haklı gösterecek bir iddia sunulmadığı için **ifade ve basın hürriyetinin ihlal edildiğine** karar verildi ve **15.000 TL manevi tazminata** hükmedildi.

■ AYM'nin **Hakan Aygün bireysel başvuru kararı** 23 Şubat 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Gazeteci Aygün geçtiğimiz yıl Erdoğan'ın pandemi nedeniyle başlattığı başış kampanyasıyla ilgili özetle "Ey IBAN edenler" içerikli paylaşımlar yapmış ve ardından sabaha karşı, teknesinde gözaltına alınmıştı. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan tutuklanan Aygün yaklaşık bir ay sonra tahliye edilmişti. Aygün tarafından tutuklamanın hukuk aykırılığına ilişkin AYM'ye yapılan bireysel başvuru neticesinde tutuklama

kararında kuvvetli suç şüphesi ortaya konulmadığından bahisle **kişi özgürlüğü ve güvenliğinin ihlal** edildiğine karar verilerek **40.000 TL tazminata** hükmedildi. Ayrıca Aygün bireysel başvuruda tutuklama kararının korkutma ve düşüncelerinden dolayı yıldırma amacıyla alındığını iddia etmiş ise de mahkeme bu iddianın temelini olmadığını belirtti.

■ 18 Mart 2021 tarihli Resmi Gazete'de Özgürlükçü Demokrasi gazetesinin imtiyaz sahibi **İhsan Yaşar** ve editörü **Mehmet Ali Çelebi**'nin tutuklanmasıyla ilgili bireysel başvuru kararı yayımlandı. Kararda AYM, çözüm süreci sonrası 6-8 Ekim olayları veya Hendek Olayları olarak bilinen dönemde gazetede yapılan haberler ve atılan başlıkları inceleyerek terör örgütü propagandası yapma ve örgüt üyeliği suçlarından tutuklanmasının kuvvetli suç şüphesine dayandığına, suçların ağırlığı nedeniyle kaçma şüphesinin var olduğuna karar verdi. Sadece yapılan haberlere dayalı olarak verilen tutuklama kararının kanuni, meşru ve ölçülü olduğuna karar veren AYM, **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edilmediğine ve bu nedenle ifade özgürlüğü hakkının da ihlal edilmediğine** karar verdi. Yaklaşık bir buçuk yıl kadar tutuklu kalan başvuru sahiplerinin makul süreyi aşan tutukluluğunun hukuka aykırı olduğu iddiaları ise tazminat konusu olabileceği gerekçesiyle başvuru yollarının tüketilmediğine karar verilerek reddedildi.

VIII. GAZETECİLERE YÖNELİK SALDIRILAR

Türkiye'nin sert siyasi iklimi içerisinde gazetecilere yönelik her geçen gün artan saldırılar, gazetecilerin ciddi güvenlik kaygıları yaşamalarına yol açmaktadır. Hedef gösterilen, ölümlerle tehdit edilen gazetecilerin oranında ciddi artışlar yaşanmıştır. Bu sözlü ve yazılı saldırıların yanında fiziksel saldırıların sayısı da dikkat çekici şekilde yükselmiştir. Gazeteciler evleri önünde, haber takibi sırasında, sokak ortasında silahlı saldırılara maruz kalmış veya linç girişimlerine uğramıştır. Ancak planlı şekilde yapıldığı açık olan bu saldırıların failleri gerekli cezaları almamıştır. Bu başlıkta öncelikle son bir yılda gazetecilere yönelik fiziksel ve sözlü saldırılar sayısal verilerle aktarılacak, devamında ise cezasızlığa sürüklenen faili meçhul gazeteci cinayetlerine dair devam eden yargılamalar hakkında bilgiler aktarılacaktır.

A. Fiziksel Saldırılar

- ✓ Son bir yılda 44 gazeteci fiziksel saldırıya uğradı. Bir cemiyet aracı kundaklandı, bir medya kurumuna silahlı saldırı gerçekleşti. Bu saldırıların 10'u silahla gerçekleşti. Bu saldırılar neticesinde bir gazeteci hayatını kaybetti.
- ✓ Saldırıya uğrayan gazetecilerin 26'sı ulusal, 12'si ise yerel medyada çalışıyor.
- ✓ Saldırıya uğrayan gazetecilerin 22'si muhabir, 6'sı imtiyaz sahibi, 3'ü köşe yazarı, 3'ü programcı, 3'ü ise il temsilcisi.
- ✓ Saldırılarından 31'i haber takibi sırasında, 6'sı konutlarında, 5'i ise sokak ortasında gerçekleşti.

Son bir yılda gerçekleşen fiziki saldırılar şöyledir:

■ 1 Nisan 2020 tarihinde Hürriyet gazetesi Akdeniz muhabiri **Ceren Deniz**, haber için gittiği Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde güvenlik görevlisinin saldırısına uğradı. Ceren Deniz hastanede gerekli bilgileri alıp fotoğraf çektikten sonra hastane çıkışında özel güvenlik tarafından durduruldu. Deniz fotoğraf makinesini isteyen güvenlik görevlisine itiraz etti. Fotoğraf makinesini almak için Denize fiziki temasta bulunan güvenlik çalışanı, "Koronavirüs var, temas etmeyin" uyarılarını hiçe sayarak makineyi almaya çalıştı. Ceren Deniz'in yardım istemesi üzerine hastane önüne üç güvenlik çalışanı ile iki jandarma personeli geldi. Ceren Deniz'in etrafını saran güvenlikçiler makineyi almakta ısrar etti. Bu sırada hastanenin basın danışmanını arayan Deniz, telefonun sesini açtı. Güvenlikçiler basın danışmanının, "Ceren Deniz bizim iznimizle fotoğraf çekiyor" uyarılarına da kulak asmadı. Çıkan arbedede gazeteci Ceren Deniz'in çantası yırtıldı.

■ 9 Nisan 2020 tarihinde İzmir'in Menemen ilçesinde yolsuzluk iddiaları

haberleriyle gündemdeki Çağrı Haber gazetesinin imtiyaz sahibi **Ulvi Tanrıverdi**, saat 21.00'de alışveriş yaptığı esnada fiziki saldırıya uğradı. Tanrıverdi'yi darp eden D.E. gözaltına alındı. Belediyeden yapılan açıklamada, "Tanrıverdi'yi darp eden kişi, gerek sosyal medyada vermiş olduğu beyanlarında, gerekse de emniyette verdiği ifadesinde, darp olayını gerçekleştirme sebebinin Çağrı Radyo'da dine, inanca yönelik saygısız sözlerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Başkanımız Aksoy'un olayın tarafı ve azmettiricisi olarak hedef gösterilmesi kabul edilemez" denildi. Tanrıverdi, "Belediye başkanına azmettirici demedim, sosyal medya üzerinden hedef gösterildiğimi söyledim. Başıma bir şey gelirse bunun tek sorumlusu Aksoy'dur dedim" ifadelerini kullandı.

■ 20 Nisan 2020 tarihinde İzmit'te günlük yayımlanan **Ses Kocaeli**'nin binasına saat 05.00 sularında silahlı saldırı düzenlendi. Ses Kocaeli'nin açıklamasında, "Bu çirkin ve küstah saldırının faillerinin bir an önce ortaya çıkmasını ve ucu kime dokunursa dokunsun olayın aydınlatılmasını Kocaeli polisinden bekliyoruz" denildi.

■ 13 Nisan 2020 tarihinde Ankara Numune Hastanesi önünde yapılan açıklamayı takip eden iki gazeteci, polis tarafından fiziksel müdahaleye maruz kaldı ve "Hadi çek de görelim, sizinle sonra hesaplaşacağız" sözleriyle tehdit edildi.

■ 20 Mayıs 2020 tarihinde İstanbul Sultangazi'de yolun ortasına inşa edilmiş binayı haberleştirdikleri sırada Show Haber ekibi saldırıya uğradı. Binayı yapan müteahhit, ekibe saldırarak hakaretler yağdırıp muhabir **Uğur Alaattinoğlu**'nu "Senin gibi 100 tane leşim var" diyerek tehdit etti. Muhabir Alaattinoğlu ve kameraman **Uğurcan İncegöl**, müteahhitten şikâyetçi oldu.

■ İstanbul Sultanbeyli'de saldırıya uğrayan **Show Haber** ekibi, 27 Mayıs 2020 tarihinde bu kez Büyükçekmece Mimaroba'da çekim yaparken saldırıya uğradı. Haber ekibi, hayvanlar için bırakılmış kutuları ve mamalarını atan kişileri görüntüledikleri sırada bu kişilerin saldırısına uğradı.

■ 14 Haziran 2020 tarihinde İhlas Haber Ajansı (İHA) Adana bürosu muhabirleri **Umutcan İşledici** ve **Elif Ayşenur Bay**, küçük kızlarını darp eden bir aileyi haberleştirmek için gittikleri olay yerinde aile tarafından darp edildi ve fotoğraf makineleri kırıldı. Olay yerindeki güvenlik kamerası kaydında ise gazetecilere saldırı anında olay yerinde olan polislerin saldırganlara engel olmadığı görüldü.

■ 11 Haziran 2020 Batman'da yerel bir gazetede köşe yazarlığı yapan gazeteci **Hayrettin Önen**, evine giderken bıçaklı ve silahlı saldırıya uğradı. Ayağından yaralanan Önen sağlık ekiplerince Batman Bölge Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Saldırıyla ilgili O.Ö. ve S.Ö. adlı kişiler gözaltına alındı.

■ Avukatlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un, Meclis Genel Kurulu'nda görüşüldüğü günlerde baro başkanları Atatürk Bulvarı TBMM Çankaya Kapısı önünde oturma eylemi yaptı. Emniyet tarafından 3

Temmuz 2020 tarihinde, oturma eyleminin yapıldığı alana yalnızca parlamento kartı olan gazetecilerin girişine izin verildi. Basın kartı olan muhabirler de dâhil birçok gazetecinin eylemi izlemesi engellendi. Eylem alanına girmek isteyen Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şube Yöneticisi ve Artı TV Ankara Temsilcisi olan gazeteci **Sibel Hürtaş** basın mensubu olduğunu defalarca belirtmesine rağmen gözaltına alındı, zorla polis otosuna bindirildi ve darp edildi. Polis otosunda polis memurları tarafından boğazı sıkıldı, nefessiz bırakılmak istendi ve “öl, öl, öl, adi iğrenç kadın öl, ölmeni istiyorum,” “Seni öldürmek istiyorum” diye hakaret ve tehdide maruz kaldı. Yaklaşık 6 saat boyunca Kavaklıdere Polis Merkezinde alıkonulan Hürtaş’ın işkence ve kötü muameleden şikâyetçi olması üzerine gözaltında olmadığı, ancak hakkında Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’na muhalefet ve “Sosyal Mesafe İzolasyon Kurallarına Uymaktan” dolayı idari para cezası kesildiği bildirildi ve Hürtaş serbest bırakıldı.

■ 18 Temmuz 2020 tarihinde Yurttahaber’in sahibi gazeteci **Gökhan Balcı**, İstanbul’da silahlı saldırıdan yara almadan kurtuldu. Balcı, “Emniyet’in olay yeri incelemesine göre saldırı planlanmış, önceden belirledikleri adresimde iki üç saat beklemişler. Bugün valiliğe giderek koruma talebinde bulundum. Haberler nedeniyle tehdit edenler direkt silahla önümü keserek canıma ve malıma kastetmeye çalıştılar. Bu arkadaşlar öncesinde sosyal medyadan bana çeşitli tehditlerde bulunuyorlardı. Yazıp yazıp siliyorlardı. Görüntü alamadığım için şikâyetçi olamadım. Ben tekliflerini kabul etmediğim için, haberimi yayımladığım için bugün de bu saldırıya maruz kaldım” dedi.

■ 13 Ağustos 2020 tarihinde Kanal D muhabiri **İbrahim Konar** ve kameraman **Volkan Kamber**, Şişli Okmeydanı’ndaki İstanbul Bilişim Şirketi’nden şikâyetçi olan vatandaşların sorunlarını haberleştirirken saldırıya uğradı.

■ 21 Ağustos 2020 tarihinde Karacabey Yörem İmtiyaz Sahibi **Şaban Önen**’in, AKP’li Belediye Başkanı Ali Özkan’ın yakınlarıncı belediye otoparkında saldırıya uğradığı iddia edildi. Önen olay sonrası Karacabey Devlet Hastanesi’nde müşahede altına alındı. Otopark işletmecisi Serkan A.’nın “Sen belediye başkanı olan dayım hakkında nasıl yazarsın” diyerek Önen’e saldırdığı kaydedildi. Önen, “Gazetecilik yaptığımız süre içerisinde gün geldi seçilmişlerin hoşuna gitmeyen haberlerini yayımladığımız için hakkımız olan ilanlarımız kesilerek cezalandırıldık, gün geldi kendini bilmez dalkavukların kendi sosyal paylaşımlarında adi, yalancı gibi hakaret içeren sözlerine maruz kaldık” tepkisini gösterdi.

■ 24 Ağustos 2020 tarihinde Ordu’nun Ünye ilçesinde “Haber Ünye Portalı” adlı internet gazetesinin sahibi olan **Samet Girmeç**, iki kişi tarafından “Hilmi Güler aleyhinde neden yazılar yazıyorsun” diyerek dövüldü. Gazeteci Girmeç, kişiler hakkında “Kasten yaralama, tehdit, hakaret, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma” suçlarından şikâyetçi oldu.

■ 24 Ağustos 2020 tarihinde Dim Medya temsilcisi **Yakup Kocabaş**’ın evi sabaha karşı kurşunlandı. Kimliği belirsiz kişilerin ateşlediği silahtan çıkan 3 kurşun Kocabaş’ın ailesiyle yaşadığı eve isabet etti. Kocabaş, hastalıklı fidan ithaline ilişkin haberleri nedeniyle tehditler almıştı. Gazipaşa’daki bazı işyerlerinin kaçak pavyon olarak işletildiği, koronavirüs tedbirlerinin uygulanmadığı ve denetim yapılmadığı yönünde haberler kaleme almış, yine bu haberlerden dolayı tehditlere maruz kalmıştı.

■ 25 Ağustos 2020 tarihinde **Neşehir Gazeteciler Cemiyeti**’ne ait minibus cemiyet binası önünde kundaklandı. Aracı yaktığı belirtilen iki kişi gözaltına alındı.

■ 29 Ağustos 2020 tarihinde CHP İzmir Gençlik Kolları’nın düzenlediği kongrede iki grup arasında yaşanan tartışmayı görüntülemeye çalışan **altı gazeteci** saldırıya uğradı. Gazetecilerden **Oktay Güçtekin** ve **Tenzile Aşçı**, İzmir 100. Yıl Polis Merkezine başvurarak saldırganlardan şikâyetçi oldu. Muhabir Aşçı, “Linç girişimi oldu. Orada telefonum da gasp edildi. Bir başka arkadaşımızın başına sandalye fırlatıldı. Sadece basın mensubu olduğumuz ve işimizi yaptığımız için saldırıya uğradık” dedi. Güçtekin ise, “Bu olay bir siyasi partiye indirgemekten ziyade, basına karşı olan bir durum. Biz orada görevimizi yapıyoruz. Kimin kazandığı, kaybettiği bizi ilgilendirmesiz. Şiddete karşı durmamız lazım” diye konuştu.

■ 5 Eylül 2020 tarihinde Elazığ’da yayın yapan Haberkent gazetesinin genel yayın yönetmeni **Efrayım Gündem**, bir kişinin yumruklu saldırısına uğradı. Saldırının, Gündem’in aleyhine haberler yaptığı Elazığ Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları ve kardeşi Korkut Şerifoğulları tarafından azmettirildiği ve bu kişilerin Gündem’i daha önce de tehdit ettiği belirtildi.

■ 9 Eylül 2020 tarihinde Diyarbakır’da aile üyelerinden birine koronavirüs tanısı konulması üzerine evde karantinaya alınan kişilerin dışarıya çıkabilmek için evi ateşe vermeleri iddiasını haberleştiren İHA muhabiri **Murat Başal** ile DHA muhabiri **Emrah Kızıl**, bıçaklı saldırıya uğradı. Teraslı aile üyeleri, Başal’ın burnunu darp ederek, Kızıl’ın el ve vücudunun çeşitli yerlerini bıçakla yaraladı. Gazetecileri darp ettiği belirtilen şüpheliler, nöbetçi savcı talimatıyla serbest bırakıldı. Başal, “Ben ile Emrah Kızıl görüntü çekerken bir grubun bıçaklı saldırısına uğradık. Bize saldıran kişilerin koronavirüslü olduğunu ve hastaneden kaçtıklarını öğrendik. Bize saldırdılar ve darp ettiler. Yardıma koşan polis ve bekçilere de saldırdılar. Cihazlarımızı kırdılar” dedi. Kızıl ise, “Birisi gelip kameranın ekranını tuttu ve arbede yaşandı. Daha sonra Murat’ın yanına gittiler. Bu sırada bir kişi bana bıçak çekerek karnıma doğru salladı. Kendimi geriye çektim, bıçak kolumu çizdi. Ondan sonra bize önüne gelen saldırdı” diye konuştu.

■ 29 Eylül 2020 tarihinde Küresel Gazeteciler Konseyi (KGK) Aksaray İl Temsilcisi **Celil Acar**, Aksaray İHA muhabiri **Yasin Can**’ın 10 Çin vatandaşının

koronavirüs şüphesiyle tedaviye alınmasını takip ettiği sırada saldırıya uğradığını açıkladı.

■ 15 Ocak 2021 tarihinde KRT TV'de "Taşınmaz Hukuku" programı sunucusu avukat **Afşin Hatipoğlu**'na kimliği tespit edilemeyen kişilerce bir saldırı gerçekleştirildi. Hatipoğlu, saat 18.30'da evine girmek üzereyken maskeli üç kişinin üzerine saldırdığını belirterek "Şükürler olsun, sağlık durumum iyi, evimde dinleniyorum. Gerekli şikâyetleri yaptım, hukuki süreci takip ediyorum. Türkiye'de yaşadığımı hatırlatan saldırganların kimler olduğunu ise merak ediyorum" dedi.

■ 15 Ocak 2021 tarihinde Yeniçağ Ankara Temsilcisi **Orhan Uğuroğlu**, evi önünde dört kişi tarafından darp edildi. Saldırıya ilişkin Ankara Emniyet Müdürlüğü, "15 Ocak 2021 günü saat 14.00 sıralarında Yeniçağ yazarı Mehmet Orhan Uğuroğlu ikâmetinin önünde fiziki saldırıya uğramıştır. Ekiplerimizce yapılan çalışmalar neticesinde saldırıyı gerçekleştiren şahıslardan üçü yakalanarak gözaltına alınmıştır. Firari bir şahsın yakalanmasına yönelik çalışmalar devam etmekle birlikte konuyla ilgili tahkikat çok yönlü olarak sürdürülmektedir" açıklamasını yaptı. Gelecek Partisi Genel Başkan Yardımcısı Selçuk Özdağ'a saldıran kişilerle Uğuroğlu'na saldıran kişilerin aynı şahıslar olduğu iddia edildi. Uğuroğlu ifadesinde, saldırganların "MHP'den geliyoruz. MHP'yi eleştirme. Ülkücüler bunun hesabını sorar" dediğini söyledi.

■ 5 Ocak 2021'de Ankara Kadın Platformu'nun Gülistan Doku için yaptığı eylemi takip ettikleri sırada gözaltına alınan Jinnews sitesi muhabirleri **Habibe Eren** ve **Öznur Değer** polisçe darp edilerek gözaltına alındı.

■ 20 Ocak 2021 tarihinde Aksaray'da İlk Havadis imtiyaz sahibi ve Anadolu'nun Sesi Haber Koordinatörü **İzzet Tınmaz**, kendisine gelen bir haber ihbarını değerlendirmek üzere yola çıktığında aracını durduran iki kişi tarafından darp edildi. Tınmaz, aracını zorla durduran kişilerce "Gazetecilere uyuz oluruz" denilerek saldırıya uğradığını açıkladı. Olay yerinde 112 Acil Servis ekipleri tarafından ilk müdahalenin yapılması ardından Tınmaz, hastaneye kaldırıldı.

■ 20 Ocak 2021'de Aydın'da uyuşturucu satıcılığı suçundan tutuklanan bir kişiyi adliye önünde görüntüleyen gazeteciler **Kıymet Sarıyıldız** ve **Murat Uçkaç**, tutuklanan zanlının yakınları tarafından darp edildi. Gazeteciler olaydan sonra emniyete giderek saldırganlardan şikâyetçi oldu.

■ 23 Ocak 2021 tarihinde Rize Nabız Gazetesi Fındıklı Muhabiri ve Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) Rize Şube Üyesi **Ali Osman Ertaş**, Fındıklı ilçesindeki Çağlayan Deresi'nin denizle bulunduğu yerde, özel bir şirkete ait iş makinesi ve kamyonunun izinsiz çakıl aldığı iddiasını araştırırken önce saldırıya uğradı, ardından tehdit edildi.

■ 1 Nisan 2020 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi eylemlerine katıldıkları için tutuklu yargılanan arkadaşlarına destek için Kadıköy'de eylem yapmak iste-

yen öğrencilere polis müdahale etti. Eylemcilerden 35 kişiyi gözaltına alan polis, haber yapmak üzere olay yerinde bulunan Halk TV muhabiri Erdinç Yılmaz ve kameraman Umur Çilingir'e de iterek ve tekmeyle fiziksel müdahalede bulundu.

■ 2 Nisan 2020 tarihinde Boğaziçi protestolarının devamı olarak Kadıköy'de gerçekleşen eylemler sırasında polis tarafından gazetecilere yönelik yaygın göz yaşartıcı gazı kullanıldı. Gazeteci Elif Akgül'ü tartaklayarak gözaltına almaya çalışan polis, Halk TV muhabiri Erdinç Yılmaz ve kameraman Murat Erkmen ile Kazım Kızılı plastik mermiyle hedef aldı.

■ 4 Şubat 2021'de KRT TV'de "Kent ve Yaşam" programını hazırlayıp sunan **Osman Gündü**, Kartal'daki ofisinin önünde saldırıya uğradı. KRT TV'nin aktardığı bilgilere göre saldırı, Gündü akşam saatlerinde İstanbul Kartal'daki ofisinden çıkıp aracına bindiği sırada gerçekleşti. Gündü hastaneye kaldırıldı.

■ 16 Şubat 2021 tarihinde Bursa'da 58 yaşındaki gazeteci **Ferruh Varanoğlu** kimliği belirsiz bir kişinin silahlı saldırısına uğradı.

■ 8 Mart 2021 tarihinde gazeteci **Levent Gültekin**, İstanbul Bakırköy'de bulunan Halk TV binası önünde 25 kişilik bir grubun saldırısına uğradı. Parmakları kırılan Gültekin'e saldırıya ilişkin Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adli soruşturma başlatıldı. Soruşturma kapsamında üç kişi gözaltına alındı. İki saldırgan tutuklanırken 18 yaşından küçük şüphelilerden birisi adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

■ 16 Mart 2021 tarihinde Bursa Orhangazi'de radyo programcısı **Hazım Özsü**, programını beğenmediğini söyleyen bir kişi tarafından öldürüldü.

B. Sözlü Saldırıları

Geçtiğimiz yıl 23 gazeteci sözlü olarak tehdit edildi. Ayrıca 2 kurum tehdit edildi. Gazeteciler ve kurumlar sosyal medya başta olmak üzere politikacılar tarafından yapılan açıklamalarla ve hedef haline geldi ve tehdit edildiler.

■ 16 Mayıs 2020 tarihinde gazeteci **Nevşin Mengü**'ye Twitter üzerinden elmeru_baba adlı kullanıcı tarafından 'Darbeye yeltenirlerse Nevşin benim' şeklinde hakaret edildi. Mengü, kullanıcı hakkında "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma" ve "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik" gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu.

■ 4 Haziran 2020'de Zonguldak Elmas TV Haber Müdürü **Seyfi Boyraz**, Zonguldak Kozlu Belediye Başkanı Ali Bektaş'ın üç yeğenini belediyede işe almasına ilişkin haberi yüzünden kendisini tehdit ettiğini bildirdi.

■ 14 Ağustos 2020 tarihinde Karar gazetesi köşe yazarı **Ahmet Taşgetiren**, MHP Genel Başkanı Danışmanı Yıldırım Çiçek tarafından tehdit edildi. Çiçek, Taşgetiren'i şu ifadelerle hedef gösterdi: "Serok Ahmet'in peşinde koş-

manın misyonunu yerine getiriyorsun bunu anlıyoruz da sen yine de MHP'ye bulaşma. Ülkücüler daha kendilerine ettiğin hakaretleri, attığın iftiraları unutmadı. Sakalını teker teker yolarlar bizden söylemesi. Biz seni Google ihtiyacı olmadan tanıyoruz, biliyoruz Ahmet Taşgetiren. Hadi 'Karar' kıldığınız ihanetlerinizde debelenmeye devam edin."

■ 26 Ağustos 2020 tarihinde Evrensel gazetesi Diyarbakır muhabiri **Cengiz Anıl Bölükbaşı**, sokak ortasında önünün kesilerek alıkonulduğunu ve ajanlık teklifinde bulunulduğunu açıkladı. Konu hakkında suç duyurusunda bulunuldu.

■ 1 Eylül 2020 tarihinde gazeteci **Şirin Payzın**, MHP MYK üyesi Selami Şişman tarafından Twitter üzerinde tehdit edildi. Şişman, Şirin Payzın'ın kendisi gibi gazeteci olan babası Nizam Payzın'ın ölüm ilanının fotoğrafını paylaşarak "Bülbül yuvasının, kapana kısılmış, suyun öbür yakasının köksüz, laımcıları, Türk vatanında yaptıklarınız, yapacaklarınız için anlayacağınız dilden THE END ,Türk'ün kökleri sizleri sardıkça kuduracaksınız, nefes alamayacaksınız." ifadeleriyle tehditte bulundu. Şişman'ın tehdit mesajını sosyal medya hesabından paylaşan Payzın, şunları yazdı: "MHP MYK üyesiymiş öyle yazıyor profilinde. Bana attığı mesaj. Babamın vefat ilanını kullanmış... Bir de beni tehdit ediyor... Şimdi bunu dava etsem bu ahlaksıza pirim vermiş olacağım... Bu arada not: Korkmuyorum ! İstedüğün kadar tehdit et!"

■ 11 Kasım 2020 tarihinde MA muhabiri **Emrullah Acar** ve Yeni Yaşam çalışanı **Hamdullah Bayram**, Ankara'da polis olduğunu iddia eden kişilerce önleri kesilip taciz, tehdit ve ajanlık suçlaması dayatmasıyla karşılaştıklarını duyurdu.

■ 20 Aralık 2020 tarihinde Halk TV sunucusu **Özlem Gürses**, 4 Aralık'ta Türkiye'den Çin'e uğurlanan ancak Maltepe İstasyonu'ndan bakım amaçlı geri döndüğü öne sürülen ticaret treni hakkında yayımlanan haber nedeniyle taciz mesajları aldığını açıkladı.

■ Geçtiğimiz yıl çeşitli tarihlerde @jitem_Turkey" kullanıcı adlı "jitemci" isimli Twitter hesabı; "@jitem.turkeyy" kullanıcı adlı "KodAdım:-YEŞİL" isimli Instagram hesabı ve "@jitemci.turkeyy" kullanıcı adı "KOD ADIM: YEŞİL" adlı Instagram hesabı kullanıcısı/kullanıcıları, gazeteci **Hayri Demir, Burcu Karakaş, Altan Sancar, Fırat Topal, Gökçer Tahincioğlu, İbrahim Varlı**yı ölümlü tehdit etti. Şüpheli hesap gazetecilere, "Şewbaş hewal ölüm seni bulacak Jitem" şeklinde bir mesaj ile "JİTEM" in kurucusu olduğu belirtilen Arif Doğan'a ait 'GİZLİ' ibareli bir görev kimlik kartı görseli, cansız ve parçalanmış bedenlerin bulunduğu bir fotoğraf ve Şırnak'ta 2015'te zırhlı aracın arkasına bağlanıp sürüklenerek öldürülen Hacı Lokman Birlik'in videosu ile uzun namlulu silah görseli paylaşarak tehdit etti. Konu hakkında tehdit edilen gazetecilerin yanında Tür-

kiye Gazeteciler Sendikası da suç duyurusunda bulundu. Bunun üzerine şüpheli hesap Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın Twitter profilinin ekran görüntüsünü sabit gönderi olarak paylaşarak "Suç duyurusuna bulundu bu itleri züre kabilesine göstersen onlar bile PKK der #jitem" şeklinde paylaşım yaptı.

■ 4 Ocak 2021 tarihinde, 17 yıllık eşini darp edip boşanmaması için sosyal medyada silahlı fotoğraf gönderen bir kişi, eşinin haberini yapan Cumhuriyet gazetesi muhabiri **Zehra Özdilek**'i tehdit etti.

■ 9 Ocak 2021'de MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Twitter hesabından yaptığı paylaşımda, Karar gazetesinde yazan gazeteciler **Elif Çakır, Yıldırım Oğur ve Taha Akyol**'u hedef yaptı.

■ 1 Şubat 2021 tarihinde Eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin tutuklanmasını eleştiren gazeteci **Nevşin Mengü**yü Twitter üzerinden paylaştığı "Sana öyle bir illüstrasyon yaparım ki, ömür boyu unutamazsın" sözleriyle tehdit etti.

■ 31 Mart 2021 tarihinde internetten yayın yapan **Toplumsal Gazetesi**, Celik Murat adlı hesaptan ulaşan bir ses kaydı ile tehdit edildi. Ses kaydında "Oğlum bıkmadınız mı lan, böyle milleti ayağa kaldırmaya devlete karşı? Bıkmadınız mı lan? Hepinizin kafasına sıkılmak mı lazım lan?" diye başlayan ses kaydı ağır hakaret ve küfürlerle devam ediyor. Bunun ardından erişimi engelleyen şahıs, kendisine neden böyle bir şey yaptığı sorulduğunda "Tespit ettiysen ne oldu. Adam olun lan, iki kez ikaz olmaz. İkincide bu olur" diyerek bomba emojisi paylaştı. Olaya ilişkin suç duyurusunda bulunuldu

■ MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, 31 Mart 2021 tarihinde sosyal medya hesabında gazeteci **Necdet Saraç, Şaban Sevinç, Orhan Bursalı ve Sevilay Yılman**'ı hedef gösterdi. Bu kişilerin televizyon ekranlarında "CHP'nin sözcülüğünü yaptıklarını" öne süren Bahçeli, "seçim kulisi yapan ücretli tetikçiler" olduklarını iddia etti.

C. Gazeteci Cinayetleri

1- HRANT DİNK CİNAYETİ

10 yılı aşkın süredir devam eden Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in cinayetine ilişkin olarak devam eden yargılamalardan aralarında Oğün Samast, Erhan Tuncel ve Yasin Hayal'in sanık olarak bulunduğu dokuz kişi hakkında 17 Temmuz 2019'da hüküm açıklandı. Cinayetin azmettiricilerinden Erhan Tuncel, 99 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Hayal'e 7 yıl 6 ay, Dink'i öldürme suçundan hükümlü olan Samast'a ise 2 yıl 6 ay hapis cezası verildi.

Kamu görevlilerinin yargılandığı davada ise 26 Mart 2021 tarihinde İstanbul

14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hüküm açıklandı. 77 sanıklı davada Fetullah Gülen, Zekeriya Öz, Ekrem Dumanlı, Ahmet İlhan Güler, Metin Canbay, Yunus Yazar, Faruk Mercan, Adem Yavuz Arslan ile Halil İbrahim Koca toplam 12 kişinin dosyası savunmaları alınamadığı için tefrik edildi. Toplamda 37 beraat, 27 mahkûmiyet çıktı. 4 sanığa müebbet, 2 sanığa ise ağırlaştırılmış müebbet verildi. Tutuklu 6 sanığın tutukluluğunun devamına karar verildi. Mahkeme, tetikçi ve azmettiriciler Zeynel Abidin Yavuz, Erhan Tuncel, Yasin Hayal, Ersin Yolcu, Ahmet İskender, Tuncay Uzundal ve Oğün Samast hakkında 'FETÖ'ye üye olmak suçlamasıyla suç duyurusunda bulunulmasına hükmetti.

Dink ailesi "yargılamanın bizi de kamuoyunu da ikna etmesi mümkün değil" dedi. Aile avukatlarından Hakan Bakırcıoğlu ise cinayete giden sürecin etkili bir şekilde soruşturulmadığını, aynı mahkeme tarafından eksik inceleme ile 2012 yılında verilen kararın Yargıtay tarafından 2013 yılında bozulduğunu belirtti. Bakırcıoğlu, Hrant Dink cinayetini tam olarak açığa çıkarmayan, cinayette sorumluluğu olan birçok kişinin beraatı ile sonuçlanan ve sorumlular hakkında hüküm kurmayan bu kararın da bozulacağını, karara itiraz edeceklerini duyurdu.

2- CEMAL KAŞIKÇI CİNAYETİ

Gazeteci Cemal Kaşıkçı'nın, evlilik belgesini almak üzere 2 Ekim 2018'de gittiği Suudi Arabistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu'nda öldürülmesi olayı ile ilgili yürütülen soruşturma tamamlandı ve şüpheliler hakkında kamu davası açıldı. Toplamda 26 firari sanıkla İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden yargılamada Kaşıkçı'nın nişanlısı Hatice Cengiz müşteki olarak ifade verirken, eski AKP'li Milletvekili ve Genel Başkan Yardımcısı Yasin Aktay ile 7 konsolosluk çalışanı tanık olarak dinlendi. Cemal Kaşıkçı'nın arkadaşı olan tanıklardan Mısırlı Ayman Nour mahkemeye gelerek ifade verdi. Mahkeme, "suçtan doğrudan zarar görmediği" gerekçesiyle Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün (RSF) müdahillik başvurusunu reddetti. Yargılama devam ediyor.

3- MUSA ANTER CİNAYETİ

Musa Anter Cinayeti Davası, Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmeye devam etti. Dosya, JİTEM Ana Davası ve Ayten Öztürk'e işkence edilmesine ilişkin davalarla birleştirildi. Tanık dinleme işlemleri devam eden yargılamanın 7 Nisan 2021 tarihinde görülen son duruşmasında avukat Selim Okçuoğlu, dosyanın zaman aşımına uğramaması için acilen diğer dosyalardan ayrılması gerektiğini söyledi. Ancak mahkeme talebi reddederek duruşmayı 7 Temmuz 2021'e erteledi.

4- UMUT DAVASI

Gazeteciler Uğur Mumcu, Ahmet Taner Kışlalı ile akademisyen Bahriye Üçok ve hukukçu Muammer Aksoy'un 90'lı yıllarda öldürülmesini kapsayan

Tevhid Selam Kudüs Ordusu terör örgütünün Türkiye ayağına yönelik Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden 'Umut Davası'nda 8 Aralık 2020 tarihinde karar çıktı. Yargılanan beş sanıktan Selahattin Eş, Ali Akbulut ve Aydın Koral'ın beraatına karar verildi. Firari sanıklar Ahmet Cansız ile bombacı olduğu iddia edilen Oğuz Demir hakkındaki sonradan birleşen dosya ise fiili ve hukuki irtibat bulunamadığından yeniden ayrıldı. Ayrılan bu dosyadaki yargılamaya 5 Mayıs 2021 tarihinde devam edilecek.

5- YELDANA KAHARMAN'IN ŞÜPHELİ ÖLÜMÜ

Elazığ'da yayın yapan Kanal 23'te "Maksat Gezmek" programının sunucusu ve Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi Kırgız asıllı Yeldana Kaharman, 29 Mart 2019'da evinde şüpheli şekilde ölü bulunmuştu. İntihar olarak kayıtlara geçen ölüme dair eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın oğlu AKP Elazığ Milletvekili Tolga Ağar tarafından cinsel saldırıda bulunulduğu iddiası geçtiğimiz yıl da aydınlatılmadı. Ancak Yelda Kaharman'ın ölümü hakkında yapılan haber ve içeriklere erişim engeli getirildi.

IX. İNTERNET BASININA YÖNELİK MÜDAHALELER

A. Erişim Engelleme ve İçerikten Çıkarma Kararları

Geçtiğimiz yıl internette yayımlanan pek çok haber içeriği hakkında erişim engelleme kararı verildi. Bu kararların bir kısmı belli haberler üzerine verilirken internet haber sitelerinin tamamen kapatıldığı pek çok karara da imza atıldı. Ayrıca 5651 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle içerikten çıkarılan pek çok haber içeriği de oldu. Bunların yanında kamu yararı taşıyan haberlere ilişkin erişim engelleme kararlarında unutulma hakkı gerekçesine yer verilmesi de bu yılın önemli gelişmeleri arasında yer aldı.

Son bir yılda en az,

- ✓ 62 haber sitesine erişimin engellenmesine,
- ✓ 1411 haber içeriğine erişimin engellenmesine,
- ✓ 13 haberin içerikten çıkarılmasına,
- ✓ 129 haber içeriğine "unutulma hakkı" gerekçesiyle erişim engellenmesine karar verilmiştir.
- ✓ Alınan kararların detaylarına bakacak olursak,

■ **17 Nisan 2020** - Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde kiraladığı araziye kaçak yapı yaptırdığına ilişkin Cumhuriyet'in "Boğaz'da Kaçak Var" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **20 Nisan 2020** - Independent Türkçe dâhil Birleşik Krallık, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri merkezli 18 site için erişim engelleme kararı alındı.

■ **3 Mayıs 2020** - Independent Türkçe'nin üçüncü alan adı indyturkish.com'a erişim engeli kararı alındı.

■ **18 Mayıs 2020** - Bursa Şehir gazetesinin, eski Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik ile ilgili yaptığı "Faruk Çelik'e zor sorular!" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **3 Haziran 2020** - Tele1'in Bilal Erdoğan'ın kurucu, Esra Albayrak'ın yönetici olduğu TÜRGEV'e Başkentgaz tarafından 30 milyon lira değerinde bağış yapılmasına ilişkin haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **4 Haziran 2020** - Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde kiraladığı araziye kaçak yapı yaptırdığına ilişkin sol.org.tr'deki habere erişim engeli kararı verildi.

■ **17 Haziran 2020** - Gazeteci Can Dünder'in yayın yönetmenliğini yaptığı,

Almanya merkezli Özgürüz Radyo ve ozguruz20.org Türkiye'de erişim engeli kararı alındı.

■ **17 Haziran 2020** - Cumhuriyet'in Gaziantep Şehitkamil Belediyesi ile ilgili yaptığı "Şehitkamil Belediyesi'nde bir yıllık ihale: Akaryakıtta 22 milyon 979 bin" ve "AKP'li belediye, encümen onaylaması gereken kararı başkan adına ve-kil imza ile uyguladı" haberlerine erişim engeli kararı çıkarıldı.

■ **17 Haziran 2020**- Eski Samsun, hâlihazırda Diyarbakır Başsavcısı olan Ahmet Yavuz'un talebiyle samsunetikhaber.com'da yayımlanan "Samsun'da Üst Düzey Bir Yargı Mensubu 1,5 Milyonluk Yazlık Mı Yaptırdı"; "FETÖ Borsası Haberine Hırsızlık Masası Harekete Geçti" ve "AK Partili Başkana 37.5 Milyonluk Şantaj" başlıklı yazılara erişim engeli getirildi. Ayrıca 24.06.2020 tarihinde www.samsunetikhaber.net; 26.06.2020 www.samsunetikhaber1.com; 01.07.2020 tarihinde www.samsunetikhaber2.com erişime engellendi.

■ **18 Haziran 2020** - Serpil Yılmaz'ın kaleme aldığı "COVID-19 'Destek' TIR'ından 200 milyon dolarlık hesap çıktı" haberine erişim engellendi. Bu erişim engeli kararını haber yapan T24, Medyadar ve dokuz8haber'in haberlerine de erişim engellendi..

■ **22 Haziran 2020** - Oba Makarna Sanayi Ticaret A.Ş.'nin fabrikasında çalışan işçilerde koronavirüs görülmesine ilişkin Evrensel, Sözcü, DHA, diken.com.tr, Habertürk, Milli Gazete, Gaziantep Haber, Sol Haber Portalı, İleri Haber, Gazete Karınca, dokuz8haber, Antep Son Nokta, Gaziantep Detay Gazetesi, Ege'de Son Söz, Çukurova Manşet, Gaziantep Pusula ve Nizip Gazeteciler Cemiyeti'nin Twitter, Facebook ve Instagram hesaplarında yer alan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **24 Haziran 2020** - Artı Gerçek'te yayımlanan "Mesai saati dışında çalışmayı reddeden öğretmene gözaltı," Evrensel'de yer alan "Türk PDR-Der'den gözaltına alınan meslektaşları için tepki" ve Ekşi Sözlük'te yer alan "5 Kasım 2018 Manisa'da gözaltına alınan öğretmen" içeriğinin de aralarında bulunduğu 46 içeriğe erişime engeli kararı çıkarıldı.

■ **24 Haziran 2020**- halktv.com.tr'de yer alan "Akademisyen Dilekmen ders notlarında aile içi cinsel istismarda çocuğu suçladı" haberi hakkında erişim engeli kararı verildi.

■ **24 Haziran 2020**- solhaberportalı'nda yer alan "İşçinin maaşını ödemedi ama AKP toplantısına yüzbinlerce lira ödedi" haberine erişim engeli getirildi.

■ **25 Haziran 2020** - Cumhuriyet'in "Menzilcilerin imaj değiştirme stratejisi", BirGün'in "Menzilciler istedi, AKP'li vekil teklif verdi: isim değiştiriyorlar", Sözcü'nün "Menzil Üniversitesi isim değiştiriyor", Halk TV'deki "Menzil tarikata bağlı üniversitenin adı değiştiriliyor", Evrensel'de yayımlanan "Hükümet Menzil Tarikatının prestiji için düzenleme hazırladı", AKP'li vekilden Menzil tarikati hamlesi: ismi değiştiriyorlar", gercekgundem.com.tr'de yer alan, "Menzil-

ciler istedi, AKP'li vekil teklif verdi: İsim değiştiriyorlar” ve Patronlar Dünyası'n-da yayımlanan “Menzil tarikatı imaj düzeltiyor: Torba tasarıda Menzil detayı!” haberlerine erişim engeli kararı çıktı.

■ **26 Haziran 2020** - Sözcü'nün “4 milyonluk ihbar” haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **8 Temmuz 2020** - Cumhuriyet'te yer alan “Hükûmet Konağı'na özel 'acil servis'” haberine erişim engellendi

■ **8 Temmuz 2020**- Milli Gazete'de yer alan “Çiftçi zarar ederken birileri köşeyi dönüyor”, “Yöneticiler Hisse Aldı mı?” ve “Soru Önergeleri Artık Haber Yapılamayacak” haberlerini erişime engeli kararı çıktı.

■ **8 Temmuz 2020**- halktvcomtr ve YouTube kanalında yer alan “Levent Gültekin Erdoğan'ın en yakın çevresinden aldığı bilgiyi paylaştı” haberine erişime engelli kararı verildi.

■ **9 Temmuz 2020**- halktvcomtr ve tele1comtr'de yer alan, “Terhislerinin gecikmesine tepki gösteren askerlere 'Cumhurbaşkanına hakaret davası'” haberlerine erişim engeli kararı alındı.

■ **9 Temmuz 2020**- Kırıkkale Valisi Orhan Çiftçi'nin sevgilisini ormanda darp ettiği ile ilgili cnnturkcomtr, trthaber.com, yeniakit.com.tr, cumhuriyet.com.tr, sozcu.com.tr ve gazeteduvar.com.tr'de yer alan haberleri erişim engeli kararı verildi.

■ **10 Temmuz 2020** - Milli Gazete ve Tarımdan Haber'de yer alan toplam 84 habere erişim engeli getirdi. Erişim engeli getirilen haberlerin çoğunun muhalefet partileri milletvekillerince TBMM'ye verilmiş soru önergeleriyle ilgiliydi.

■ **15 Temmuz 2020** - odatvcomtr, birgun.net, tele1.com.tr, t24.com.tr, dokuz8haber.net'te, Hazine'nin kasasının boşaldığı iddialarını içeren haberlerine erişim engelleme kararı çıktı.

■ **23 Temmuz 2020** - Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın “Kanal İstanbul” güzergâhında satın aldığı arazinin imar planında yapılan değişikliklerle tarla vasfından konut-ticaret alanına çevrilmesine ilişkin Cumhuriyet ve Gazete Manifesto'da yayımlanan haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **24 Temmuz 2020** - Tele 1 ABD Temsilcisi gazeteci Yılmaz Polat'ın ABD'deki Kingston Kardeşler'in dolandırıcılık, kara para aklama ve yolsuzluk davasıyla ilgili “ABD'den Türkiye'ye uzanan para aklama davası” ve “ABD Hazinesini dolandırma davası Türkiye'ye uzandı” haberlerine erişim engeli kararı verildi.

■ **25 Temmuz 2020** - Muş'ta evli olduğu Kazım Altınmakas'ın kardeşinin cinsel saldırısına uğrayan ve bunu şikâyet ettikten sonra kocası tarafından öldürülen Fatma Altınmakas'a ilişkin haber ve içeriğe Aile, Çalışma ve Sosyal

Hizmetler İl Müdürlüğü'nün isteği ile erişim engeli getirildi.

■ **26 Temmuz 2020** - sifrehaber.com Genel Yayın Yönetmeni Bülent Öztürk'ün Merkezefendi ilçesinin AKP'li eski belediye aşkanı Ahmet Kayhan'ın mahkemede verdiği ifadelerden derlediği köşe yazısına AKP'li Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan'ın talebiyle erişim engeli kararı çıktı.

■ **14 Ağustos 2020** - JinNews'e erişim engeli getirildi.

■ **20 Ağustos 2020** - Gerçek Gündem, KRT ve SoL Haber'de yayımlanan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) metro projesi için yurt dışından bulunduğu ve haczi kabil olmayan 565 milyon liralık krediye haciz uygulanması haberlerinin Met-Gün İnşaat Şirketi'nin başvurusuyla internetten tümüyle kaldırılması kararı verildi.

■ **2 Eylül 2020** - Kurban Bayramı'nın birinci gününde Erzincan'da mesire alanında mısır satarken belediye ekiplerince tezgahına el konulması üzerine seyyar satıcı 47 yaşındaki Yavuz Polat'ın kendisinin üzerine döktüğü benzini yakarak intihar etmesi olayına ilişkin Cumhuriyet, Sendika.org, Milli Gazete, Onedio, BirGün'deki haberlere erişimi engeli kararı getirildi.

■ **2 Eylül 2020**- Sendika.org yazarı, İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) Sözcüsü Murat Çakır'ın, Polat'ın intiharı üzerinden işçi intiharlarına odaklandığı “İşçi intiharları, direniş ve dayanışma” yazısıyla ilgili içeriğin kaldırılması kararı verildi.

■ **3 Eylül 2020** - Türk Tabipleri Birliği'nin (TTB)'nin Manisa'daki işçilerin koronavirüs salgınında çalışma koşullarını aktaran raporunu içeren 42 sitedeki habere Vestel Şirketi'nin talebiyle erişim engeli kararı alındı.

■ **4 Eylül 2020** - OdaTV'nin Akyazı Cumhuriyet Savcılığı'nın, Uşşaki tarikatının lideri Fatih Nurullah adıyla bilinen Eyyüp Fatih Şağban'ın 12 yaşındaki bir kız çocuğunu istismar ettiği haberine erişim engeli kararı getirildi.

■ **5 Eylül 2020** - Üsküdar'da okul yapılması şartıyla bağışlanan arazide, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın kurucusu olduğu Medipol Hastanesi'nin otoparkına izin verilmesiyle ilgili BirGün, Cumhuriyet ve Yeniçağ'daki haberlere erişim engeli getirildi.

■ **5 Eylül 2020** - TMSF'nin İstanbul Ataşehir'de sahip olduğu arsada yapılacak inşaat işini pazarlık usulüyle çıktığı ihaleyi 280,4 milyon liraya Bilal Erdoğan'ın Kartal İmam Hatip Lisesi'nden arkadaşı Aykut Emrah Polat'ın almasına ilişkin haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **9 Eylül 2020** - Afyonkarahisar Belediye Başkanı Mehmet Zeybek'in, Kültür Müdürü Emine Emel Sarlık'ı “Ot yolmakla” görevlendirmesiyle ilgili 11 Ağustos'ta Sözcü'de yayımlanan “AKP'li başkan, müdür ot yolmakla görevlendirdi” haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **14 Eylül 2020** - Sözcü, soL Haber Portalı ve İleri Haber'in Temmuz'da

yayımlanan AKP eski milletvekili Salih Fırat ve akrabalarıyla ilgili dolandırıcılık iddiası haberlerine erişim engeli kararı alındı.

■ **16 Eylül 2020** - a3haber.com'un 13 Eylül'de Serdar Öztürk imzalı yayımladığı haberde "Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi'ne rektör atanan Nükhet Hotar'ın dikkat çeken gayrimenkul varlığıyla ilgili bilgiler" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **17 Eylül 2020** - tele1.com ve dokuz8haber'de yayımlanan Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Mengücek Gazi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ndeki koronavirüs vakaları artışıyla ilgili haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **17 Eylül 2020**- Cumhuriyet'in 10 Eylül tarihli Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü'nün koronavirüs test kiti satın aldığı RTA Laboratuvarları Şirketinin Yönetim Kurulu Başkanı Murat Güler'in yaptığı manipülatif işlemlerden dolayı "borsa yasaklısı" ve CEO Enes Perçin'in ise AKP il yöneticisi olmasıyla ilgili habere erişim engeli kararı verildi.

■ **25 Eylül 2020** - Yeni Yaşam'ın internet sitesine erişim engeli getirildi.

■ **25 Eylül 2020** - 12 Eylül'de Cumhuriyet, Halk TV ve OdaTV'de, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şükrü Beydemir hakkında yer alan haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **28 Eylül 2020** - Yargıtay üyesi Ömer Faruk Aydın'ın talebi üzerine gazeteci Gökçer Tahincioğlu imzalı T24'te yer alan "Yargıtay üyesine soruşturma" haberine erişim engeli getirilmesine dair habere erişim engeli kararı verildi.

■ **28 Eylül 2020**- FETÖ ve DHKP/C üyesi olduğu iddiasıyla tutuklanan Barık Köy Cezaevi hekimi Alp Çetiner'le ilgili soruşturmayı yürüten dönemin Barık Köy Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Ömer Faruk Aydın'ın doktor olan eşi Nermin Aydın'ın, Çetiner'in yerine atandığına dair Kasım 2017'de Cumhuriyet ve Diken'de yer alan usulsüz atama haberlerine erişim engeli getirildi.

■ **29 Eylül 2020** - Siyasi Haber sitesine erişimi engelleme kararı alındı.

■ **30 Eylül 2020** - FinCEN (ABD Mali Suçları Araştırma Ağı) belgeleri kapsamında Aktif Bank ve Berat Albayrak haberlerine DW Türkçe, Cumhuriyet, halktv.com.tr ve tele1.com.tr'nin haberlere erişim engeli kararı çıktı.

■ **30 Eylül 2020** - Mezopotamya Ajansı'nın internet sitesi (mezopotamya-ajansi22.com) erişim engeli kararı verildi.

■ **30 Eylül 2020**- Sendika.org'un sendika63.org erişim engeli kararı verildi.

■ **1 Ekim 2020** - Yeni Demokrasi'ye yedinci kez engelleme geldi.

■ **2 Ekim 2020** - OdaTV'de 10 Mayıs'ta yayımlanan "Zülfikarlar Holding'in kamu bankasından 1.2 Milyar kredi alıp dövize çevirip yurt dışına aktarması tartışma yarattı" haberine erişim engeli getirildi.

■ **5 Ekim 2020** - Antalya'da iki kaymakam hakkında Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başlatılan usulsüzlük soruşturmasıyla ilgili olarak OdaTV, Aykırı ve Antalya Yaşam'da yer alan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **5 Ekim 2020**- ABD Hazinesi'ne bağlı Mali Suçları Araştırma Ağı'na (FinCEN) ülkeler arası kara para trafiği ile ilgili olarak Susma24.com, DW Türkçe, TELE1 ile Courthouse News Service'de yayımlanan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **5 Ekim 2020** - Cumhuriyet, Sabah, Vatan, Takvim ve BirGün'de yayımlanan "Didim Belediye Başkanı'nın cinsel istismarda bulunduğu iddiaları" ile ilgili haberlere erişim engeli getirildi.

■ **6 Ekim 2020** - OdaTV'nin "Ermenistan Azerbaycan savaşı sürerken ırkçı provokatörlere dikkat... Onlara en güzel yanıt Hrant Dink'ten" haberine erişim engeli getirildi.

■ **6 Ekim 2020** - Rudaw Türkçe'ye erişim engeli getirildi.

■ **6 Ekim 2020** - Nupel haber sitesine erişim engeli getirildi.

■ **6 Ekim 2020** - Gaziantep'te öldürülen Şeyda Yılmaz hakkında hürriyet.com.tr, onedio.com ve eksisozluk.com'da yayımlanan haber ve içeriklere erişim engeli kararı alındı.

■ **9 Ekim 2020**- Zonguldak Sulh Ceza Hakimliği, yerel internet sitesi Kanal Z'ye erişim engeli kararı çıktı.

■ **9 Ekim 2020**- Saygı Öztürk'ün Sözcü'de yayımlanan "Trabzon böyle bir yükseliş görmedi" haberine erişim engeli getirildi.

■ **13 Ekim 2020**- Cumhuriyet, BirGün, Diken, OdaTV, ABC, soL Haber Portalı'nda yayımlanan "FETÖ üyesi olmak" suçlamasıyla tutuksuz yargılanan iş adamı Ufuk Cömertoğlu'nun Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatı Ahmet Özel'i "Ömer Gür için, Fettah Tamince için beraat kararı alan benim" diyerek kendisini tehdit etmekle suçladığını açıklamasıyla ilgili haberlere erişim engeli kararı alındı.

■ **15 Ekim 2020** - Cumhuriyet'teki "ATV'nin sahibine 9,5 milyar liralık vergi istisnası", BirGün'deki "Aldığı ihale bedeli vergiden istisna tutuldu: Kalyon'a milyarlık kıyak" ve Evrensel'deki "Asgari ücretinin vergisi artarken patronlara milyonlarca liralık vergi indirim" haberlerine erişim engeli kararı verildi.

■ **17 Ekim 2020** - Şanlıurfa AKP İl Gençlik Kolları Başkanı Mehmet Salih Saraç'ın Haliliye Belediye Başkanvekilliği'nin devam ettiği bilgisinin yer aldığı cumhuriyet.com.tr, sozcu.com.tr ve gercekgundem.com'daki haberlere erişimi engeli kararı çıktı.

■ **18 Ekim 2020** - Cumhuriyet'in 17 Eylül'deki "Tarım Bakanlığı, direkleri, talimatla Emine Erdoğan'ın kuzeninden aldı, ortalık karıştı" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **19 Ekim 2020** - BirGün, Cumhuriyet ve Evrensel'deki, Kalyon İnşaat'ın Bursa'daki demiryolu yapımı için aldığı ihalede vergiden istisna tutulduğuna dair haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **22 Ekim 2020** - jinnews8.xyz576, etha15.com577 ve yenedemokrasi8.net578 internet sitelerine erişim engeli kararı

■ **23 Ekim 2020** - Van'da gözaltında işkenceye maruz kalan ve helikopterden atılan yurttaşları kamuoyuna duyuran gazetecilere gözaltı talimatı veren savcının, kolluk güçleri hakkındaki soruşturmayı da yürüttüğüne dair haberlere erişim engeli kararı getirildi.

■ **23 Ekim 2020**- Afyon Postası'nda 17 Ekim'de "AK Parti'den ihraç edilen başkan konuştu" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **23 Ekim 2020**- Eylül 2019'da Hürriyet, A Haber, CNN Türk, Sputnik Türkiye ve Takvim'de yayımlanan "Saadet zinciri yapılanmasının son halkası" başlığıyla kripto para şirketi Turcoin ve sahibi Sadun Kaya'ya ilişkin haberlere erişim engeli kararı çıktı.

■ **24 Ekim 2020** - Fethiye Belediye Başkanı Alim Karaca ve koruması tarafından bir vatandaşa hakaret edilmesi ve otomobiline zarar verilmesine ilişkin Milli Gazete'de yayımlanan habere erişim engeli getirildi.

■ **31 Ekim 2020** - Cumhuriyet'te yayımlanan "FETÖ borsasında son nokta: İstihbaratçı polis FETÖ evrakını ortadan kaldırmış", "Taşdemir'in emrindeki polis, 'FETÖ borsasındaki rüşvet çarkını anlattı: 'Amca'yı tapuya yengeni holdinge taşıdım'" ve "Muhabirimiz Seyhan Avşar'a Metin Göktepe Ödülü" haberlerine erişim engeli uygulandı. Benzer içerikli Sözcü, Evrensel, Gazete Duvar, TELE1 ve Gerçek Gündem'deki haberlere de erişim engeli getirildi.

■ **1 Kasım 2020** - Cumhuriyet'in, BirGün, Artı Gerçek, solhaberportali, dokuz8haber ve ilerihaber'de yer alan Çemişgezek Kaymakamı Mehmet Güder'in ölümlü trafik kazasının faili olarak ifadesinin alınmadığına ilişkin haberlere erişim engeli kararı verildi.

■ **4 Kasım 2020** - Cumhuriyet, BirGün, Gerçek Gündem gibi haber sitelerinde yayımlanan "Kapatılan FETÖ bankası Bank Asya'nın yöneticisi, Diyanet'te müdür yapılmış" haberine "kişilik hakları ihlali" gerekçesiyle erişim engeli kararı verildi.

■ **4 Kasım 2020** - Milli Gazete'de yayımlanan "Milli Gazete'nin 19 haberine bir günde nasıl erişim yasağı getirildi" ve "Hak üreticinin dava bizim vazgeçmeyeceğiz" haberlerine erişim engeli kararı verildi.

■ **10 Kasım 2020** - Cumhuriyet, T24, TELE1 ve OdaTV sitelerinde yayımlanan "TV100'ün patronu Necat Gülseven ve medya grup başkanı Murat Kelkitoğlu'nun tehdit ve şantaj" içerikli haberlerine erişim engellendi.

■ **13 Kasım 2020** - Demokrat Haber'in 6 Aralık 2016'da yayımlanan "Demirtaş'ın avukatlarından HSYK'ya suç duyurusu" ve Tr724 sitesinde 11 Temmuz

2019'da yayımlanan "Demirtaş etrafında sınamalar: İmralı, AKP, CHP, Cemaat ve Demirtaş üzerine" haberlerine erişim engeli geldi.

■ **13 Kasım 2020** - TELE1, Gerçek Gündem ve ABC'nin sitesinde yer alan "AKUT Vakfı Onursal Başkanı Nasuh Mahruki: AFAD ve İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH) ön plana çıkıp diğer üyeleri dışlıyor olabilir" haberine erişim engeli uygulandı.

■ **17 Kasım 2020** - BirGün'de yayımlanan "İzmir Marşını söylediler yatakhaneye kilitlendiler" haberine erişim engeli getirildi.

■ **18 Kasım 2020** - BirGün ve Gerçek Gündem sitelerinde yayımlanan "Siyânürün altından Erdoğan'ın danışmanı çıktı" haberine erişim engeli kararı verildi.

■ **21 Kasım 2020** - jinnews11.xyz adresini erişime engellendi.

■ **22 Kasım 2020** - Sözcü ve dokuz8haber'deki, Yozgat Şefaati'nin bir önceki AKP'li Belediye Başkanı Zeki Bozkurt'un rüşvet aldığı iddialarına ilişkin haberlere erişimi engeli kararı verildi.

■ **26 Kasım 2020** - BBC Türkçe, OdaTV ve Gazete Duvar'ın "Nepal'den geldi, çalıştığı evde işkence gördü" haberlerine erişim engeli getirildi.

■ **26 Kasım 2020** - T24 sitesindeki "Hapis cezası alan müdürlere terfi ve Menzilci polis müdürleri" haberine erişim engeli geldi.

■ **27 Kasım 2020** - T24'te yer alan Tolga Şardan'ın "Hani Emniyet'te Menzilci yoktu" haberine ve Oda TV'nin aynı içeriğine erişime engeli uygulandı.

■ **1 Aralık 2020** - Cumhuriyet, OdaTV, TELE1 ve Yeniçağ'da, Berat Albayrak'ın Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan istifası sonrası danışmanı Medet Nebi Yanık tarafından yapılan açıklamayla ilgili haberlerine erişime engellendi.

■ **2 Aralık 2020** - Erişim Sağlayıcıları Birliği, Diken, Sözcü ve soL.org'da FETÖ Borsasına ilişkin yayımlanan haberlerin Ekim 2020'de erişime engellenmesine ve silinmesine karar verdiği içeriklerle benzer olduğu gerekçesiyle 80 farklı haberin silinmesine karar verdi.

■ **2 Aralık 2020** - BirGün'de yayımlanan, "Süper Güçlü Rektörler" haberine erişim engeli getirildi.

■ **2 Aralık 2020**- Hürriyet yazarı Yalçın Bayer'in, "İstanbul'u terk et Trakya'yı kirlet" köşe yazısını, Ekolojik Enerji A.Ş.'nin talebi üzerine erişime engelleme kararı verildi.

■ **5 Aralık 2020** - gazeteyolculuk.net sitesini erişim engeli kararı

■ **5 Aralık 2020** - "jinnews12.xyz" internet adresine erişim engeli kararı

■ **5 Aralık 2020** - Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun başvurusu üzerine ANKA Haber Ajansı'nın soru önergesiyle ilgili haberine, "kişilik haklarını ihlal edici nitelikteki söylemler" olduğu gerekçesiyle erişim engeli getirildi.

■ **11 Aralık 2020**- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun kararıyla AKP dönemindeki İBB yöneticileri hakkında hazırlanan yolsuzluk dosyasının yargıya taşındığına ilişkin 297 ayrı haber sitesindeki habere erişim engellendi.

■ **13 Aralık 2020**- BirGün, Cumhuriyet ve Sözcü'deki "15 Temmuz'un paraları başdanışmana emanet" haberine erişime engeli getirildi.

■ **13 Aralık 2020**- Bağımsız İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın, üst düzey bir yargı mensubu olan eşinden şiddet gördüğü için şikâyetçi olan bir kadın ve bu şikâyetle birlikte yargı mensubu hakkında yolsuzluk, rüşvet iddialarına ilişkin BirGün ve Evrensel'in aralarında bulunduğu yedi sitedeki haberlere "kişilik haklarını zedelediği" gerekçesiyle erişim engeli getirildi. Şık'ın paylaşımlarında da iddialara dayanılarak yapılan haberlerde bir isim belirtilmemişti.

■ **14 Aralık 2020** - Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kâğıt üzerindeki servetinin yanı sıra asıl servetinin çocukları ve ailesi üzerinde kayıtlı olduğuna ilişkin A3 Haber, ABC ve Halk TV'nin internet sitesinde yer alan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **15 Aralık 2020** - OdaTV, Yeniçağ, soL Haber Portalı ve Milli Gazete'nin yayımladığı PTT eski Genel Müdürü Kenan Bozgeyik döneminde PTT bayileri aracılığıyla kuyumculuk yapmak, altın satış pazarlama ekipleri ve altın ödeme sistemi oluşturmak, İslami finans altın ürünleri çıkarmak amacıyla AG Pirlanta Ticaret A.Ş. ile gizli protokol imzalayarak şirkete 2 milyon dolar aktardığına ilişkin haberlere erişimi engeli kararı alındı.

■ **17 Aralık 2020** - Kumluca Devlet Hastanesi Başhekimi Ayşegül Alkan'ın bir hemşireye 500 kere "Ben salağım, servisimden başka servise gittim" yazdırdığı iddiasına ilişkin Gerçek Gündem'in yayımladığı "Başhekimden hemşireye skandal ceza: 'Ben salağım!'" haberine erişime engeli kararı verildi.

■ **18 Aralık 2020** - AKP'li Şahin Tin'in yediği yemeklerin faturasını Denizli'nin Çivril Belediye Başkanlığı'na ödettiğine dair Cumhuriyet, A3 Haber'in sitesindeki haberlere erişim engeli kararı çıkarıldı.

■ **20 Aralık 2020** - AKP Gençlik Kolları Başkanı Mehmet Salih Saraç'ın jakuzide çektiği videoda "Ulan fakirler, oğlum beni rahatsız etmeyin" demesi ve Saraç'ın gelen tepkiler üzerine istifa ettiğini açıklamasına rağmen, Haliliye Belediye Başkan Vekilliği ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Meclisi'ndeki görevlerini devam etmesine ilişkin Cumhuriyet ve Evrensel'deki "Lan fakirler' diyen AKP'li başkan 'görevine' devam ediyor" ile Sputnik'teki "Jakuzide, 'Ulan fakirler' diyen AK Parti Gençlik Kolları Başkanı Saraç istifa etti" haberlerine erişim engeli getirildi.

■ **21 Aralık 2020** - www.jinnews13.xyz; www.jinnews14.xyz ve www.jinnews15.xyz sitelerine erişim engeli getirildi.

■ **24 Aralık 2020** - Sosyal Uyum İçin Avrupalı Müslümanlar Girişimi (EMİS-CO) Sözcüsü, Avrupa Yozgatlılar Federasyonu Başkanı, eski Brüksel Büyükelçiliği Basın Müşaviri Veysel Filiz'in otomobilinde yaklaşık 100 kilo eroin maddesi bulunması skandalına ilişkin Sözcü, Cumhuriyet, BirGün ve soL Haber Portalı'nın "Eski Brüksel Basın Müşaviri 100 kilo eroinle yakalandı" haberlerine erişim engeli getirildi.

■ **25 Aralık 2020** - Muhittin Palazoğlu ve "Cübbeli Ahmet Hoca" olarak adlandırılan Ahmet Mahmut Ünlü'nün damadı Esat Palazoğlu'nun tatil için gittikleri yerde otomatik silahlarla atış yaptıkları fotoğrafları paylaşması ve İstanbul Yarı Maratonu organizasyonu için İBB şirketlerinden Spor İstanbul tarafından düzenlenen ihalenin Esat Palazoğlu'nun şirketine verilmesine dair 210 haber URL'si erişime engellendi.

■ **31 Aralık 2020** - Cumhuriyet, T24 ve Diken'de yayımlanan, Bilal Erdoğan'ın arkadaşı Aykut Emrah Polat'ın kazandığı ihale ile ilgili haberlere erişim engellendi.

■ **6 Ocak 2021**- OdaTV Haber Müdürü Barış Terkoğlu ile OdaTV Genel Yayın Yönetmeni Barış Pehlivan'ın yeni kitapları Cendere'de, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal'ın bir davada rüşvet pazarlığı içinde yer aldığı iddiaları ile ilgili İleri, Cumhuriyet, Sözcü, OdaTV, T24'te yer alan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **8 Ocak 2021**- Yanında gönüllü olarak staj yaptığı avukat S.K.'nin cinsel saldırısına maruz kaldığını iddia eden hukuk öğrencisinin Twitter hesabına ve bu konuyu gündeme getiren BirGün haberine erişim engeli getirildi.

■ **11 Ocak 2021**- DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Yeneroğlu'nun Şirin Payzın'ın T24'te yayımlanan programında İrfan Fidan ile ilgili yaptığı açıklamaların yer aldığı habere erişim engeli kararı alındı.

■ **12 Ocak 2021**- İBB'nin AKP döneminde belediyede gerçekleşen yolsuzluk ve usulsüzlüklere ilişkin; AKP döneminin İBB Genel Sekreter Yardımcısı, ihale ve harcama yetkilisi olan şu anki Ulaştırma Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun da aralarında bulunduğu yetkililer hakkında yaptığı suç duyurusu ile ilgili haberlere erişimin engellendiğine ilişkin Sözcü, BirGün ve OdaTV'de yayımlanan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **21 Ocak 2021**- Yeniçağ yazarı Murat Ağirel'in, Milli Gazete'nin 'BİM ifşası'nın perde arkasında 2019 yılına ait skandallar zinciri olduğunu anlattığı ve Bursa merkezli ETTAT firması hakkındaki iddialara yer verdiği yazısı ve bu yazının yayımlandığı T24 sayfası erişime engellendi.

■ **21 Ocak 2021**- CHP Mersin Milletvekili ve TBMM Anayasa Komisyonu Üyesi avukat Ali Mahir Başarır'ın, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatı Ahmet Özel hakkındaki açıklamalarıyla ilgili Cumhuriyet, KRT ve T24'te yayımlanan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **26 Ocak 2021-** Yeniçağ yazarı Murat Ağirel'in "TRT'nin harcamaları denetimden çıkarılmış" başlıklı yazısına erişim engellendi.

■ **29 Ocak 2021-** Komşusunun köpeğini silahla vurarak öldüren Alp Erkin hakkında BirGün'de yayımlanan Güvenç Dağüstün'ün köşe yazısı ve T24'te yayımlanan bir haber erişime engellendi.

■ **29 Ocak 2021-** BirGün'de yayımlanan, babası Türkiye Wushu Kung Fu Federasyonu Başkan Vekili ve annesi milli takım antrenörü olan Wushu sporcusu Elif Akyüz ile ilgili üç habere erişim engeli getirildi.

■ **1-10 Şubat 2021-** Cumhuriyet, T24, BirGün, Halk TV, Artı Gerçek ve KRT'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğulları Burak ve Bilal Erdoğan'ın arkadaşı Fatih Başcı'nın aldığı ihalelerle ilgili haberlere, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişim engelleme kararı alındı.

■ **4 Şubat 2021-** Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Nurettin Nebati, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı İsrail Kışla ve Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ı eleştiren 15 Temmuz Hakkaniyet Ocakları Genel Başkanı Ufuk Yegin'in ifadeye çağırılması ile ilgili Cumhuriyet'te yayımlanan haber erişime engellendi.

■ **5 Şubat 2021-** Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oğulları Burak ve Bilal Erdoğan'ın arkadaşı Fatih Başcı'nın aldığı ihalelerle ilgili haberler, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişim engelleme kararına ilişkin Cumhuriyet'te yapılan haberin erişime engellenmesi kararı alındı.

■ **10-25 Şubat 2021-** Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Elazığ ziyaretinde, tefecilik yaptığı ve "Devlet benim. Ben Külliye'nin adamıyım. Her şeyi ben yaparım" dediği iddia edilen kişinin bir grup vatandaş tarafından şikâyet edilmesiyle ilgili Cumhuriyet, Halk TV, Sol Haber, Yeni Şafak ve OdaTV de yayımlanan haberler erişime engellendi.

■ **10 Şubat 2021-** Kayseri Anafartalar – Şehir Hastanesi – YHT Garı Tramvay Hattı Projesi'nin ihalesinin, Kolin İnşaat ile Bilal Erdoğan'ın kayınpederi Orhan Uzuner'in yönetim kurulu üyesi olduğu Uzka İnşaat'a verildiğiyle ilgili Halk TV, sol Haber ve Artı Gerçek'te çıkan haberlere erişim engeli getirildi.

■ **11 Şubat 2021-** BirGün'ün "Boğaziçi Üniversitesi Kadın+ Dayanışması" ile ilgili haberi erişime engellendi.

■ **11 Şubat 2021-** Cumhuriyet, BirGün ve Milli Gazete'de yayımlanan Kocaeli Üniversitesi Rektörü Sadettin Hülagü'nün oğlu Taha Hülagü'nün, Kocaeli Üniversitesi'nden mezun olur olmaz sınavsız olarak önce AKP'li Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nde SEKA Müze Müdürü yapıldığı, ardından yine sınavsız olarak Özel Kalem Müdürü olduğu, burada da 1 gün çalıştıktan sonra "memur" olarak, Cumhurbaşkanlığı Kamu Diplomasisi'ne geçiş yaptığı ile ilgili haberlere erişim engeli getirildi.

■ **16 Şubat 2021-** ahval.me ve yenedemokrasi12.com dâhil 10 haber sitesi erişime engellendi.

■ **16 Şubat 2021-** Üsküdar ilçesinin 16 mahallesiyle ilgili kentsel dönüşüm planının şehircilik esasları, planlama teknikleri ve kamu yararı yönünden hukuka uygun olmadığından ötürü mahkeme tarafından iptal edilmesiyle ilgili Diken'de yayımlanan haber ve planın iptal edilmesi için dava açan Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin web sitesindeki içerik erişime engellendi.

■ **17 Şubat 2021-** CHP Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'nun uçakta arka koltuğunda oturan, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim görevlisinin, "Uçakta Sezgin Tanrıkulu'nun arkasına oturdum... Boğma teliyle işini bitir, biz sana hapiste bakarız diyenler fav" şeklinde tweet atmasıyla ilgili haberlere erişimin engellenmesi ve içeriklerin silinmesi kararı alındı.

■ **19 Şubat 2021-** Komşusunun köpeğini silahla vurarak öldüren Alp Erkin hakkında hakimlik kararlarıyla erişime engellenen haberlerle benzer içerikte olduğu gerekçesiyle 120 farklı haber daha erişime engellendi.

■ **19 Şubat 2021-** Cumhuriyet ve Duvar'da yayımlanan Merkez Bankası'ndaki 130 milyar dolarlık rezerv ile ilgili eleştirilen eski Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak hakkındaki haberlere erişim engellendi.

■ **23 Şubat 2021-** Firari FETÖ savcısı Zekeriya Öz'ün bir dönem yakınında bulunan gizli tanığın, Ordulu bir iş insanının ve o dönem Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu'ndan sorumlu başsavcı vekili olarak görev yapan İrfan Fidan'ın adının geçtiği bir haber erişime engellendi.

■ **23 Şubat 2021-** Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem Yüce'nin adının geçtiği, OdaTv'de yayımlanan 10 habere erişim engellendi

■ **25 Şubat 2021-**Sözcü ve Haberler.com'da yayımlanan PTT'nin ödeme emrini 64 gün sonra ulaştırması sonucu çiftçilerin Limak Enerji'ye borçlarından dolayı icralık olması ile ilgili haberlere erişim engellendi.

■ **25 Şubat 2021-**Mezopotamya Ajansı (mezopotamyaajansi27.com)'na erişim engellendi.

■ **26 Şubat 2021-** Sözcü, Halk TV ve Aykırı'da yayımlanan CHP Gençlik Kolları'nın Hazine ve Maliye Eski Bakanı Berat Albayrak ile ilgili hazırladığı afiş haberlerine erişim engellendi.

■ **26 Şubat 2021-** BirGün, Cumhuriyet ve Halk TV'de yayımlanan, Hazine ve Maliye eski bakanı Berat Albayrak'ın tanıtımını yaptığı Türkiye Kömür İşletmeleri'nin (TKİ) tüy dökücü, kırıksık önleyici kremlerinin, bakanlıklar ile kamu kurumlarına hediye olarak dağıtıldığıyla ilgili haberlere erişim engeli getirildi.

■ **1 Mart 2021-** Etkin Haber (etha17.com) erişime engellendi.

■ **2 Mart 2021** -Mezopotamya Ajansı (mezopotamyaajansi28.com) erişime engellendi.

■ **11 Mart 2021-** Duvar, OdaTV ve susma24'te yayımlanan, FETÖ ve DHKP/C üyesi olduğu iddiasıyla bir süre tutuklu kalan ve görevinden uzaklaştı-

rılan Bakırköy Cezaevi hekiminin yerine, hakkında soruşturma yürüten Bakırköy Cumhuriyet Başsavcı Vekili Ömer Faruk Aydın'ın doktor olan eşi Nermin Aydın'ın getirilmesi ile ilgili haberler erişime engellendi ve silinmesine karar verildi. Aynı konuda yapılan diğer haberler de erişime engellendi ve silinmesine karar verildi.

■ **11 Mart 2021**- Gazete Manifesto'da; Yargıtay üyesi Ömer Faruk Aydın, eski MİT mensubu olduğu belirtilen Mehmet Ali Bal ve uyuşturucu ticaretinden uzunca bir süre tutuklu kalan Nizamedin Kahramanoğlu'nun çete kurarak bir iş kadınının hisselerini ve parasını almaya çalıştıklarının iddia edilmesi ve Ömer Faruk Aydın hakkındaki dosyanın işlemde kaldırılması ile ilgili haberlere erişim engellendi. Aynı konuda yapılan haberler ve içerikler de, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişime engellendi ve silinmesine karar verildi.

■ **12 Mart 2021** - Tarımdan Haber'de yayımlanan ucuz et projesi kapsamında A101, BİM ve Migros'a et tedariki yapan alt tedarikçi firmalardan biri olan Bursa merkezli ETTAT Et Ürünleri firmasının, Et ve Süt Kurumu'ndan 20 liraya aldığı eti daha yüksek fiyattan piyasaya sattığı iddiasıyla ilgili haber erişime engellendi ve silinmesine karar verildi.

■ **12 Mart 2021** - Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde kadın öğrencilerin kendilerine tacizde ve hakarete bulunduğunu belirterek şikâyet ettikleri akademisyenin bölüm başkanlığına getirilmesiyle ilgili Sendika.org, ABC ve Gazete Yolculuk'ta yayımlanan haberler erişime engellendi.

■ **16 Mart 2021** - Cumhuriyet gazetesi eski muhabiri gazeteci Pelin Ünker'in, "Paradise Papers" haberi nedeniyle dönemin Maliye ve Hazine Bakanı Berat Albayrak ve ağabeyi Serhat Albayrak ile Çalık Holding'in şikâyeti üzerine yargılandığı ve beraat ettiği dava ile ilgili Diken, DW, Duvar'ın aralarında bulunduğu sitelerde yer alan haberlere erişimin engellenmesi ve bunların silinmesi kararı verildi.

■ **16 Mart 2021**- T24'te yayımlanan ekonomist Ali Bilge'nin ABD'deki Halk Bankası davası hakkındaki açıklamalarının yer aldığı habere erişim engeli kararı alındı.

■ **17 Mart 2021** - Evrensel'in, Tuzla Deri Sanayi Bölgesi'nde bulunan İskefe Deri Fabrikası'nda yaşanan iş kazası ve fabrikada sendikal örgütlenmenin engellenmesiyle ilgili haberine erişim engeli getirildi.

■ **23 Mart 2021**- Sas Elektrik Enerji Dağıtım Danışmanlık ve Sas Petrol Elektrik Enerji A.Ş'nin faaliyetlerinin "piramit satış sistemi" kapsamında olduğuyla ilgili Hürriyet, Sabah ve Yeni Şafak'ta yayımlanan haberlere erişim engeli kararı alındı.

■ **17 Mart 2021** - OdaTV, SoITV ve Gerçek Gündem'de yayımlanan, firari FETÖ savcısı Zekeriya Öz'ün bir dönem yakınında bulunan gizli tanığın Ordu'lu bir iş insanı olduğunu yazan, o dönem Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma

Bürosu'ndan sorumlu başsavcı vekili olarak görev yapan İrfan Fidan'ın adının geçtiği haberlere erişim engeli getirildi.

■ **24 Mart 2021** - Elazığ'da şüpheli şekilde hayatını kaybeden Kırgızistanlı gazeteci Yeldana Kaharman'ın, Mehmet Açar'ın oğlu AKP Elazığ Milletvekili Tolga Açar'ın cinsel saldırısına uğradığı ve intihar ettiği iddiasının yer aldığı haber ve içerikler BirGün, Sendika.org, Evrensel, Susma24 dâhil toplam 97 URL erişime engellendi.

■ **24 Mart 2021** -Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ve iş insanı Fettah Tamince'nin avukatı Ahmet Kürşat Köhle ile Antalya L Tipi Cezaevi'nde bir mahkumu kayıt dışı ziyaret eden Cezaevlerinden Sorumlu Başsavcı Vekili Gürkan Kütük'ün görevden alınması ile ilgili Aytunç Ertekin'in sözcü.com.tr'de yayımlanan "Görüşmedeki tek sorumlu Başsavcı Vekili Kütük mü?" haberi erişime engellendi.

B. Unutulma Hakkı Kararları

Unutulma hakkı kararları, geçtiğimiz yıl Türkiye'de internet basınına yönelik müdahale konusunda yeni bir yöntem olarak karşımıza çıkmıştır. Karar sayıları her ne kadar az olsa ve müdahale sınırlı gibi görünse de önümüzdeki dönemin popüler müdahale yöntemi olacağı kaygısını taşımaktayız.

Geçtiğimiz yıl iki önemli kamu yararı taşıyan konudaki habere erişim, unutulma hakkı gerekçesiyle sulh ceza hakimlikleri tarafından engellenmiştir. Bu kararlar şöyledir:

■ **20 Ağustos 2020** - Milli güreşçi Recep Çakır'ın 10 yıl önce cinsel saldırı suçundan 22 buçuk yıl hapis cezasına çarptırıldığına ilişkin haberlere "unutulma hakkı" gerekçesiyle Hürriyet, Posta, Yeni Şafak, Takvim ve Sabah gibi internet sitelerinin de aralarında bulunduğu çok sayıda siteye erişim engeli getirildi.

■ **28 Aralık 2020** - Cumhurbaşkanı Başdanışmanı, Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı, Vakıfbank Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, eski AKP milletvekili ve eski güreşçi Hamza Yerlikaya'nın lise diplomasının sahte olduğuyla ilgili 125 URL'ye "unutulma hakkı" gerekçesiyle erişim engellendi.

X. BASIN KURULUŞLARINA YÖNELİK MÜDAHALELER

A. RTÜK Müdahaleleri

Bu yıl da Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından pek çok medya kuruluşuna, kullanılan ifadeler nedeniyle idari para cezası uygulanmış ve yayın durdurma cezası verilmiştir.

1 Nisan 2021 tarihine kadar RTÜK sitesinde yayımlanan Üst Kurul Kararları'na göre,

■ Basın yayın kuruluşlarına **50 ayrı idari para cezası** kararı çıktı ve toplamda **7.488.851,0 - TL** idari para cezası kesildi. Bu cezalardan en yükseği FOX TV'ye kesilen 1.745.928,00 TL idari para cezası karardır.

■ Toplamda **41 defa** yayın durdurma cezası verildi. Bunlardan en yükseği tek bir kararla 5 kez yayını durdurulan Halk TV ve Tele1'e ilişkindir.

■ Toplamda **6 defa** uyarı cezası verildi.

■ Son bir yıllık süreçte RTÜK tarafından verilen kararların **%32**'sindde 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasının(ç) bendindeki *"İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez"* ve **%16**'sında (ı) bendi *"Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın ve doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz..."* ceza gerekçesi yapılmıştır.

RTÜK müdahalelerinin detaylarına raporun hacmini artırmaması amacıyla ekte yer verilmiştir.

Tablo 10: Nisan 2020- Nisan 2021 Zaman Aralığında RTÜK tarafından Uygulanan Para Cezaları, Gerekçeleri, Kanuni Dayanakları, Ceza Miktarları(EK-3) başlığında ulaşabilirsiniz.

B. Basın İlan Kurumu Müdahaleleri

Resmi ilanların adil dağıtımından sorumlu olan ve tarafsız olması gereken Basın İlan Kurumu, uyguladığı gerekçesiz ve keyfi cezalarla özellikle muhalif basın üzerinde ciddi bir baskı aktörü halini almıştır.

✓ Nisan 2020-1 Nisan 2021 tarihleri arasında Basın İlan Kurumu gazetele-re toplam 212 gün ilan kesme cezası verdi.

✓ Bu kararlar gazeteler arasında şu şekilde dağıtıldı: Cumhuriyet'e 90,

Evrensel'e 63, BirGün'e 39, Sözcü ve Korkusuz'a toplamda 20 gün ilan kesme cezası verildi.

Basın İlan Kurumu tarafından son bir yılda verilen kararlar ise şöyle:

■ 12 Mayıs 2020 tarihinde Evrensel, BİK'in 24 Şubat 2020'de hem Evrensel'de hem de evrensel.net internet sitesinde yayımlanan İhsan Çaralan'a ait "Hükümet vatandaşına şehit olmayı vadeder mi?" başlıklı yazısı nedeniyle 5 günlük ilan kesme cezası verdi.

■ 22 Mayıs 2020 tarihli habere göre Basın İlan Kurumu (BİK), BirGün'e iki ayrı haberi nedeniyle toplamda 7 günlük resmi ilan kesme cezası verdi. BİK, 10 Eylül 2019 tarihli "Kızılay holdingleşti" başlıklı haber için iki günlük, 16 Eylül 2019 tarihli "Milyonluk ihale Menzil hayranına" başlıklı haber için ise 5 günlük ilan kesme cezası uyguladı.

■ 22 Mayıs 2020 tarihinde BİK, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un Boğaziçi'nde kiraladığı araziye yaptırdığı yapıların İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından yıkılmasını "Boğaz'da kaçak var" başlığıyla duyuran Cumhuriyet gazetesine 35 gün resmi ilan ve reklamları kesme cezası verdi.

■ 23 Haziran 2020 tarihinde Evrensel BİK'in Ragıp Zarakolu'nun 5 Mayıs 2020 tarihinde "Makus Kaderden Kaçış Yok" başlığıyla yayımlanan yazısı nedeniyle 45 gün süreyle resmi ilan ve reklam kesme cezası verdiğini duyurdu

■ 4 Temmuz 2020 tarihinde yayımlanan haberlere göre BİK, Evrensel gazetesine 16 Nisan'da "CHP'li Özel'den Altun'a izinsiz inşaat tepkisi" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle 5 günlük ilan kesme cezası verdi.

■ 10 Aralık 2020 habere göre BİK, Cumhuriyet'e aralık ayında toplamda 55 günlük ilan kesme cezasını tebliğ etti.

■ Sözcü gazetesinde 16 Aralık 2020'de yayımlanan habere göre, Sözcü ve Korkusuz gazetelerine BİK tarafından 10'ar gün ilan kesme cezası verildi.

■ 17 Aralık 2020'de yayımlanan habere göre BİK, BirGün gazetesine aralık ayı içerisinde uygulanmak üzere toplam 23 günlük ilan kesme cezası verdi.

■ 11 Ocak 2021 tarihinde Basın İlan Kurumu, "RTÜK ne kanun tanıdı ne AYM kararı: 450 bin liralık fazla ödeme" başlıklı haberi nedeniyle BirGün'e 3 gün ilan kesme cezası verdi.

■ 12 Ocak 2021 tarihli habere göre Evrensel gazetesi, İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un Boğaziçi'ndeki evinin bahçesine yaptığı kaçak yapılarla ilgili olarak Cumhuriyet gazetesi çalışanlarının ifadeye çağırılmalarını haber yaptıkları için 3 gün ilan kesme cezası aldı.

■ Wushu Federasyonu'nun Doğu ve Güneydoğu Genel Koordinatörü ve Üst İstişare Kurulu Üyesi Abdülaziz Velioğlu'nun Hizbullah'tan hapis yattığının ortaya çıktığını belirten ve 17 Ocak 2021'de BirGün'de yayımlanan habere BİK tarafından iki gün resmi reklam ve ilan kesme cezası verdi.

■ 22 Ocak 2021 tarihli haberlere göre BİK, BirGün'e, "RTÜK Başkanı Eubekir Şahin, 'Meclis gönderdi RTÜK Başkanı aldı'" haberi nedeniyle iki gün resmi ilan kesme cezası verdi.

■ 28 Mart 2021 tarihli habere göre BİK, BirGün'ün 4 Ocak'ta yayımlanan "Özdemir Erdoğan'dan yandaş eleştirilere tepki: İBB konserlerine de gittim" haberi nedeniyle ve Esra Elönü'nün şikâyetiyle gazeteye ek göstergeleri iki gün kesme cezasına karar verdi.

■ 31 Mart 2021 tarihinde BİK, Evrensel'e, Boğaziçi Üniversitesi protestolarıyla ilgili haberdeki "saldırı" ifadesi nedeniyle beş gün ilan kesme cezası verdi.

XI. SONUÇ

Rapor kapsamında sunulan veriler, yürütülen tartışmalar ve raporun hacmi, 2020-2021 dönemi açısından ülkemiz basın özgürlüğü tablosuna dair geniş bir perspektif sunmaktadır. Editoryal bağımsızlık üzerindeki işveren ve iktidar gölgesi, yaptıkları haberler nedeniyle gazetecilerin soruşturma ve kovuşturmalara maruz kalması ve hatta saldırılara uğramaları; ekonomik ve sosyal hakların baskılanması, kolektif hak ve özgürlüklere duyulan alerji ne yazık ki bu raporda da önemli bir yer tutmaktadır.

Mart 2020 ve sonrasında ekonomik ve sosyal hayatı olumsuz etkileyen pandemi, gazetecilerin çalışma koşullarını daha da ağırlaştırmış, hayatlarını dahi tehdit eder düzeye gelmiştir. RTÜK ve BİK gibi düzenleyici idari kurumların keyfi cezalar yoluyla basın özgürlüğünü kısıtlamaya çalışması, resmi basın kartına erişimde yaşanan sorunlar, memnun etmeyen mevzuat değişiklikleri ve internete yönelik engellemeler de devam eden olumsuzluklar olarak raporda yerini almıştır.

Tüm bu can sıkıcı gelişmelere rağmen gazetecilerin geçmiş yıllara kıyasla sendikal hakları için daha fazla girişimde bulunması, ekonomik ve sosyal haklarını iyileştirmek için TGS çatısı altında bir araya gelmeleri ve cezaevindeki gazeteci sayısındaki düşüş, raporun olumlu yönde öne çıkan unsurları olmuştur.

Son olarak hatırlatmak gerekir ki tarih, tüm bu olumsuzlukların panzehirinin dayanışma ve örgütlenme olduğuna dair çokça örnekle doludur. Bu kapsamda tüm meslektaşlarımızı daha özgür ve bağımsız bir basın mücadelesinde yan yana olmaya ve TGS çatısı altında buluşmaya davet ediyoruz.

